

Поштарина плаћена у готовом

ШУМАРСКИ ЛИСТ

(REVUE FORESTIÈRE)

САДРЖАЈ (SOMMAIRE):

Poziv gg. članovima — Ing. S. K a n o t i: Organizacija šumarske službe (L'organisation du Service forestier) — Saopćenja (Bulletins) — Književnost (Littérature) — Iz Udruženja (Affaires de l'Union) — Lične vijesti (Mutations).

БР. 7.

ЈУЛИ

1934

УРЕДНИК ПРОФ. ДР. А. ЛЕВАКОВИЋ

ШУМАРСКИ ЛИСТ

ИЗДАЈЕ ЈУГОСЛОВЕНСКО ШУМАРСКО УДРУЖЕЊЕ

Уређује редакциони одбор

Главни и одговорни уредник: Професор Др. Антун Леваковић
Уредништво и Управа, Загреб, Вукотиновићева 2. — Телефон 64-73

ШУМАРСКИ ЛИСТ

излази сваког првог у мјесецу на 2—4 штампана арка

Чланови РЕДОВНИ Ј. Ш. У. добијају га бесплатно након подмирења чланског годишњег доприноса од 100 Дин.

Чланови ПОМАГАЧИ а) категорије плаћају годишње 50 Дин.
б) 100 Дин.

Чланови УТЕМЕЉАЧИ И ДОБРОТВОРИ добијају га након једнократног доприноса од 2000 односно 3000 Дин.

Претплата за нечланове износи годишње 100 Дин.

ЧЛАНАРИНА И ПРЕТПЛАТА ШАЉУ СЕ на чек Ј. Ш. У. 34.293 или на адресу Југословенског Шумарског Удружења: Загреб, Вукотиновићева улица 2.

УРЕДНИШТВО И УПРАВА налазе се у Шумарском дому Загреб, Вукотиновићева улица 2. Телефон 64-73.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ:

ЗА СТАЛНЕ огласе (инсерате) као и за дражбене огласе:

Цијела страница 300 Дин $\frac{1}{4}$ странице 80 Дин
 $\frac{1}{2}$ странице 150 Дин $\frac{1}{8}$ странице 50 Дин

Код трократног оглашавања даје се 15%, код шестерократног 30%, код дваестерократног 50% попушта.

Сакупљачи огласа добијају награду.

88 88

УПРАВА

ГОСПОДИ САРАДНИЦИМА

Да би се уређивање „Шумарског Листа“ могло провести што лакше и брже, управљамо ову молбу господи сарадницима.

ЧЛАНЦИ нека обрађују што савременије теме, у првом реду практична питања. Теоријски радови добро су нам дошли. Сваком оригиналном чланку нека се по могућности приложи кратак резиме у француском језику. За сваки превод треба прибавити дозволу аутора. — Добро су нам дошле ситне вијести о свим важнијим питањима и догађајима у вези са шумарством. — РУКОПИСИ нека су писани што читљивије. Писати треба само на непарним страницама. С десне ивице сваке странице треба оставити праван простор од три прста ширине. Реченице треба да су кратке и јасне. Избор дијалекта и писма препуштен је писцу. Рукописи се штампају оним дијалектом и писмом, којим су написани, у колико аутор нарочито не тражи промјену. — СЛИКЕ, у првом реду добри позитиви на глатком папиру, нека не буду улијепљене у текст, већ засебно. Ако се шаљу негативи, треба их запакovati у чврсте кутије. ЦРТЕЖИ нека буду изведени искључиво тушем на бијелом писаћем папиру. Мјерило на картама треба означити само оловком. — ХОНОРАРИ за оригиналне чланке 40 Дин, за преводе 25 Дин по штампаној страници. — СЕПАРАТНИ ОТИСЦИ морају се засебно наручити. Трошак сноси писац. — ОГЛАСЕ, личне и друштвене вијести треба слати Управи, а не Уредништву.

УРЕДНИШТВО

REVUE FORESTIÈRE

POUR LES AFFAIRES FORESTIÈRES, DE L'INDUSTRIE ET DU
COMMERCE DES BOIS.

Rédigée par le Comité de Rédaction

Rédacteur en chef: Prof. dr. Ant. Levaković

Édition de l'Union Forestière Yougoslave 2, Rue Vukotinović Zagreb,
Yougoslavie. — Paraît chaque mois. Conditions de l'abonnement pour
l'étranger Din 120 par an. — Résumés en langue française.

ШУМАРСКИ ЛИСТ

ГОД. 58.

ЈУЛИ

1934.

POZIV GG. ČLANOVIMA

Molimo gg. članove Jugoslovenskog šumarskog udruženja, da uplate dužnu članarinu za god. 1934.

Prema Pravilima Udruženja ima se članarina podmiriti najkasnije do konca prve četvrti svake godine. Nažalost moramo konstatovati, da većina članova nije udovoljila svojoj članskoj dužnosti, te nije uplatila dužnu članarinu. Ima nažalost i članova, koji su dužni članarinu od prijašnjih godina, što je na uštrb Društva. Udruženje ima takodjer svojih obaveza, pa apeliramo na svu gg. članove, da uplate što prije zaostalu članarinu.

Dužnost nam je spomenuti, da je Upravni odbor zaključio, da se svi članovi, koji duguju članarinu više od dvije godine, imaju predati pravnom zastupniku Jugoslov. šum. udruženja radi utužbe za dužnu članarinu. Vrlo će nam biti neugodno, ako članovi budu imali troškove plaćanja odvjetnika i biljegovnih pristojba za utužbu. Konačno molimo, da nam članovi uvijek jave i promjenu svoga sjedišta, jer se mnogi primjerci Š. L. vraćaju sa oznakom „otputovao“ ili „naslovnik nepoznat“, pa stoga članovi vlastitom krivnjom mnogo puta ne dobiju List.

Predsjedništvo JŠU.

Ing. STJ. KANOTI (SARAJEVO):

ORGANIZACIJA ŠUMARSKE SLUŽBE

(L' ORGANISATION DU SERVICE FORESTIER)

Temeljem čl. 1. Zakona o ustrojstvu vrhovne državne uprave od 8. juna 1929. god. imaju pojedini resorni ministri za svoje resore donijeti uredbu, kojom će biti organizirana služba za vršenje poslova dotičnog resora. Za resor Ministarstva šuma i rudnika nije još uvijek donešena takova uredba, koja bi se bez zapreka mogla primijeniti na teritoriju čitave države, pa je i pored »Pravilnika o uređenju šumarske službe kod opštih upravnih vlasti« organizacija šumarske službe zasada provedena po propisima, koji su u pojedinim pokrajinama važili prije donošenja novog Zakona o šumama.

Ova raznolikost u organizaciji državne službe uopšte ima se odstraniti u prvom redu unifikacijom našega zakonodavstva. Donošenjem Zakona o šumama kao i »Pravilnika o uređenju šumarske službe kod opštih upravnih vlasti« od 15. augusta 1930. god. br. 25.729. djelomično je za resor Ministarstva šuma i rudnika ovo pitanje uređeno. Pod normativne uredbe o uređenju šumarske službe mogu se supsumirati i Uputstva Ministarstva šuma i rudnika od 6. novembra 1930. g. br. 30.586. o primjeni zakona o šumama za Direkcije šuma kao i naredba Ministarstva šuma i rudnika od 4. maja 1922. g. br. 13.054. o upravi te službovanju i gospodarenju sa šumama krajiških imovnih opština i uputstva Ministarstva šuma i rudnika od 23. oktobra 1930. g. br. 30.541. o primjeni zakona o šumama na šumske uprave.

Raspisom Ministarstva šuma i rudnika od 25. jula 1933. g. br. 17.040. pozvana su sva šumarska nadleštva, da za donošenje uredbe o organizaciji šumarske službe podnesu potrebne detaljne podatke i obrazložene predloge. Prema čl. 2. Zakona o ustrojstvu vrhovne državne uprave od 8. juna 1929. g. ima se tom uredbom propisati vrsta, broj, sjedište i teritorijalna nadležnost državnih nadleštva ili ustanova, koje spadaju pod resor Ministarstva šuma i rudnika, zatim njihov djelokrug, vrste i broj mjesta i položaja kod pojedinih nadleštava i ustanova i kvalifikacije potrebne za pojedine vrste položaja, u koliko to nije već uređeno posebnim zakonima. Tom uredbom ima se ujedno propisati, koja je nadleštva potrebno podijeliti na odsjeke i odjeljke.

Da se uzmogne ova uredba donijeti, Ministarstvo šuma i rudnika spomenutim svojim raspisom traži, da se za svako već postojeće nadleštvo prikupe slijedeći podaci:

1. površina šuma, sa kojom gazduje odnosno nad kojom vrši nadzor;
2. naziv i količina kompleksa za državne šume;
3. podjela po vrsti vlasništva za nedržavne šume;
4. udaljenost, saobraćajne veze, predstojeće nove veze u skorije vrijeme;
5. godišnji etat, intenzitet gazdovanja;

6. olakšavajuće odnosno otežavajuće okolnosti za gazdovanje i nadzor;

7. broj akata, izdanih šumskih objava za unovčenje šumskih produkata i podnešenih kaznenih prijava godišnje u prosjeku posljednjih 3 godina;

8. godišnji prihodi i rashodi;

9. ostali potrebni podaci.

Upogledu potrebnog broja osoblja spom. raspis traži, da se izloži kolik se posao imao savladati, te kolik posao može jedan stručnjak izvršiti i prema tome koliko je stručnjaka u dotičnoj ustanovi bezuslovno potrebno.

Podaci o stanju sadašnjih šumarskih nadležstva imali su prema tome služiti kao baza za buduću organizaciju naše šumarske službe. Nismo u stanju dati jedan konkretni predlog na temelju ovako prikupljenih podataka, jer s ovim podacima ne možemo raspolagati. Iz spomenutog raspisa Ministarstva šuma i rudnika razabire se međutim, da bi struktura dosadašnje organizacije šumarske službe, uz neke male nadopune i preinake u pogledu broja nadležstava imala ostati ista, premda su baš u samoj osnovi ove organizacije potrebne krupne korekcije. Prije svega potrebno je već jednom raščistiti pitanje, kada i kako se ima država odnositi prema šumarstvu kao vlasnica šume, a kako kao vlast, koja ima vršiti nadzor nad cjelokupnim šumarstvom u državi.

Premda je u principu jasno, tko je nadležan vršiti vrhovni nadzor nad šumama svih kategorija vlasništva, da li država kao vlast ili država kao vlasnik šuma, u praksi je to pitanje još uvijek neriješeno. Zakonom o šumama kao i Zakonom o banskoj upravi doduše je normirano, da taj nadzor vrši Ministarstvo šuma i rudnika preko opštih upravnih vlasti, što je i posve naravno, no u velikom dijelu države Direkcije šuma i njihove područne ustanove još uvijek pridržaju u nekim stvarima to pravo za sebe. Stoga se još i sada u državnoj administraciji tretiraju i komentarišu pitanja o nadležnosti sreskih šumarskih referenata i državnih šumskih uprava kao i njihov međusobni odnos, premda je to pitanje sa upravno-pravnog gledišta tako jasno i jednostavno, da bi u normalnim prilikama i odnošajima tretiranje ovog pitanja bilo skroz izlišno.

Lučiti interese države kao vlasnika šume od interesa države kao nosioca vlasti, koja u provođenju šumske politike mora imati u prvom redu pred očima opšte dobro, nije tako teško, pa je doista nevjerovatno, da se ovi interesi i ove dvije funkcije države još uvijek identifikuju. Pravilno funkcionisanje državne šumarske službe poremećeno je međutim već kod najviše šumarske instance u Ministarstvu šuma i rudnika. Već ondje šumsko-policijska služba nije postavljena na onaj položaj i stepen, koji joj po njenoj naravi pripada. Ove dvije funkcije (vrhovni šumsko-policijski nadzor nad svima šumama bez razlike i gazdovanje sa državnim šumama) nisu u Ministarstvu šuma i rudnika jasno podijeljene i lučene. Ni u jednom od jedanaest odsjeka Odjelenja za šumarstvo nije šumsko-policijska služba razlučena od poslova gazdovanja sa državnim šumama, a u glavnom strpana je u posljednji »Otssek za nedržavne šume.« Tome odsjeku dodijeljena su samo tri stručna lica od

trideset i tri, koja se nalaze u Odjeljenju za šumarstvo. Međutim taj bi odsjek po svojoj naravi imao biti na prvom mjestu i sa mnogo širim djelokrugom, nego ga ima sadašnji »Otsjek za nedržavne šume.« U tom odsjeku koji bi se zapravo imao zvati »Otsjek za vrhovni nadzor šuma« imale bi biti skoncentrisane sve niti naše šumske politike i privrede.

Vrlo je pogrešno shvaćanje, da šumsko-policijska služba ima biti stegnuta samo u uske granice čiste šumske policije i nadzora nad gospodarenjem u nedržavnim šumama, jer ona pored toga ima stvarati i davati također direktivu našoj šumskoj politici i to ne samo s obzirom na nedržavne šume, nego s obzirom na sve šume bez razlike, pa i državne. Opšte smjernice gazdovanja u državnim šumama imaju se također ravnati po direktivi ovoga odsjeka, jer se samo tako može stvoriti jedan opšti plan naše šumske privrede. Državne šume nalaze se također u granicama ove države, pa se pri kalkulaciji našeg šumskog bogatstva i pri postavljanju smjernica za našu šumsku privredu i industriju državne šume ne mogu izlučiti iz opšteg plana šumske politike, jer i one imaju u prvom redu služiti opštem dobru, a ne samo fiskalnim interesima države. Ne može se samo od posjednika nedržavnih šuma tražiti, da svoje šume podržavaju u stanju potrebnom, da one budu trajno sposobne vršiti korisne funkcije na tlo, podneblje, materijalno i zdravstveno blagostanje naroda, dok bi država sa svoja tri milijuna hektara šume mogla slobodno da raspolaže.

Ova abnormalnost u zapostavljanju šumsko-policijske službe izbija ne samo u praksi, nego i u samom Zakonu o šumama. Tako se u V. dijelu Zakona o šumama u § 126. Ministar šuma i rudnika spominje u prvom redu kao predstavnik državnog šumskog erara, a tek poslije toga u § 127. kao nosilac državne vlasti. U »Šematizmu i statusu osoblja u resoru Ministarstva šuma i rudnika« na prvom mjestu spominje se osoblje Direkcija šuma i šumskih uprava, a tek poslije toga osoblje Banskih uprava i sreskih načelstava. Da li se to čini hotimično i s nekom tendencijom ili iz prostog nerazumijevanja, to na stvari ne mijenja ništa, jer i u jednom i u drugom slučaju ovakav postupak pravi samo zbrku, koja nikako ne može biti na korist, a ni na ugled našoj šumarskoj službi i šumarstvu uopšte. Ovo zapostavljanje i potcjenjivanje šumsko-policijske službe dovelo je čak do toga, da se u našem upravnom postupku moglo do nedavna trpjeti i to, da jedna Direkcija šuma vrši funkciju drugostepene vlasti za sve šumsko-kaznene presteupe i istupe. Što bi to moglo da znači, nego da »kadija tuži, kadija sudi«. Pravni apsurd ovakovog postupka još je jače podvučen okolnošću, da u području dotične direkcije gotovo i nema drugih šuma osim državnih.

Izgleda, da se šumsko-policijska služba kod nas tretira kao jedan suvišan balast, pa njoj dosada nije uopšte ni dana mogućnost, da ispolji aktivnost u izvršivanju svoje važne funkcije. Sva pitanja naše šumske politike kao da su se skoncentrisala samo u tome, kako bi se državne šume ubrzanim sječama što prije pretvorile — u stranu valutu. Dosljedno tome za vođenje naše šumske politike mjerodavna su samo ona nadležstva, koja tretiraju to pitanje, jer sva druga pitanja našega šumarstva imaju tek drugostepenu važnost.

Da bi se abnormalni odnosi ovih dviju važnih funkcija državne šumarske službe sredili i svakoj funkciji opredijelila tačno njezina kompetencija, ministar šuma i rudnika ovlašten je novim finansijskim zakonom, da po odobrenju Ministarskog savjeta donese uredbu, kojom će odvojiti vrhovnu šumarsku i rudarsku nadzornu vlast od uprave sa državnim šumama i rudarskim preduzećima i provesti reorganizaciju Ministarstva šuma i rudnika i područnih ustanova.

Spomenute dvije funkcije državne šumarske službe podijeljene su sada samo u prvo- i drugostepenoj vlasti, dok su u najvišoj instanciji, u Ministarstvu šuma i rudnika, ostale ujedinjene. Uzaludna su sva komentarisanja, da spajanje ovih skroz različitih, često oprečnih i kolidirajućih funkcija nije kompatibilno. U teoriji bi se to još moglo i podnijeti, no u praksi takovo spajanje dovodi bezuslovno do neugodnih šumskih afera, koje šumarstvu, a napose predstavnicima šumarstva, ne mogu osvjetlati lice. U pogledu stručne uprave u nedržavnim šumama zakonodavac je stao na rigorozno stanovište, da sreski šumarski referenti ne mogu u isto vrijeme voditi stručnu upravu i nadzor u ovim za njih tuđim šumama, a dopuštena je još izrazitija inkompatibilnost, da Ministarstvo šuma i rudnika, kao vrhovna nadzorna vlast u poslovima šuma i šumarstva, vodi ujedno ne samo stručnu, nego i gospodarsku upravu u svojim vlastitim, to jest državnim šumama.

Posebni fiskalni interesi države dolaze često u sukob sa opštim interesima šumske politike, pa kako može o tim interesima rješavati ono isto nadležstvo, koje vrši ujedno i nadzor nad provedbom šumske politike. Tako je na pr. za fiskalne interese države mnogo korisnije određivati intenzitet iskorišćavanja državnih šuma paušalno, jer je takav način mnogo jeftiniji. Privredni su planovi dosta skupi, a osim toga privrednim se planom intenzitet iskorišćavanja skućuje u neke granice i fiksira, ustanovljenjem etata, za dulji period vremena. Paušalnim određivanjem intenziteta iskorišćavanja može se naprotiv taj intenzitet poput harmonike po volji razvlačiti i sužavati, već prema potrebama državnog fiska, a ne prema faktičnom stanju šuma. Kako će u ovakvom slučaju postupati ministar šuma i rudnika, u kome su ujedinjene obe funkcije (i uprava i nadzor)? Hoće li on u takvom slučaju zastupati fiskalne — često i neopravdane — interese države i državnog erara, ili će se založiti za opšte narodne i javne interese, te odrediti potrajno iskorišćavanje državnih šuma na temelju privrednih planova i programa.

Isključeno je, da bi bez loših posljedica mogle biti u jednom te istom nadležstvu i u jednoj te istoj osobi ujedinjene dvije oprečne kompetencije u izdavanju odredaba sa zakonskom moći. Ovo je napose opasno u državama sa demokratskim režimom, gdje je ministar šuma i rudnika ujedno političar i član vladajuće partije. Spajanjem ovih kompetencija u jedno nadležstvo država se kao šumovlasnik u praksi izvukla ispod skoro svih šumsko-policijskih propisa, jer skoro sva, a napose krupnija pitanja šumsko-policijske prirode — u koliko se odnose na državne šume — rješava konačno ministar šuma i rudnika, u kome su ujedinjene obe kompetencije. U pogledu iskorišćavanja šuma država se u svome zakonodavstvu okomila samo na posjednike ner državnih šuma (§§ 57.—

73. zak. o šumama), dok je u isto vrijeme sebi ostavila u tom pogledu slobodne ruke (§ 47. zak. o š.). Vlasnici nedržavnih šuma stavljeni su u pogledu iskorišćavanja šuma već pod nadzor najnižih upravnih vlasti, dok je država kao šumovlasnik izmakla u tom pogledu ispod nadzora onih vlasti, kod kojih je šumsko-policijska služba odijeljena od uprave državnih šuma. Privredne planove za nedržavne šume odobravaju banske uprave, a privredne planove za državne šume Ministar šuma i rudnika, dakle sam predstavnik državnog šumskog erara. Sječu u nedržavnim šumama odobravaju sreska načelstva i banske uprave, a sječu u državnim šumama Direkcije šuma. Tu dakle šumovlasnik ujedno i moli i odobrava sječu. Šumsko-policijskim vlastima nemoguće je dakle predusresti i spriječiti devastaciju državnih šuma, jer one mogu u tom pogledu samo konstatovati već svršeni fakt. Za podnošenje privrednih planova određen je vlasnicima nedržavnih šuma vrlo kratak rok od pet godina, dok za državne šume podnošenje i sastav privrednih planova nije vezano za nikakav rok. Za vlasnike nedržavnih šuma predviđene su u zakonu i vrlo osjetljive kaznene sankcije, ako ovaj rok propuste i ako sječu vrše bez privrednog plana i bez odobrenja, dok država sama za najveći dio svojih šuma nema još nikakvih privrednih planova, jer si državni erar ne želi privrednim planovima u pogledu eksploatacije vezati ruke. Paušalno određivanje intenziteta iskorišćavanja mnogo je jeftinije — i »elastičnije«.

Ministarstvo šuma i rudnika po svom sadašnjem uređenju u glavnom je privredno poduzeće, koje ima državnoj kasi davati što veće prihode, dok je glavna funkcija ovoga resora (vrhovni šumsko-policijski nadzor i provođenje zakona o šumama) još uvijek na posljednjem planu. Ako dakle ministar šuma i rudnika kao predstavnik državnog šumskog erara poduzimlje nešto, što inače nije u skladu sa opštim interesima, on to čini samo zbog specijalnih interesa države kao šumovlasnika, pa u takvom slučaju bezuslovno dolazi u koliziju sa interesima i smjernicama opšte šumske politike.

Za pravilno odvijanje i funkcionisanje poslova šumarske službe potrebno je, da ove dvije funkcije budu podijeljene svuda, od najniže pa do najviše instancije, dakle i u Ministarstvu šuma i rudnika. No ova podjela ne smije biti provedena samo u slovu zakona, nego i u praksi, a ne da poslove ovih oprečnih funkcija u najvišoj instanciji rješava isto nadležstvo i isti organi. Nastaje sada pitanje, da li ove dvije kompetencije mogu biti podijeljene u istom resoru ili ih je potrebno podijeliti u dva razna resora.

U prvom slučaju moguća je podjela ovih funkcija samo tako, da one budu u Ministarstvu šuma i rudnika podijeljene u dva zasebna odjeljenja, to jest u »Odelenju za vrhovni nadzor nad šumama« i u »Odelenju za gazdovanje državnim šumama.« Prvo odjeljenje mora biti u svom poslovanju posve samostalno i nezavisno od drugog odjeljenja. Poslovanje pak drugog odjeljenja u pogledu provođenja opštih smjernica šumske politike kao i provedbe šumsko-policijskih propisa zakona o šumama vrši se pod nadzorom prvog odjeljenja. Nezavisno od prvog odjeljenja moglo bi raditi samo u stvarima stručnog gazdovanja u državnim šumama, u izvađanju tehničkih radova, kao i u svima poslovima gospodarsko-privrednog značaja. U poslovima gospodarsko-privrednog karak-

tera, koje poslove »Odeljenje za gazdovanje državnim šumama« vrši nezavisno od prvog odjeljenja, načelnik odnosno direktor ovog odjeljenja nije podređen Ministru šuma i rudnika, nego ministru financija.

Za drugi slučaj, u kojem bi imale biti ove dvije funkcije podijeljene u dva različita resora, postoji nekoliko kombinacija. Jedna od tih jest, da Ministarstvo šuma vrši samo jednu funkciju, i to vrhovni nadzor nad šumama i provođenje šumske politike, a gazdovanje državnim šumama da dode bilo pod kompetenciju kojeg drugog ministarstva (na pr. ministarstva financija ili ministarstva za upravljanje državnim dobrima i preduzećima, koje bi se ministarstvo imalo u tu svrhu obrazovati) ili da se za gazdovanje državnim šumama osnuje zasebna institucija. Moguća i najispravnija bila bi kombinacija, da se resor ministarstva šuma i rudnika uopšte ukine. Kompetencija šumsko-policijske službe došla bi u tom slučaju pod koji drugi resor, a gazdovanje sa državnim šumama ostalo bi u resoru Ministarstva za upravljanje državnim dobrima i preduzećima ili pod posebnom upravom državnih dobara. U ovom slučaju nastaje pitanje, pod koji bi resor imala doći funkcija vrhovnog nadzora nad šumama. Najlogičnije je svakako, da se ta kompetencija dađe resoru ministarstva policije odnosno ministarstva unutarnjih djela. Šumska policija i tako je samo jedan dio opšte državne policije, koja ima voditi brigu o opštem interesu i javnom poretku. U ovom resoru bili bi i interesi šumsko-policijske službe najbolje zaštićeni. Ministarstvo šuma i rudnika danas je već toliko zapostavljeno, da je izgubilo svoj *raison d'être*, ono se pretvorilo u prosto privredno preduzeće, pa je za vršenje šumsko-policijske službe bolje, da ono i ne postoji, jer će šumarstvo u drugom resoru biti sigurno bolje zaštićeno, nego u svom vlastitom resoru.

Ukinuće i spajanje pojedinih resornih ministarstva nemoguće je međutim provesti uredbom o organizaciji šumarske službe, pa se ovom uredbom mogu izvršiti samo promjene unutar samog resora ministarstva šuma i rudnika, to jest moguća je podjela ovih različitih funkcija šumarske službe na dva zasebna odjeljenja u samom resoru. Mi se ne ćemo upuštati u daljnju podjelu ovih odjeljenja na odsjeke, a isto tako ne možemo dati ni konkretan predlog glede broja ostalih nadležstava i potrebnog osoblja za ta nadležstva, jer ne raspolazemo sa podacima za to potrebnim. Možemo dati samo neke predloge opšte naravi. Osvrnuti ćemo se stoga samo na neke momente, koje je kod donošenja ove uredbe potrebno imati u vidu, da se očiti nedostaci mogu odstraniti.

Razlučivši prethodno dvije već istaknute funkcije šumarske službe u dvije zasebne kompetencije, potrebno je poznati sve momente, koji odlučuju pri određivanju kvalitativne i kvantitativne stvarne potrebe u pogledu broja nadležstava kao i količine intelektualne radne snage za svaku od ovih kompetencija. Ti su momenti vrlo mnogobrojni, a u stanovitim prilikama i uplivišu različito, pa će na pr. negdje biti važnija površina objekta, drugdje intenzitet gospodarenja, negdje opet mentalitet okolišnjeg žiteljstva u odnosu prema šumi kao i napućenost dotičnog kraja i t. d.

Prije svega potrebno je znati veličinu objekata, kao i broj nadležstava i organa, koji su tima objektima dosada upravljali. Tabela br. 1. pokazuje nam rasprostranjenost šuma po pojedinim banovinama. Ona pokazuje, da najveći dio šumske površine, to jest 19% od čitave šumske površine u državi, otpada na vardarsku banovinu, dok najveći procenat

Tabela br. 1.

Banovina	Površina šumskog zemljišta			% šumske površine u banovini	Od sve- ukupne šumske površine u državi otpada na banovine %
	Faktično pod šumom	Nepošumljeno	Svega		
	klm ²				
Dravska	6 884	327	7.211	44.5	7.8
Savska	12.817	476	13.293	34.1	14.4
Vrbaska	9.846	1.321	11.167	52.1	12.1
Primorska	6.932	1.977	8.909	45.3	9.6
Drinska	10.882	1.241	12.123	43.9	13.2
Zetska	11.077	1.547	12.624	41.6	13.7
Dunavska	1.564	—	1.564	4.9	1.7
Moravska	6.433	1.361	7.794	30.1	8.5
Vardarska	11.490	5.960	17.450	46.5	19.0
Svega	77.925	14.210	92.135	37.0	—

Tabela br. 2.

Područje Direkcije šuma	Površina šumskog zemljišta			Broj šumskih uprava	Na jednu šumsku upravu dolazi šuma Ha
	Pod šumom	Nepošumljeno	Svega		
	klm²				
Ljnlbljana	190	96	286	4	7.150
Zagreb	804	23	827	12	6.892
Sušak	1.927	128	2.055	15	13.700
Vinkovci	609	68	677	9	7.522
Sarajevo	13.031	5.958	18.989	43	43.157
Banjaluka	7.182	1.103	8.285	27	31.865
Apatin	247	239	486	8	6.077
Čačak	1.810	342	2.152	13	16.554
Aleksinac	1.786	163	1.949	17	11.464
Skoplje	4.534	1 695	6.229	17	36.641
Svega	32.120	9.815	41.935	165	25.415

Tabela br. 3.

Centralno nadležstvo		Broj neposredno podre- đenih nadležstava	Broj stručnoga osoblja							Na jednog kvalifikovanog struč- njaka izvan centralnog nad- ležstva otpada šumske površine Ha
			U central. nadležstvima		U podređenim nadležstvima			Svega		
			Sa fakultetskom spremom	Sa srednjoškolskom spremom	Sa fakultetskom spremom	Sa srednjoškolskom potpunom i nepotpunom	Bez kvalifikacije	Kvalifikovanog	Nekvalifi- kovanog	
Ministarsvo Š. i R.		19	30	3	—	—	—	33		—
Šumarski odsjek banske uprave	Dravske banov.	9	4	1	10	11	—	26	—	34.340
	Savske "	47	12	—	44	3	—	59	—	28.280
	Vrbavske "	—	6	1	—	—	—	7	—	—
	Primorske "	13	7	—	6	4	5	17	5	89.090
	Drinske "	—	10	—	—	—	—	10	—	—
	Zetske "	7	5	—	2	1	—	8	—	420.800
	Dunavske "	10	5	—	6	1	—	12	—	22.340
	Moravske "	5	6	—	2	2	—	10	—	194.850
Vardarske "	10	12	1	7	—	1	20	1	249.285	
Direkcija šuma	Ljubljana	4	5	1	5	7	—	18	—	2.380
	Zagreb	12	14	4	14	—	—	32	—	5.910
	Sušak	15	16	—	16	—	—	32	—	12.840
	Vinkovci	9	10	—	10	—	—	20	—	6.770
	Sarajevo	43	15	5	36	17	15	73	15	35.830
	Banjaluka	27	14	5	19	19	6	57	6	21.800
	Apatin	8	8	—	9	—	2	17	2	5.400
	Čačak	13	7	—	11	6	4	24	4	12.660
Aleksinac	17	8	—	19	7	1	34	1	7.495	
Skoplje	17	8	—	20	4	1	32	1	25.955	
Direkcija krajske imovne opštine	brodske	11	10	—	11	—	—	21	—	6.580
	sremske	6	7	—	9	—	—	16	—	4.277
	đurđevačke	8	4	—	6	1	—	11	—	6.528
	križevačke	7	3	1	8	1	—	13	—	3.380
	Novo-gradiške	8	9	1	8	—	—	18	—	5.162
	ogulinske	6	4	—	5	—	—	9	—	11.980
	otočke	6	2	—	6	—	—	8	—	13.183
	prve banske	2	1	—	1	—	—	2	—	7.250
	druge banske	3	3	1	3	—	—	7	—	5.900
	slunjske	2	1	—	1	—	—	2	—	7.150
			305	246	24	294	84	35	648	35
			270		378		35	683		

Tabela br. 4.

Centralna nadležstva		Broj određenih nadležstava	Broj stručnog osoblja		Na jedno prvostepeno nadležstvo ima doći poprečno šuma Ha	Napomena
			kod centralnih nadležstava	kod podređenih nadležstava		
Ministarstvo Š. i R.		15	40	—	—	
Šumarski odsjek banske uprave	dravske banovine	18	5	24	40.000	
	savske "	40	12	44	40.000	
	vrbaske "	10	5	11	100.000	
	primorske "	14	6	15	60.000	
	drinske "	15	6	15	80.000	
	zetske "	15	6	15	80.000	
	dunavske "	4	4	4	40.000	
	moravske "	15	6	16	50.000	
	vardarske "	20	8	21	80.000	
Direkcija šuma	Zagreb	32	16	32	10.000	
	Vinkovci	11	10	12	10.000	
	Sarajevo	95	20	96	20.000	
	Banjaluka	42	18	42	20.000	
	Čačak	26	10	26	15.000	
	Skoplje	31	12	31	20.000	
Direkcija imovne opštine	Vinkovci	30	15	30	5.000	za i. o. petrovaradinsku, brodsku i novogradišku
	Karlovac	24	6	24	12.000	za i. o. ogulinsku, otočku, 1. i 2. bansku, te slunjsku
	Bjelovar	15	5	15	5.000	za i. o. dardevačku i križevačku
Svega		457	210	473		

šumom obraslih površina otpada na savsku banovinu, to jest 12.817 klm² ili 16.5% od sveukupne šumom obrasle površine u državi. Najveće površine golog šumskog zemljišta ima vardarska banovina (5.960 klm²), a najmanje dravska (327 klm²) i savska (476 klm²), dok dunavska banovina nema uopšte nepošumljenih šumskih površina.

Tabela br. 2. predočuje nam površinu državnih šuma. Iz nje vidimo, da od 14.210 klm² sveukupnog nepošumljenog šumskog zemljišta otpada na državne šume 9.814 klm² ili 69%, a ostatak od 4.396 klm² ili 31% na nedržavne šume. Ove ogromne površine golog šumskog zemljišta (goli-jeti, krš, suvati i planinski pašnjaci) potrebno je nasuprot površinama šuma zrelih za sječu što češće isticati, kako bi se kod neupućenih razbila ona ružičasta iluzija, da naše šume predstavljaju neko neiscrpivo bogatstvo i sigurne, neiscrpive prihode.

Tabela br. 2. pokazuje nam još jednu vrlo napadnu činjenicu. Direkcije šuma u Sarajevu, Banjaluci i Skoplju imaju ogromne površine šuma, tako da na jednu državnu šumsku upravu dolazi poprečno oko 40.000 ha šuma, dok naprotiv vidimo, da Direkcije šuma u Zagrebu, Ljubljani, Sušaku, Vinkovcima i Apatinu imaju razmjerno neznatne površine, pa se i nehotice nameće pitanje, da li su sve ove direkcije faktično potrebne. Zar se direkcija ljubljanska i sušačka ne bi mogle spojiti sa zagrebačkom direkcijom, a apatinska i vinkovačka opet u jednu direkciju. Zagrebačka direkcija imala bi u tom slučaju 3.168 km² šuma, a na svaku šumsku upravu došlo bi 10.219 ha. Vinkovačka odnosno apatinska direkcija imala bi u slučaju fuzije u svemu 1.163 km² i na svaku šumsku upravu otpalo bi još uvijek samo 6.840 ha. Fuzioniranjem ovih direkcija prištedilo bi se mnogo na personalu, koji bi se iz ukinutih centralnih nadležstava mogao premjestiti k šumskim upravama ili sreskim načelstvima. Područja svih ovih direkcija nalaze se u krajevima, koji imaju najviše saobraćajnih sredstava, pa s te strane ne bi mogli pasti nikakvi prigovori. Razumljivo je međutim, da bi se našlo stotinu prigovora, da je ovakovo fuzioniranje nemoguće, no svi ti prigovori ne bi mogli iznijeti ništa stvarnoga, osim povrede lokalnog prestiža. Ni veći intenzitet gospodarenja ne može tu mnogo odlučivati, jer je baš kod većeg intenziteta gospodarenja potrebno, da se kreira više šumskih uprava i da bude više stručnjaka kod uprava i na terenu, a ne u centralnim nadležstvima. Zar je to srazmjerna i pravilna podjela stručnog osoblja, kada Direkcija šuma u Ljubljani ima u čitavom svom području manju šumsku površinu, nego jedna šumska uprava u području sarajevske, banjalučke i skopljske direkcije. U području ovih direkcija ima dapače šumskih uprava sa preko 60.000 ha. Poznato je međutim, da baš ove direkcije daju najveći kontingenat našeg izvoznog drva i da se baš u područjima ovih direkcija vrše najveće eksploatacije i nalaze najveća šumsko-industrijska preduzeća.

Razmještaj šumarskog stručnog osoblja pokazuje nam tabela br. 3. Odmah na prvi pogled upada u oči veliki nerazmjer između osoblja kod centralnih nadležstava i onog kod sreskih načelstava i šumskih uprava. Na trideset centralnih nadležstava zajedno sa Ministarstvom šuma i rudnika otpada 270 ili 41% svih kvalifikovanih šumarskih stručnjaka, a na sva ostala nadležstva (101 sresko načelstvo, 165 državnih šumskih uprava i 59 šumskih uprava krajiških imovnih opština) 378 stručnjaka ili 59% od svih kvalifikovanih stručnjaka. U kategoriju kvalifikovanih stručnjaka uračunato je osoblje sa fakultetskom, srednjoškolskom i nižom srednjoškolskom spremom, pa ako od kvalifikovanih stručnjaka odbijemo još sve osoblje sa nižom srednjoškolskom spremom, tada bi taj razmjer bio još nepovoljniji. Kod šumskih uprava kao i kod sreskih načelstava ima vrlo mnogo i činovničkih pripravnika (76%), pa ako bismo sve ove okolnosti uzeli u obzir, došli bismo do rezultata, da je kod centralnih nadležstava zaposleno preko 60% svih kvalifikovanih činovnika, a kod svih ostalih nadležstava samo oko 40%. Mnoga centralna nadležstva imaju isto toliko stručnih činovnika, koliko njima podređena nadležstva zajedno. Ima dapače i takovih koja imaju više činovnika u centrali, nego kod podređenih nadležstava (Banska uprava u Skoplju, Nišu i na Cetinju, te zagrebačka direkcija šuma), dok unikum predstavljaju šumarski odsjeci vrbaske i drinske ba-

novine. To su dva centralna nadležstva bez ikakvih neposredno podređenih ustanova, to su glave bez trupā i udova.

Tabela br. 3. pokazuje nam nadalje, da od sveukupnog kvalifikovanog osoblja ima u savskoj banovini 250. Ako uzmemo još u obzir 70 privatnih stručnjaka, od kojih ima u samoj savskoj banovini 60, tada proizlazi, da od sveukupnog broja kvalifikovanih šumarskih stručnjaka otpada na savsku banovinu 310 ili 43%, a na sve ostale banovine samo 408 ili 57%. Dok na jednog kvalifikovanog stručnjaka u savskoj banovini dolazi poprečno 4.300 ha šumske površine, u ostalom dijelu države dolazi na jednog stručnjaka poprečno 22.570 ha. Ne možemo reći, da je ovolik broj stručnog osoblja u savskoj banovini suvišan i da ga je potrebno reducirati, nego bi naprotiv baš ova banovina u pogledu broja šumarskog osoblja morala biti neki barem donekle željeni ideal i mjerilo za ostale banovine. Najmaćuhinskije su nadijeljene stručnim osobljem banovine u Srbiji, Bosni i Hercegovini (moravska, vardarska, drinska i vrbaska banovina).

Bez potrebnih podataka teško je upuštati se u tretiranje pitanja, kakova bi morala biti podjela šumarskog osoblja po pojedinim nadležstvima kao i koliko bi tih nadležstava s obzirom na faktičnu potrebu trebalo. Jedno je međutim neosporno, da današnji broj šumarskog osoblja kao i broj najnižih šumarskih nadležstava i jedinica nije dovoljan za pravilno funkcioniranje šumarske službe. Isto je tako nesporno, da je veći broj šumarskih referenata i državnih šumskih uprava moguće u današnjim prilikama kreirati samo na račun redukcije centralnih nadležstava, kojih ima odviše kako za državne tako i za šume krajiških i imovnih opština. Na povišenje statusa šumarskog osoblja ne možemo u ovim teškim prilikama ni pomišljati, pa stoga moramo uzeti u kombinaciju samo onaj personal, koji imamo sada na raspolaganju. Kod pravilne podjele može se i sa sadašnjim personalom mnogo više učiniti.

Momenti, koji utječu na tu podjelu, vrlo su različiti. Veličina površine ne će biti svuda najvažniji kriterij za pravilnu podjelu šumarskog osoblja po nadležstvima. Negdje će pored površine biti važna i neprohodnost terena, pomanjkanje saobraćajnih sredstava, intenzitet gospodarenja, velika režijska poslovanja šumskih uprava, raznolikost poslova u šumarskoj službi, raznolikost u kategorijama šumskog vlasništva, broj šuma pod naročitim javnim nadzorom i nedržavnih šuma pod državnom stručnom upravom (zemljišne zajednice) i t. d. Tako na pr. područje onih šumarskih referenata, koji pored svoje redovne nemaju nikakve druge dužnosti, može biti i oko 40 do 50.000 ha, dok za referente, koji vode i upravu nedržavnih šuma (zem. zajednica), ne smije područje biti veće od 30.000 ha. Još veća područja mogu imati oni šumarski referenti, u čijim se područjima nalaze i državne šumske uprave. Tu je šumarskom referentu posao olakšan paralelnom saradnjom sa šefovima šumskih uprava, pa stoga njegovo područje može imati i više od 50.000 ha. Državne šumske uprave ne bi smjele imati nigdje veću površinu od 20.000 ha. Sve ovo vrijedi dakako samo za sadašnje skućene prilike, pa se ne može smatrati ni približno idealnim.

S obzirom na to, da svakom sreskom načelstvu nije moguće dati posebnog šumarskog referenta, potrebno je u tu svrhu spajati nekoliko srezova, a ovo opet iziskuje potrebu, da se ovim referentima u svrhu uprošćenja administracije dade veća samostalnost. Šumsko-poli-cijsku službu kod opštih upravnih vlasti trebalo bi organizirati kao i tehničke odjeljke kod sreskih načelstava, gdje bi šumarski referenti bili šefovi tih odjeljaka. Za vršenje šumsko-tehničkih stručnih poslova u nedržavnim šumama trebalo bi obrazovati sistem ovlaštenih šumara, koji bi u svom području jedini imali pravo, da pod nadzorom šumarskih odjeljaka vrše poslove šumarske struke. Čim bi takvih ovlaštenih šumara bilo više, tim bi šumarski referenti bili više odterećeni, pa bi i područja šumarskih odjeljaka mogla biti veća, a prema tome trebalo bi i sve manje šumarskog osoblja na teret državnog budžeta. Na taj način došli bi do zaposlenja i mnogi sada nezaposleni šumarski stručnjaci.

U tabeli br. 4. pokušali smo približno rasporediti današnje šumarsko osoblje po pojedinim nadležstvima nemajući dakako kod toga nikakve pretenzije ni namjere dokazivati, da ova podjela odgovara stvarnim potrebama, jer je, kako je već naprijed rečeno, za to potrebno imati detaljnije podatke. Direkcije državnih šuma reducirane su na šest, a krajiških imovnih opština na tri; još idealnije bilo bi da se za sve imovne opštine obrazuje samo jedna direkcija, a svaka imovna opština da ima samo svoj gospodarski ured.

Mnogo je zamršenija podjela šumarskog osoblja po srezovima i šumskim upravama kao i sam broj tih nadležstava. Tu već dolaze u obzir najsitniji detalji lokalnih prilika, koje mogu katkada biti od odlučne važnosti. Te prilike često su i skroz privremene naravi. Tako na pr. za područje Bosne i Hercegovine, gdje još nisu otkupljena servitutna prava tamošnjih žitelja u državnim šumama, za sada nije potreban velik broj šumarskih referenata, no čim do toga otkupa dođe, morati će se broj šumarskih referenata potrostručiti.

U vrbaskoj, drinskoj i moravskoj banovini ima već sada 111.500 ha komunalnih šuma. Ako od sveukupne površine državnih šuma u drinskoj i vrbaskoj banovini bude za servitutna prava izlučeno 70%, to će površina svih komunalnih šuma u ovim banovinama iznositi 1.268.320 ha. Ako kao maksimum površine, kojom može jedan stručnjak uspješno upravljati, uzmemo površinu od 10.000 ha, tada će samo za upravu ovih šuma biti potrebno najmanje 120 stručnjaka. Ispod ovoga broja ne će se moći nikako ići, jer je u komunalnim šumama kraj velikog broja ovlaštenika intenzivno gospodarenje neizbježno. Nekoliko državnih šumskih uprava biti će doduše otkupom servitutnih prava likvidirano, pa će se kojih 15 do 20 stručnih organa sadašnjih šumskih uprava moći upotrijebiti za šumsko-poli-cijsku službu, no i pored toga imati ćemo još uvijek velik manjak za 100 stručnjaka. Na ovu okolnost potrebno je svakako već sada misliti, jer ako ove šume nakon izlučenja ostanu samo par godina bez stručne uprave, zadesiti će ih ista sudbina, kao i sadašnje komunalne šume u drinskoj i moravskoj banovini. One će kao zajedničko dobro biti prosto razgrabljene i devastirane.

Pogrešno je nadalje uobičajeno shvatanje, da je za pokrajine, koje obiluju nepošumljenim šumskim zemljištem, potreban mnogo manji broj

stručnjaka, nego za pokrajine sa obraslim šumskim površinama i za sječu zrelih sastojinama. Pošumljavanje šikara i golijeti svakako zaslužuje ako ne ve u, a to barem isto toliku pažnju, koliku i eksploatacija zrelih sastojina. Ovakvim šikarama i golijetima obiluje primorska, zetska i napose vardarska banovina, pa je ondje nje stručno osoblje jedva dovoljno za posvr avanje najhitnijih kancelarijskih poslova, a nikako nije u stanju, da se bavi i s opsežnim radovima oko pošumljavanja i kultivisanja ovih ogromnih, za sada sterilnih površina.

Komunalne  ume u moravskoj i drinskoj banovini prepuštene su na milost i nemilost neukog svijeta, koji ih uništava, takmi e i se u korišćenju zajedničkim dobrom. Za sve ove šume, kojih u moravskoj i drinskoj banovini ima 267.390 ha, postavljena su samo dva kvalifikovana i dva nekvalifikovana stručnjaka. Pored ostalih redovnih poslova i pored nadzora nad ostalim šumama, koje stoje pod naročitim javnim nadzorom, svaki ovaj stručnjak imao bi da vodi još i naročitu brigu o gazdovanju na 66.847 ha komunalnih šuma. Je li to moguće? Zar jedan čovjek — pokraj drugih poslova i drugih šuma — može ovoliko površinu jednom u godini samo pregledati, a kamo li vršiti u tim šumama neke kulturne i tehničke radove?

Kada je već riječ o organizaciji šumarske službe, treba uvijek, pa makar i stoti put, uprijeti prstom i na sve one na oko neznatne nedostatke i greške, koje prije e pravilno funkcionisanje šumarske službe, a time i pravilni razvitak naše šumske privrede.

Nepotrebna glomaznost i komplikovanost naše nesređene administracije iziskuje često i potrebu većeg broja  umarskog osoblja.  umarski referenti i šefovi šumskih uprava često su preopterećeni skroz suvišnim poslovima, koji bi se kod sređene administracije mogli lako izbjeći. Ova opsežnost i komplikovanost administracije i poslovanja uopšte mnogo ogor uje i najambicioznije šumare. Često su na pr. centralnim nadle tvima potrebni neki podaci. Svi su ovakvi podaci većim dijelom od nižih nadleštva već nekoliko puta podnešeni, pa nije potrebno ništa drugo, nego kod samog centralnog nadleštva potražiti nekoliko mjeseci ili najviše par godina stare akte i iz njih ispisati, što je potrebno. Mjesto toga traže se za svaku, pa i najmanju sitnicu, po stoti puta isti podaci od podređenih nadle tava. Tako se troši suvišno materijal, vrijeme i rad. Mjesto da je traženjem ovih podataka zaposlen jedan činovnik kod centralnog nadleštva, koji bi taj posao mogao svršiti za jedan sat, prave se raspisi na 60 do 100 podređenih nadle tava, a na ove raspise treba slati isto toliko odgovora. Mjesto jednog čovjeka zaposleno je prikupljanjem tih podataka 200 ljudi, mjesto jednog sata potroši se i 400 sati, mjesto par tabaka potroši se 500 tabaka hartije. Ovo na oko izgleda kao genijalno organizirana sabotaža, ali ipak nije tako, jer se ta sabotaža vrši nesvjesno i bez ikakvog cilja.

Isto se tako često događa, da se neki važni i opsežni zadaci, koje bi trebalo prikupljati sukcesivno kroz mjesece i godine, traže u kratkom roku od nekoliko tjedana, pa dapače i nekoliko dana. Ako ovo nadle tvo, koje mora podatke poslati, tih podataka nema, ne preostaje ništa drugo, nego podatke izmisliti, da se može u određenom roku naredenju udovoljiti. Na takvim se onda fiktivnim podacima redovito temelji i sva naša

statistika, a na temelju takve statistike stvaraju se i kalkulacije o našem šumskom bogatstvu, o našoj šumskoj privredi i stvaraju smjernice naše šumske politike. Na temelju ovakve na brzu ruku skalupljene statistike mi smo, izgleda, sračunali i visoki prirast naših šuma i tome prirastu odgovarajući intenzitet iskorišćavanja.

Šumarski referenti kao i šefovi šumskih uprava morali bi vršiti samo svoju redovnu dužnost, ali su često opterećeni i opsežnijim neredovnim poslovima, koje bi poslove zapravo morala izvršiti posebna u tu svrhu obrazovana povjerenstva. Ova komplikovanost i opsežnost poslovanja šumarske službe izbija dapače i u samom Zakonu o šumama, koji obuhvaća vrlo različitu i komplikovanu materiju, pa se u njemu tretiraju i mnoga pitanja, koja imaju skroz lokalni, pa i privremeni, prelazni karakter, kao i pitanja, koja su već normirana drugim zakonima. Zakon o šumama morao bi sadržavati samo načelne i opšte odredbe u poslovima šumarstva, dok je za pojedine partije i pitanja šumarstva, a napose za pitanja lokalnog karaktera trebalo donijeti posebne zakone. Ovako pak i zakon o šumama poput financijskog zakona postaje neka enciklopedija zakonodavstva, u kojoj se tretiraju pitanja iz svih područja zakonodavnoga života. Stoga nije ni čudo, da su i šumarski činovnici kod nižih nadležstava pored svoje redovne dužnosti opterećeni najkomplikovanijim i najrazličitijim poslovima, pa negdje moraju vršiti čak i neke poslove poreskih i financijskih organa.

Ima i čisto stručnih poslova, koje ne bi trebalo natovariti na leđa šumarskih referenata i šefova šumskih uprava. Tako bi na pr. i za izlučenje i sastav katastra zaštitnih šuma trebalo u banovinama obrazovati posebne komisije, u kojima bi morao biti i po jedan pravnik i ekonom. Temeljem § 18. Zakona o šumama taj posao imaju šumarski referenti svršiti najkasnije do 1935. g., a poznato je, da se na tome poslu nigdje ne radi niti se može raditi, jer šumarski referenti nisu u stanju da pored svoje redovne dužnosti svrše taj posao ni za 50 godina.

Za prosuđivanje broja šumarskih nadležstava kao i potrebnog broja stručnog osoblja treba imati u vidu ne samo sadašnje potrebe i sadašnji opseg poslovanja, nego i poslove, koji se moraju izvesti u budućnosti. Naša šumska politika ima pred sobom mnoge neodložive zadatke, koje mora već u nedalekoj budućnosti izvršiti. Jedan od takvih zadataka, koji povlače za sobom promjenu broja stručnog osoblja, jest i naprijed spomenuti otkup servituta u Bosni i Hercegovini. U pitanje uređenja suvata i planinskih pašnjaka, toga životnog pitanja naših planinskih i brdskih predjela, nije se još ni dirnulo, premda bi riješenjem i uređenjem toga pitanja mnogi naši pasivni krajevi našli dobro vrelo prihoda. Pošumljavanje krša i goli-jeti, koje je i zakonom o šumama uređeno, napreduje puževim korakom; odlaže se u neizvjesnost. Komisije za izlučenje ovakvih površina ne samo da ne rade, nego za mnoge krajeve nisu još ni obrazovane.

Čeka nas i neriješeno pitanje uređenja komunalnih šuma. Napose je aktuelno pitanje krajiških imovnih opština. Ove se bore već i za svoj opstanak, a u toj borbi ne nailaze kod nadležnih faktora na razumijevanje. Nadležni ili ne žele ili ne mogu shvatiti, da imovine opštine u sadašnje stanje nisu došle svojom krivnjom ili možda

neracionalnim gospodarenjem sa svojom imovinom, nego u glavnom krivnjom bivše tuđinske vlasti i donekle nerazumijevanjem naše sadašnje nacionalne vlasti. Gospodarenje u šumama imovnih opština svakako je mnogo racionalnije, nego u državnim šumama, ali se ni najracionalnijim gospodarenjem iz jednog hektara šume ne mogu načiniti dva, niti se može zaustaviti naravna populacija pravoužitnika imovnih opština. Kardinalnu pogrešku i glavni uzrok današnjem kritičnom stanju imovnih opština treba tražiti u samoj nepravednoj provedbi otkupa servituta u Vojnoj krajini. Ne ćemo zalaziti tako daleko, da tretiramo pitanje, kako se mogao temeljnim krajiškim zakonom od 1807. i kasnijim zakonom od 1850. godine vladar, a kasnije država, smatrati vlasnikom svih šuma u Vojnoj krajini, kada se tamošnji narod od vajkada njima služio kao svojom imovinom. Ako je već ova narodna imovina bila na taj način narodu po tuđinskoj vlasti oteta, trebalo je s tim narodom, koji je ovo zemljište svojim životima, svojom krvlju i svojim znojem kroz vjekove branio i natapao, barem kod provedbe segregacije pravednije postupati. Odmah poslije izvršene diobe između krajišnika i države vidjelo se, da imovne opštine iz šuma, koje su im dane na ime otkupa servituta, ne će moći dugo podmirivati sve svoje potrebe na drvu, jer se kod diobe nisu uzeli u obzir i troškovi uprave, čuvanja, porez, te razne druge kulturne i gospodarske potrebe bivših krajišnika, koje su potrebe oni dotada podmirivali iz državnih šuma Vojne krajine. I sama tuđinska vlast uvidjela je, da je s ovim narodom nepravedno postupila, pa je zato već god. 1881. u § 21. ces. i kr. naredbe određeno, da država ima pasivnim imovnim opštinama pomoći subvencijom.

Nepravdu počinjenu krajišnicima po tuđinskoj vlasti, trebala bi naša nacionalna država ispraviti, te narodu vratiti ono, što mu je tuđinska vlast u cilju izrabljivanja i obogaćivanja nepravedno otela. Nije doduše potrebno — i ako bi bilo pravedno — da država sve državne šume u bivšoj Vojnoj krajini preda imovnim opštinama, ali bi trebalo svakako provesti reviziju segregacije, te imovnim opštinama dati još toliko šuma, da njihovim prihodima mogu podmirivati i sve troškove vezane sa gospodarenjem zajedničke imovine. Na taj bi način imovne opštine imale dobiti od države još kojih 100.000 ha šuma. Time uostalom imovne opštine ne bi bile posve podmirene, jer bi im trebalo vratiti i odštetu za troškove, koje su one morale dosada snositi i usljed toga trošiti i dio temeljnog kapitala (*fundus instructus*), što ih je i dovelo do sadašnje krize. Na ime naknade tih troškova trebalo bi imovnim opštinama dati još oko 4.000 ha za sječu zrelih šuma, koje bi šume imovne opštine mogle odmah iskoristiti i utrškom podmiriti svoja dugovanja.

Teško je predskazati, kako će se imovne opštine izvući iz sadašnjeg kritičnog položaja, pa se spominje i to, da se one podijele u zemljišne zajednice, koje bi došle pod stručnu upravu sreskih šumarskih referenata i tako se oslobodile velikih ličnih rashoda, dok bi državi plaćale samo neznatnu tangentu za vođenje stručne uprave po državnim šumarskim organima. Ovakav način likvidacije imovnih opština izazvao bi opet potrebu većeg broja šumarskog osoblja kod političkih vlasti.

Kod neznatnog i nedovoljnog broja stručnog osoblja trebalo bi svakako što više pojednostavniti našu šumarsku administraciju. Administracija oduzima stručnjaku previše vremena zaposlenjem u kancelariji. Po današnjem uređenju šumarske službe

sav posao šumarskih stručnjaka sveden je na rješavanje gomile akata. Šumarevo polje rada je naprotiv šuma, teren. No kako biti na terenu, kada šumarski činovnici — jedini među državnim činovnicima — već nekoliko godina nisu primali nikakve paušale za vanjska uredovanja, a paušali nedavno doznačeni tako su neznatni, da iznose jedva polovicu paušala ostalih struka.

Šumarskim stručnjacima, kako onima kod političke uprave tako i onima kod šumskih uprava, treba dati veću samostalnost i veći djelokrug u radu. Pod stručnu upravu sreskih šumarskih referenata trebalo bi staviti privremeno sve šume pod naročitim javnim nadzorom, u koliko one nisu vlasništvo privatnih lica. Poslovi stručne uprave poklapaju se sa poslovima nadzora, pa tu ne bi nastao inkompatibilitet. Nad poslovanjem šumarskih referenata i onako vrše nadzor banske uprave. I šefovima šumskih uprava potrebna je veća samostalnost u režijskom poslovanju kao i u prodaji šumskih proizvoda. Gdje god je to moguće, trgovce drvima i firme treba istisnuti iz šume, jer »kuda oni prolaze, tuda više šuma ne raste.« Njih treba pustiti samo do šume, da si odvezu gotovu sirovinu, izrademu u režiji šumskih uprava. Sav naporan i dugogodišnji rad nekih šumarskih generacija na uzgajanju, čuvanju i podizanju sastojina trgovac sa požudom i cinizmom uništi, jer njemu nije stalo ni do šume ni do opštih interesa, nego samo do svojeg profita. Sudbinu svih naših šuma konačno zapečate trgovci i razne firme. Zato je uputno eksploataciju šuma po trgovcima i firmama, što je više moguće, izbjegavati, a svako uspjelo režijsko poslovanje šefova šumskih uprava posebno nagraditi, jer bez toga ne može biti ni ambicije ni inicijative.

Uredbom o organizaciji šumarske službe ima se ujedno odrediti, kakove su kvalifikacije potrebne za pojedina nadležstva i pojedine položaje u šumarskoj službi. Ovo pitanje doduše zaslužuje, da mu se posveti veća pažnja i da se raspravi sa kompetentnijega mjesta, ali mi ćemo se ipak ukratko osvrnuti i na ovo pitanje, jer izgleda da smo u pogledu kvalifikacije šumarskog stručnog osoblja pali u jednu nastranu krajnost.

Zakonom o šumama ovo je pitanje već riješeno, pa uredba o organizaciji šumarske službe ne bi imala u tom pogledu što rješavati. Temeljem propisa ovog zakona traži se kod nas za samostalno vođenje šumskog gospodarenja samo fakultetska sprema, bez obzira na vrstu nadležstva i položaj u službi. Konsekventno toj zakonskoj normi ukinute su kod nas i sve niže i više šumarske srednje škole, jer one doista kao takove više nemaju svoj *raison d'être*. Veliko je međutim pitanje, da li je ovakovo krajnje stanovište opravdano i da li je za vršenje šumarske službe potrebna svuda i za sve vrste šumarskog poslovanja fakultetska sprema. Na ovo pitanje mogla bi nam dati najtačniji odgovor praksa. Kada bismo otvorili anketu i na sve naše šumare — i one sa fakultetskom kao i na one sa srednjoškolskom spremom — stavili pitanje, da li su u svojem praktičnom radu, u službi, imali priliku upotrijebiti svoje fakultetsko obrazovanje odnosno da li su osjetili potrebu i nedostatak fakultetskog obrazovanja, sigurno je, da bi u najmanje 80% slučajeva dobili negativan odgovor.

Najviša školska kvalifikacija nije doista potrebna na svima položajima šumarske službe, jer se veći dio poslova šumarske struke može uspješno vršiti i sa srednjoškolskom spremom. Između lugara, koji je bez ikakve školske stručne spreme i fakultetski obrazovanog šumara zaista je prevelik interval. Ako je tako, onda zaista nema nikakvog opravdanja ni svrhe stvarati veliki kader fakultetski obrazovanih šumarskih stručnjaka, jer je to preskupo i za onoga, koji mora to obrazovanje postići, kao i za onoga, koji mora fakultetski obrazovanog stručnjaka platiti.

Za neka nadležstva i položaje potrebno je ipak fakultetsko obrazovanje, ali ne toliko radi izvršavanja tehničkih radova u šumi, koliko radi provođenja drugih funkcija u šumarskoj službi. Napose je pak fakultetska sprema neophodno potrebna za šumarske činovnike kod šumsko-policijske službe. Ovi su činovnici izvršeni jačem uplivu i udarcu političara i javnog mnijenja, oni primjenjuju odredbe zakona o šumama i od načina, kako taj zakon primjenjuju, stvara se raspoloženje naroda kao i raspoloženje političke i privredne javnosti, pa stoga ovi činovnici moraju biti svestranije obrazovani. Njihova kvalifikacija mora biti na većoj znanstvenoj podlozi, nego kvalifikacija šefova šumskih uprava, čiji je djelokrug mnogo uži i koji vrše samo strogo stručne tehničke poslove, pa i to većinom po unaprijed određenoj šablوني i uputstvima svojih Direkcija šuma. Fakultetsko obrazovanje potrebno je i za sva centralna nadležstva (Banske uprave i Direkcije šuma). To ne znači, da se za neke poslove ne bi mogli kod centralnih nadležstava upotrijebiti i činovnici sa srednjoškolskom spremom, no oni ni u kojem slučaju ne bi mogli vršiti i funkcije inspekcionihi organa.

Od posjednika nedržavnih šuma, a napose od siromašnih opština i zemljišnih zajednica ne može se tražiti, da plaćaju skupe stručnjake sa fakultetskom premom, kada taj isti posao mogu da obavljaju i stručnjaci sa nižom kvalifikacijom.

U istu pogrešku, u isti ekstrem zašlo se i u pogledu kvalifikacije lugarskog osoblja. Zakonom propisana kvalifikacija za lugarsko osoblje jest lugarski tečaj ili barem ispit za čuvarsku službu.

Kod vršenja lugarske službe treba isto razlikovati dvije funkcije. Jednu od njih imaju da vrše čuvari šuma, a drugu lugari ili šumsko-tehničko pomoćno osoblje. Za svaku od ovih funkcija potrebna je druga kvalifikacija. Za čuvare šuma nije potrebno ništa drugo, nego da su pismeni, da su služili u vojsci i da su duševno i tjelesno sposobni za vršenje naporne čuvarske službe. Najnužnije upute za vršenje ove dužnosti mogu dobiti od svoga stariješine šumarskog stručnjaka, pa bi se eventualno moglo propisati samo to, da prije nego budu zakletí, moraju pred šumarskim referentom kod sreskog načelstva položiti neki ispit o najelementarnijim dužnostima čuvarske službe (sastavljanje šumskih prijava, postupak sa zatečenim na djelu štetočincima i dr.). Opštinski, pa i neki gradski organi javne bezbjednosti (redari) nemaju ni takve kvalifikacije, pa čemu neku naročitu kvalifikaciju tražiti od čuvara šuma.

Druga je dakako stvar sa lugarskim osobljem. Oni su pomoćni organi šumarskih stručnjaka i upravitelja šuma, pa mjesto ovih vrše

jednostavnije tehničke šumske radove (kao doznaku i izmjenu stabala, primopredaju građe, izdavanje servitutnog drva), nadziru kulturne radove i šumske rasadnike, vrše kontrolu nad čuvarima šuma, izvršuju razne specijalne uvidaje i t. d. Vršeci ove poslove oni nisu u stanju, da vrše i funkciju čuvanja šuma. Za ovakovo osoblje svakako je potrebna i neka druga kvalifikacija osim osnovne škole, ali ne veća, nego je propisana § 135. zakona o šumama za čuvare šuma. Ovakovo osoblje potrebno je postavljati samo tamo, gdje upravitelji šuma nisu u stanju posvršavati sami sve poslove tehničke naravi, pa im ovo osoblje služi kao pomoćni organi za izvršivanje lakših i jednostavnijih radova. Za šumske uprave, gdje upravitelji mogu sami posvršavati sve stručno-tehničke poslove, takovi lugari nisu potrebni, nego samo čuvari šuma, koji su mnogo jeftiniji, pa ih zbog toga može biti više, a što su čuvarski reoni manji, to se i šume lakše čuvaju.

Ovom zgodom osvrnuti ćemo se još i na zakonsku odredbu o obavezi polaganja državnog stručnog ispita za samostalno vođenje šumskog gospodarenja. I ovo pitanje zaslužuje da bude tretirano opsežnije i od kompetentnijih faktora.

Ako su ovi ispiti potrebni i obavezni, potrebno je prethodno kandidatima dati i mogućnost, da ispune sve uslove za polaganje toga ispita. Na ovom ispitu imao bi kandidat pokazati svoju praktičnu spremu u vršenju šumarske službe, odnosno pokazati, kakovu je praksu tečajem trogodišnje pripravničke službe stekao. Za činovnike, koji osim rješavanja akata, obračunavanja šumskih šteta, te prikupljanja i sračunavanja statističkih podataka, nisu imali nikakve druge, a naročito ne terenske prakse — a takovih ima među kandidatima redovno najviše — predstoji samo troje: ili će na ispitu pasti ili će im se »gledati kroz prste« ili im se moraju dati pitanja iz teorije, iz koje su već jednom položili ispit na univerzitetu i dobili diplomu. Najčešće dešava se ovaj posljednji slučaj. Jasno je, da su za ovakove kandidate ovi ispiti skroz bespredmetni, a i nepravedni. Suvišan je ovaj ispit i za one kandidate, koji su i u praksi nešto radili i naučili, jer taj njihov praktični rad ne može nitko ocijeniti bolje i pravilnije, nego njihov neposredni starješina, pod čijim su nadzorom oni te poslove radili. Zakonom o činovnicima određene su komisije za ocjenu činovnika, pa bi ove komisije na temelju starješinskih izvještaja i mnijenja mogle ujedno donošati i odluke glede uporabivosti činovničkog pripravnika za praktičnu samostalnu službu. Ovoj svrsi imali bi zapravo služiti i praktični ispiti, ali oni su međutim dobili posve drugo značenje. Oni se danas smatraju kao neki završni ispiti šumskih studija, pa se o položenom ispitu izdaju dapače i diplome. Poslije toga, kako je šumarski apsolvent svršio nauke i dobio diplomu od najviše naučne institucije, mora polagati još neki »nadispit«, izvan univerziteta pred predstavnicima državnih organa ; i dok taj ispit ne položi, diploma izdana od strane univerziteta ne vrijedi mu ništa. Ona je samo komadić hartije.

Ovi »nadispidi« ne mogu dati nikakve pozitivne rezultate, koji se od njih očekuju, a to je praktično usavršavanje šumarskih pripravnika. Kandidati za ovaj ispit redovno ponavljaju sav teoretski materijal, iz kojeg su već jednom položili ispit na univerzitetu, pa uslijed toga zane-
maruju praktičan rad i ondje, gdje imaju prilike da rade. Praktični ispit

konačno je i jedna besmislica. Praktična sprema ne može se nikako pokazati na ispitu, pa makar taj trajao i nekoliko tjedana, nego samo u praksi. Sav ispitni materijal može se kretati samo oko teoretskih naučnih pitanja i problema popraćenih sa primjerima. Praktična se pitanja rješavaju i ispravnost ili neispravnost njihovih rješenja pokazuje samo u životu, samo u praksi, a nipošto na ispitima, pa makar se oni nazivali i »praktičnima«.

Istina je, da naši studenti šumarstva tokom studija ne stiču nikakve sprema za praktičan rad, nego samo suhu teoriju, no taj nedostatak ne može se nikako naknaditi ustanovom praktičnih ispita. Tačno je i to, da se na visokim naučnim zavodima, kao što su fakulteti, može predavati samo čista nauka bez praktičnih primjera, jer fakulteti nisu stručne škole, no s obzirom na to, što je šumarska nauka takove naravi, da ona bez praktične primjene postaje bespredmetna, potrebno je šumarskim apsolventima pružiti mogućnost praktične primjene šumarstva, prije nego stupe u život — u praksu. Stoga bi bilo potrebno šumarske studije produljiti još za jednu godinu, koju bi apsolventi proveli samo na praktičnim radovima i tek poslije ovih praktičnih radova imali bi polagati posljednji diplomski ispt. Peta godina studija imala bi karakter praktičnog tečaja, na kojem bi studenti prošli u praksi sve radove, od najnižih poslova šumskih radnika, od obaranja stabala, izrade raznih polufabrikata, kulturnih i taksacionih radova, šumsko-industrijskih preduzeća pa do vođenja administracije. Danas imamo međutim šumarskih stručnjaka, koji su polučili dvije diplome o položenom teoretskom i praktičnom ispitu, služe već preko 20 godina u šumarskoj službi, a još uvijek nisu upućeni niti su imali prilike vidjeti radove na pošumljavanju ili na uređivanju šuma, na eksploataciji šuma, kao i radove po ostalim pitanjima šumarstva. Zato nije nikakvo čudo, da se mnogi šumarski stručnjak sa fakultetskom spremom i položenim teoretskim i praktičnim ispitom često nade u neugodnom položaju, da mora mnoge stvari strogo stručne naravi oprezno ispitivati od običnih šumskih radnika.

Osvrnućemo se konačno i na najbolniju i najdelikatniju stranu šumarske službe i šumarstva uopšte. Pored neznatnog broja šumarskih stručnjaka ima naprotiv vrlo mnogo ljudi, koji o šumi nemaju ni pojma, a ipak se nameću kao jedini i najkompetentniji tumači svih grana šumske privrede. Dakako ne u interesu šumarstva i šumske privrede, nego za skroz druge svrhe i ciljeve. Ovaj veliki uticaj nestručnjaka na šumarstvo pridonio je mnogo tome, da šumarska služba kod nas ni sada još nije uređena. Kod donošenja uredbe o organizaciji šumarske službe treba nastojati, da šumarska služba već samom uredbom bude od ovih štetnih uticaja izolirana, da suvereni u pitanjima šumarstva i šumske privrede budu šumari, a ne laici. Ovi ne shvaćaju, a i ne mogu ispravno da shvate naročiti položaj i ulogu šuma i šumarstva u privrednom životu sadašnjih i budućih generacija. Najteža briga za blagostanje budućih generacija pada zapravo samo na leđa privrednih stručnjaka i kolikogod je uticaj stručnjaka na razvoj narodne privrede jači od uticaja političara, toliko je privredna politika dotične zemlje na ispravnijem putu. Napose je pak potrebno emancipirati od uticaja politike i političkog partizanstva šumsku privredu, jer svako partizansko uplitanje u šumar-

stvo krnji opravdane interese budućih generacija, kojima sadašnje generacije trebaju svakako da ostave opravdani udio na uživanju produkata zemlje. A taj opravdani udio mogu da utvrde i za budućnost održe samo šumarski stručnjaci, ako ih se pusti, da mirno i po savjesti vrše svoj posao i ako im se ne prave pri tom neopravdane poteškoće.

Međutim mi na žalost znamo i vidimo, da je stvarnost u tom pogledu daleko drugačija i da je skoro svaki pa i najniži organ šumarske službe čak direktno ovisan od raznih političkih funkcionera i časnika, počam od običnog opštinskog odbornika pa do najuglednijeg političkog mogućnika. Na žalost se još uvijek više uvažava mišljenje odnosno želja političara-laika, nego mišljenje stručnjaka. Što uopšte u takvim prilikama mogu da odluče stručnjaci, kad sve njihove dokumentovane predstavlke, rezolucije i protesti dolaze konačno pred forum političara-laika, koji ih tek mehanički saslušaju i — zabace. Došlo je već i do pitanja, da li je kod takvih prilika u državnoj šumarskoj službi i potrebno stručno osoblje. Bez opasnosti za svoju egzistenciju stručnjaci nisu u stanju da se bore sa nestručnjacima i da zbog čestih neuspjeha nestručno vođene narodne privrede otklone od sebe odgovornost.

Često i nesistematsko premještanje šumarskih činovnika »po potrebi službe« također je jedan od glavnih razloga, da naša šumarska služba ne može funkcionisati kako treba. Za gospodarenje u šumama potreban je svakako kontinuitet, koji se često prekida nepotrebnim premještajima. O potrebi premještaja vrlo često ne odlučuju za to kompetentna nadležstva niti su ta premještenja dirigirana potrebom službe, nego se vrše po želji ili zbog prestiža kojeg političkog mogućnika.

Isto se tako i unapređenja činovnika kao i njihovo postavljanje na odgovorne i unosne položaje u glavnom vrše na osnovu preporuka i posredovanja ljudi, koji sa strukom dotičnog činovnika nemaju ništa zajedničkog.

Ovakvi postupci rađaju opravdanim nezadovoljstvom među zapostavljenim činovnicima i to redovito baš među onima, koji su najidealniji, jer su obično oni i najviše zapostavljeni, budući da im s jedne strane njihov čovječanski ponos, a s druge strane prirođena skromnost ne dozvoljavaju, da se moljakanjem i protekcijom guraju naprijed ili da sami ističu svoje prednosti i sposobnosti. Na taj se način jedan dio činovništva za službu desinteresira, a drugi dio demoralizuje i korumpira. O šumarstvu mogu danas govoriti i odlučivati svi, samo ne šumari. Posljedica toga je dekadansa našega šumarstva, koju kod ovakvih prilika nije moguće zaustaviti.

Ima struka, u kojima činovnik može između interesa struke i interesa političke naravi balansirati, ili stručno rečeno »biti elastičan«, no u šumarskoj struci nema političkog elastičeta, jer svaki takav pokušaj dovodi do loma i afera ili do degradacije šumarstva. Elastičitet u politici i elastičitet u šumskoj privredi nije i ne može biti isto i svako direktno uplitanje političara u pitanja šumarstva škodi ispravno shvaćenim interesima naroda i države.

Premještaj šumarskih činovnika iz jednog nadležstva u drugo ne bi se smio vršiti bez naročite i opravdane potrebe službe, jer su takova premještenja štetna za interese državne i u sadašnjosti i u budućnosti.

Napose su neshodna premještenja šumarskih činovnika iz nadležstava šumsko-policijske službe k nadležstvima uprave državnih šuma i obratno. Isto je tako neshodno premještat i činovnika, koji je dulji niz godina služio u jednom zakonskom području, u mjesto drugog zakonskog područja. Kod nas je doduše zakonodavstvo djelomično već unificirano, ali ta unifikacija nije još i u praksi svuda provedena, a prelaz i primjenu novoga zakona mogu mnogo bolje regulisati oni činovnici, koji poznaju i prijašnje zakone i običaje dotične pokrajine.

Na vršenje šumarske službe mnogo utiče i mentalitet naroda u pogledu njegovih odnosa prema šumi i šumarstvu. No šumarstvo je na žalost u mnogim krajevima naše otadžbine još uvijek posljednja briga. Široki slojevi našeg naroda, pa i sami školovani staleži, ne cijene šumu onako, kako ona to s pravom zaslužuje. Tome je krivo mnogo i naše javno mnijenje, pa naša dnevna i periodička štampa, koja stvara to javno mnijenje. Naša štampa puni svoje stranice svime i svačim, ali gotovo nikako tretiranjem potreba i problema naše šumske privrede.

U svakom našem dnevniku nailazimo na stalne rubrike o sportu, o modi, o filatelistici i t. d., a samo katkada, možda svega dva ili tri puta u godini, pojavi se kao bijela vrana i po koji članak o šumarstvu i šumarskim pitanjima.

Mnogo bolje ne prolaze u ostalom ni druge struke ni drugi ozbiljni problemi našeg javnog života. Pokušat će možda netko da našu štampu opravda time, što profesionalni novinari nisu stručnjaci, a napose ne šumarski stručnjaci, pa stoga ne mogu ni pisati o stvarima, u koje nisu upućeni, dok šumarski stručnjaci u našoj dnevnoj štampi vrlo malo ili uopšte nikako ne sarađuju. Takovo opravdanje nije tačno. Mnogi i mnogi ozbiljni članci o aktuelnim šumarskim problemima svršili su ili u urednikovom košu ili su vraćeni autoru sa izvinjenjem: »Za nas nije aktuelno«.

Sve navedne okolnosti mnogo utječu na funkcionisanje šumarske službe, pa kod donošenja uredbe treba sve te momente imati u vidu, kako ne bi i opet uredba bila samo formalnost, a u praksi da ostane sve po starome. Donešen je i novi zakon o šumama za čitavu državu, ali se on barem u polovici države uopšte ne primjenjuje u život, a potpuno ne primjenjuje se nigdje. Zašto? Zato, jer ga prvo nema tko primjenjivati, a drugo, jer se u mnogim slučajevima ne smije primjenjivati.

Résumé. L'auteur expose ses vues et propositions touchant la réorganisation déjà imminente, du Service forestier de l'Etat.

SAOPĆENJA

Ing. Milan Manojlović — Beograd.

ORGANIZACIJA DRŽAVNOG ŠUMSKOG GAZDINSTVA U POLJSKOJ*

Kada naš čovjek, šumar iz naših krajeva, krene za Poljsku, ponese sa sobom ne tako neznatnu količinu skepse i nepovjerenja prema svemu onome, što je slušao i čitao o njenoj šumarskoj ekonomiji u dosta neodređenoj i maglovitoj formi. Pojmovi o tako zvanoj komercijalizaciji, industrijalizaciji državnog šumskog gazdinstva, reči krupne i u modi, ali i veoma nesrećno nadene i koje mnogo šumara odbijaju — ti pojmovi su za nas više manje knjiški i apstraktni.

Izmiriti čitav onaj sistem jedne velike administracije, i to državne (sa svim njenim neizostavnim atributima, kao što su hijerarhija, birokracija, nepoverenje i tradicija) sa jednim sistemom ekspeditivne trgovine, lišenim nepotrebnih formalnosti i komplikacija, sa brzim akomodiranjem promenljivim, nestalnim i nesigurnim ekonomskim prilikama, kakve su naročito posle rata, a da u takvom jedinstvenom sistemu onaj čisto šumarski stručni momenat (uzgoja i uređenja, dobrog i urednog gospodarenja) ide pod ruku u najboljoj saglasnosti sa tim uskim trgovačkim momentom — izgleda za mnoge od nas težak i sa punim uspehom nerešiv problem.

Osim toga ne treba zaboraviti, da naš čovek polazi iz zemlje, gde je Zakon o državnom računovodstvu vrhovno jevanđelje u šumarstvu, gde je sistem komisio-niranja, sistem trojice postao pravilo i za najbeznačajnija pitanja, a kolektivna odgovornost putem teških i glomaznih stručnih tela potpuno istisla svaku individualnu i jasno definisanu odgovornost, jedino moguću u jednoj privrednoj organizaciji — gde je napokon panika od afera i strah od mesnih i od glavne kontrole kao i uzajamno nepoverenje paralizovalo svaku pozitivnu aktivnost i privređivanje u najboljem smislu te reči.

Uza sve to u dvema najstarijim šumarskim organizacijama, u Nemačkoj i u Francuskoj, nismo videli ono, što se zove »handlovi sistem«, kako bi rekli Poljaci, niti smo naučili da takav sistem jedini pruža najveće jemstvo za potpuno nezavisno, slobodno i rentabilno gospodarenje. Prva sa jednom grubom režijom u šumi i prodajom kod prvih raskrsnica šumskih puteva i šumskih skladišta, a druga sa prodajom na panju ostaju još uvek klasični primeri urednih šumskih gospodarstava. Uzroci su mnogostruki i raznorodni i analiza njihova sama bi sobom zahtevala jednu posebnu raspravu — te ćemo ih za sada ostaviti po strani. U ostalom to nije za nas u ovom slučaju tako važno. Ono što smo hteli da naglasimo, to je da naš čovek polazeći za Poljsku i po stručnom vaspitanju i po navikama i iskustvu stečenom u našoj sredini i kod naših prilika ponese daleko više negativnih nego pozitivnih predispozicija za sve te novine.

One dve najstarije šumarske administracije — nemačka i francuska — ostavljaju pored toga za sobom preko dva veka života, dakle su oprobane vremenom, koje je u šumarstvu jedan od najsigurnijih i najobjektivnijih sudija. A ovamo kuda idemo? K našoj braći Poljacima, koji su pre svega Sloveni, dakle već po rasi ne sjajni organizatori kao i mi.

Zatim, ako je ta nova politika momentano uspela, sme li se u šumarstvu izricati presuda i davati jedno kategorično mišljenje za period vremena, koji jedva da predstavlja jednu Biolejevu ophodnjicu — dakle onu najkraću? S ovakvim refleksijama krećemo u Poljsku.

* Predavanje održano dne 15 IV 1934 na glavnom godišnjem zboru Beogradske podružnice J. Š. U. Ostala dva predavanja bit će štampana u narednim brojevima.

Pa ipak poljski je primer vanredno poučan — naročito za nas. Svaki dan bavljenja u Poljskoj predstavlja jednu veliku lekciju., jednu korekciju više, jedno raščišćavanje, konkretiziranje jedne neodređene ideje, kojoj teoretičari nisu umeli da daju punog života i da nam je učine prijemčivom.

Kazati za jednu šumarsku administraciju, da njeni šumari sami izrađuju i prerađuju proizvode iz svojih šuma, da je to jedan viši stepen gospodarenja, a ne kazati u isto vreme, šta izrađuju, kako prerađuju i pošto prodaju, kakve šume ostavljaju za sobom, da li trpe one štogod od njihove trgovačke preduzimljivosti ili su u istim ili boljim okolnostima od onih u ranijem sistemu eksploatacije, da nije možda tu i tamo potrajnost žrtvovana u trci za čistom dobiti, a u berbi jedne odlične konjunktura, ili se operiše više sa prethvatima, no što jedno primerno gospodarstvo dozvoljava, kakav je odnos rentabilnosti prema ranijem sistemu rada, kao i stručni efekt u najširem smislu prema ranijim; ne odgovoriti stvarnim činjenicama, tačnim ciframa i jasnom slikom na sva ta pitanja ne znači još zadobiti jednog uverenog rutiniranog praktičara za taj novi sistem. A samo ovakvi mogu biti pravi nosioci i sprovednici svih sistema gospodarenja, starih kao i novih.

Zbog toga smo se mi primajući svaki dan nove činjenice i nove podatke naročito trudili, u koliko nam je kratko vreme dozvolilo, da dobijemo odgovore na sva ta pitanja i da zadovoljimo svu našu stručnu ljubopitljivost. Naš posao, u ostalom čisto stručni, imao se s obzirom na kratkoću vremena sprovesti jednom novinarskom tehnikom putem mnogobrojnih pitanja, koja smo svako veče sastavljali i idući dan upućivali onom odgovornom šefu, referentu, kolegi, u čijem smo delokrugu toga dana proučavali probleme njegove delatnosti.

Za svaku tvrdnju i za svaki odgovor tražili smo dokaz bilo neposrednim uvidom u knjige, bilo objektivnim osmatranjem na licu mesta, zvaničnim dokumentom i statistikom, naredbom, cirkularom, uputstvima, od kojih je većina dobivena i donešena zahvaljujući izvanrednoj predusretljivosti i ljubaznosti poljskih kolega, te stoji na raspoloženju našoj administraciji.

Pored toga posećeno je pristanište u Gdini i lageri Pageda u Gdini i Dancigu, posećene su dve državne pilane i pregledane su šume i sečišta šumske uprave u Dalekiji.

Na taj se način dobila jedna slika (verovatno ne sasvim potpuna) gospodarenja u državnim šumama Republike Poljske ili tačnije rečeno o ekonomisanju privrednog preduzeća, što se zove Administracija Lasow Panstwowych (Administracija drž. šuma).

Mi ćemo dakle pokušati da vam takvu sliku, kako smo je dobili, što vernije reprodukujemo.*

Opšta šumarska situacija Poljske**

Ukupna površina šuma i šumskog zemljišta iznosi 8.943.762 ha sa procentom pošumljenosti od 23% ukupne površine. Na stanovnika dolazi 0.30 ha šume.

* Smatramo osobito prijatnom dužnošću da naročito izrazimo svoju blagodarnost gosp. Adamu Loretu, generalnom direktoru šuma, gosp. Aleksandru Paneku, šefu trgovinskog odeljenja, kolegi ing. Stefanu Borysowiczu kao i svima kolegama Dyrekcije Naczelnej Lasow Panstwowych i kolegama na terenu, čijom predusretljivošću i ljubaznošću nam je misija u Poljskoj naročito olakšana i omogućeno brže proučavanje organizacije državnog šumskog gazdinstva.

** Pored svojih sopstvenih beležaka upotrebili smo : 1) Sprawozdanie z dzialnosci Administracji Lasow Panstwowych za rok 1929/30; 2) Sprawozdanie Rachunkowe Lasow Panstwowych za czas od 1-go pazdziernika 1931 r do 30 go wrzesnia 1932. 3) Les Forets en Pologne, Warsawie 1926. 4) Rozporzadzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o organizacji administracji lasow panstwowych z dnia 3 grudnia 1930 r. 5) Ministerstwo Rolnictwa Dyrekcja Naczelna Lasow Panstwowych No 1676/31: Rewizja planow gospodarczych w roku 1931. 6) Przepisy kancelaryjne dla Dyrekcji Naczelnej Lasow Panstwowych (Warszawa 1932.). 7) Kalendarz lesny informacyjny na rok 1931. Zatim mnogobrojne naredbe, uputstva i formularze.

Po kategoriji sopstvenika 91% čine veliki posedi, u koje je ubrojena i država, a 19% maloposednici (ispod 50 ha). Država ima od ukupne površine šuma 3,005.452.85 (ili 33.6%) od toga pod šumom 2,498.854.92 ha, a ostalo otpada na poljoprivredno tlo, livade, pašnjake i neplodno tlo.

Bor je zastupan sa 60%, smrča sa 12%, jela sa 3%, hrast sa 5%, ostali lišćari (breza, jasen, jasika, bukva i joha) sa 20%.

Po klasama starosti je površina državnih šuma ovako reprezentovana: 1—20 god. = 17.7%, 21—40 = 15.6%, 41—60 = 13.1%, 61—80 = 13.4%, 81—100 = 12.89%, 101—120 = 16.9%, preko 120 = 1.8%, čistine, nepošumljeno i neproduktivno tlo 8.7%.

Po pošumljenosti pojedinih krajeva Poljske mora se istaći, da su istočni krajevi uopšte pošumljeniji nego zapadni. Međutim to uopštavanje ne sme biti rigorozno jer n. pr. u severozapadnoj Poljskoj (Pomeranska) ima srezova, koji pokazuju 41—50% pošumljenosti. Na jugoistoku, u Galiciji u vojvodini Stanislavskoj, pošumljenost se kreće između 51—60%. Na istoku sva Polezija nosi 41—50% šuma, dok se pošumljenost srezova Varšavske i Poznanjske Vojvodine kreće između 0—10% (16 srezova) i 11—20% (19 srezova).

Saobraćajne prilike.

Za ono, što će se reći, od neosporne je važnosti istaći, da je u saobraćajnom pogledu Poljska vrlo dobro snabdevena. Naročito je prirodom Poljska obdarena odličnim vodenim putevima. Visla (koja izvire čak ispod Krakova) seče čitavu Poljsku, prolazi pored Varšave i Toruna i uliva se u Baltičko more kod Gdanska (Danciga). Važan je zatim Bug, Vispro, Mamel, Čeromoz i mnogobrojne pritoke, od kojih većina teče na severozapad, kamo je i čitav izvoz poljski upućen. Splavarenje na tim rekama je vanredno razvijeno što znatno pojeftinjuje čitav prevoz drveta. Prema kalkulaciji poljskih stručnjaka prevoz vodenim putevima kod njih je prosečno za 35% jeftiniji od željezničkog koji je u pogledu drveta opet znatno niži od na pr. našeg željezničkog podvoza. Državna željeznička mreža normalnog koloseka također je dosta gusta, a osim toga ona je dopunjena i proširena znatnom mrežom uskotračnih šumskih željeznica. Prema poslednjoj statistici šumarska administracija danas raspolaže sa 1668 km šumskih uskotračnih željeznica, od kojih je 650 km sagradila poljska šumarska administracija, a ostalih 1018 km nasledeno je od bivših država Pruske i Rusije likvidacijom dugoročnih ugovora. Prema gospodarsko-građevnom planu za iduće desetgodište predviđena je gradnja novih 300 km sa predviđenom sumom od 18,000,000 zloti, od kojih se svake godine gradi alikvotni deo. Osim toga državne su šume snabdevene sa 89 km kaldrmisanih i 1849 km šoderovanih drumova, te sa 1775 km glinastih i 19,559 km običnih šumskih puteva.

Administracija državnih šuma u Poljskoj danas nema neotvorenih šuma.

Ostavljajući privatne šume po strani mi ćemo se zadržati za sada samo na državnim šumama i na organizaciji preduzeća, koje se zove Administracija drž. šuma.

Zakonodavstvo.

Ono što valja prvo istaći kod ovog pitanja, to je, da je Poljska u pogledu šumarskog zakonodavstva veoma siromašna zemlja, naročito u poređenju sa nama. Dva mala zakona sa jednom novelom vladaju njihovom šum. držav. administracijom.

Prvi od njih (od 31 decembra 1924. godine sa dopunom od 22—III—1928) iznosi 6 listova pisanih na pisaćoj mašini i sadrži 40 paragrafa, a drugi (od 10—XII—1930) sedam listova sa 43 paragrafa. Drugo što valja naglasiti, to je, da je zakonodavstvo za državne šume potpuno odvojeno od zakonodavstva za privatne šume.

»Jedan veliki sopstvenik šume, kao što je država sa 2,500.000 ha, koji je u isto vreme moralna ličnost, vlast, administracija i najveći industrijalac šuma, ne sme i ne može se vezivati istim zakonodavstvom, koje važi za ostale male i veće privatne

sopstvenike — i bitna je greška mnogih starijih i novijih zakonodavstava što su te dve kategorije sopstvenika stavila pod isti krov». Tako mi je rečeno na merodavnom mestu u Generalnoj Direkciji Šuma. Ostavljajući to pitanje po strani mi za sada samo konstatujemo tu činjenicu.

Sva ostala pitanja državne šumske administracije regulisana su instrukcijom i upustvima, koja je izdala Generalna Direkcija šuma (Dyrekcja Naczelna Lasow Państwowych). I u tome su Poljaci mnogo siromašniji od nas.

Od instrukcija i upustava oni imaju službenu instrukciju za šumske uprave, službenu instrukciju za pomoćno osoblje, službenu instrukciju za lugare, uputstva (propise) za vođenje novčanih i materijalnih knjiga, uputstva za otpis vrednosti i materijala u bilansu, uputstva za vođenje računskih knjiga i dnevnika kase kod Šumskih uprava, propise za merenje svog režijskog materijala i svih sortimenata, naredbu o polaganju državnog ispita i kancelarijske propise za Generalnu Direkciju šuma, Direkcije šuma i Šumske uprave. To bi bilo sve što spada u zakonodavstvo. Ostala pitanja regulisana su običnim naređenjima i raspisima.

Zakon ili dekret od 31 decembra 1924 godine sa izmenama i dopunama od 22—III—1928 godine i kao i onaj od 10—XII—1930 nisu zakoni o šumama u onom smislu, u kome je naš zakon o šumama. To su u stvari zakoni (dekreti) o organizaciji administracije državnih šuma; tako u ostalom nose i ime (Rozporządzenie prezydenta Rzeczypospolitej o organizacji administracji lasów państwowych).

Zakon uređuje organizaciju državne šumske administracije i sasvim u opštim crtama principijelno propisuje delokrug rada generalnoj direkciji šuma, direkcijama šuma i šumskim upravama, zatim principe finansiranja i personalne odredbe. Ono što je bitno u tom zakonu je sledeće:

1) Da administracija državnih šuma predstavlja nezavisnu privrednu celinu (preduzeće) potpuno izuzetu iz opšte državne administracije, i za koju ne važe principi redovne administracije. To preduzeće, koje nosi naziv Administracija državnih šuma, a koje podpada pod Ministarstvo poljoprivrede, sastoji se iz:

a) Generalne direkcije šuma, direkcija šuma i šumskih uprava.

b) Osim toga predviđaju se i specijalne jedinice, koje će zavisiti ili od šumskih uprava i direkcija šuma ili direktno od generalne direkcije šuma. Te specijalne jedinice su strugare, fabrike za izradu mebla, parketa, hemijsku preradu drveta, stolarske radionice itd.

2) Ministarski savet određuje rešenje, broj i sedišta direkcija šuma, a Ministar poljoprivrede broj i sedišta šumskih uprava.

3) Unutrašnju organizaciju Generalne Direkcije šuma, Direkcija šuma i šumskih uprava propisuje Ministar poljoprivrede.

Kao što je naglašeno, nadležnost ovih triju stepena državne administracije u zakonu je definisana samo najopštijim linijama, svi ostali detalji sadržani su u instrukciji za šumske uprave, u upustvima i običnim naredbama.

II. deo toga zakona određuje opet samo principe finansijskog gospodarenja. Principi su sledeći: svaka gospodarska jedinica (šumska uprava, pilana ili nezavisno industrijsko postrojenje, kao fabrika za hem. preradu drveta i dr.) ima svoje rashode da pokrije prihodima (§ 11).

Ekonomsku godinu propisuje Ministar poljoprivrede u sporazumu sa Ministrom finansija. Ona je utvrđena sa 1. oktobrom jedne do 30. septembra druge godine.

Administracija državnih šuma mora svake godine ustanoviti inventar svih pokretnih i nepokretnih dobara kod uprava državnih šuma, koji čini sastavni dio bilansa finansijskog gospodarenja za svaku godinu (§ 9.).

Rok obračuna za administraciju državnih šuma propisuje Ministar poljoprivrede (§ 10.).

U državni budžet ulazi administracija državnih šuma samo sa neto-prihodom izračunatim na bazi ekonomsko-finansijskog plana za dotičnu godinu. Plan ekonomsko-finansijski čini samo jedan dodatak budžetu ili, tačnije, njegovo obrazloženje. U njemu generalna direkcija šuma na osnovu detaljnog preliminar a i planova pojedinih direkcija, šumskih uprava ili pilana i drugih režijskih postrojenja izlaže plan režijske kampanje za iduću godinu sa detaljnim naznačenjem svih sortimenata (po dimenzijama i količini), koji se imaju izraditi, kao i cene koštanja (troškova) te izrade, zatim prihoda koji se od toga imaju postići; osim tog sve investicije, koje se se imaju (prema planu za nastupajuće desetgodište) izraditi (§ 11.).

Ministarstvo poljoprivrede dužno je svake godine da u određenom roku obračuna Glavnoj državnoj blagajni prihod čist (čistu dobit) po podmirenju maksimalne rezerve (obrotnog kapitala), čiju visinu određuje svake godine Ministar poljoprivrede u sporazumu sa Ministrom finansija (§ 12.).

Ministar poljoprivrede u sporazumu sa Ministrom finansija može osnovati posebne fondove, kojima je cilj unapređenje gospodarstva, povećanje prihoda, uvećanje šumskog kapitala (proširenje pokretnog i nepokretnog inventara) (§ 14.).

Činovnicima i nižem osoblju mogu se za uspešan rad na povećanju prihoda davati naročite nagrade (gratifikacije i premije) u granicama ustanovljenim finansijsko-ekonomskim planom (§. 15).

Poslovanje računovodstva i kase administracije državnih šuma po naročitim uprošćenim principima propisuje Ministar poljoprivrede u sporazumu sa Ministrom finansija i Glavnom kontrolom, pri čemu izdaci tekuće administracije imaju biti pokriveni postignutim prihodima.

III. deo zakona iz 1924 i 1930 sadrži personalne odredbe, plate i dodatke, deputate (u drvetu i zemlji i pravo paše), uslove za napredak u službi itd.

Novela osnovnom zakonu (od 1924 godine) od 22—III—1928 god., koja ima svega nekih desetak članova, ima nekoliko čisto šumarskih odredaba, ali koje se odnose opet samo na državne šume. One govore o promeni šumske kulture, o obnovi i pošumljenju svih terena, koji su ogoleli bilo za vrene rata i okupacije bilo od dugoročnih ugovora, zatim o iskorišćavanju sporednih šumskih proizvoda i paše, te o zaštitnim šumama. Ostali članovi govore o šumama, koje se i u kojim slučajevima mogu ustupiti drugim resorima (Ministarstvu higijene, Ministarstvu vojske i t. d.).

To bi bilo celokupno poljsko šumarsko zakonodavstvo, koje važi za državne šume.

Organizacija

Na čelu administracije državnih šuma stoji generalna direkcija šuma. Njoj su podređene direkcije šuma, kojih ima deset. Direkcijama podređene su šumske uprave, kojih ima 420. Do kraja 1939, tj. prema napred utvrđenom planu, biće ih 497. Šumske uprave dele se na triaže, kojih ima 1921 (do kraja 1939 treba da ih bude 2789), ovi na revire (čuvarske reone), kojih ima 4405.

Državnih pilana (svojina administracije državnih šuma) ima 32 sa 101 gaterom. One prerađuju oko 1,000.000 m³. godišnjeg oblog drveta.

Pilane sa manjim kapacitetom (8—10.000m³.) potpadaju administrativno i tehnički pod šumske uprave, na čijoj se teritoriji nalaze, dok pilane sa većim kapacitetom predstavljaju nezavisne jedinice, koje su podređene direktno generalnoj direkciji šuma.

Osim pilana Administracija državnih šuma ima u svojoj režiji 1 fabriku suve destilacije, 6 radionica za prerađu terpent in ulja, 10 ciglana, 3 mlina (2 parna i 1 voden i), 1 stolarsku radionicu i fabriku za izradu nameštaja (uz veliku pilanu u Garbicu — direkciji Radonskoj), te 1 kovačnicu; izdaje pak pod zakup: 1 fabriku suve destilacije, 16 radionica za prerađu terpent in ulja, 10 radionica za prerađu smole, 4 ciglane i 26 mlinova koje parnih koje vodenih.

Administracija državnih šuma raspolaže sa 6388 svojih državnih kuća (šumskih uprava, direkcija i stanova za službenike) i 17.012 gospodarskih zgrada u vrednosti od 77.421.277 zlota. Za predstojeće desetgodište predviđena je izgradnja novih kuća i zgrada u vrednosti od 67.400.000 zlota. Od gornjeg broja zgrada 30% su od tvrdog materijala zidane, a 70% drvene.

Pored toga Administracija državnih šuma ima svoju sopstvenu telefonsku mrežu od 3796 km., a u vrednosti od 1.462.000. zlota. Do 1939 predviđena je izgradnja još 1600 km. telefonske linije u vrednosti 800.000 zlota.

Generalna direkcija šuma ima 5 odeljenja:

1) organizacijski; 2) za uređenje (taksaciju); 3) trgovačko-ekonomski; 4) za građevinarstvo i puteve i 5) finansijski.

Izvan odeljenja je Glavna inspekcija, pravni savetnik i sekretarijat.

1) Odeljenje organizacijsko bavi se organizacijom šumarske administracije, školama (srednjim i nižim) za čuvare i pomoćno osoblje, rediguje publikacije, naredbe i instrukcije, a raspise u sporazumu sa ostalim odelenjima. Vršiti propagandu u štampi.

2) Odeljenje za uređenje šuma vodi uređenje šuma, zaštitne šume (proglašavanje zaštitnih šuma), kupovinu novih poseda, regulaciju voda, izmene u sopstvenosti i melioracije.

3) Trgovačko-ekonomsko odeljenje vodi eksploataciju šuma, unovčenje glavnih i sporednih drvnih proizvoda, izrađuje principe prodaje drveta, propisuje koji će se sortimenti i u kojoj količini izrađivati i preradivati u šumama i na pilanama, vodi organizaciju i eksploataciju pilana i ostalih preduzeća u državnoj režiji, evidentuje cene i konjunkturu, vrši direktnu prodaju svih šuma, lova i ribolova. Ovamo spadaju i porezi, prirezi i ostali nameti, koji padaju na državne šume.

4) Odeljenje za građevinarstvo i puteve rukovodi zidanje i održavanje zgrada, uređenje i gradnju puteva (suvih i vodenih), podizanje, čuvanje i unapređenje transportnih naprava.

5) Odeljenje za finansije, vodi računovodstvo, knjigovodstvo, budžet i statistiku.

Glavnoj inspekciji pripada nadzor i kontrola nad celokupnim radom na terenu — direkcija i uprava.

Pravni savetnik vodi brigu o pravnim odnosima.

Sekretarijat prima i deli poštu, ekspeduje pisma, vodi nadzor o pravilnom otpravljanju poslova, nadzire i vodi biblioteku, nabavlja knjige i kancelarijski materijal i vodi inventar.

Osoblje.

U administraciji državnih šuma ima danas 11495 zaposlenih lica; od toga 5246 činovnika, 5014 službenika i 1203 honorarnih i kontraktualnih lica (stručnjaka, majstora, mehaničara itd.)

Od činovnika ima ih oko 800 sa fakultetskom spremom, dok su ostali sa srednjom školom. Svi šefovi uprava i upravnici pilana imaju fakultetsku spremu, dok šefovi (pomoćno osoblje) triaža imaju većinom srednju školu.

Činovnici se dele na stalne, privremene i kontraktualne. Privremena služba traje 5 godina, za koje vreme kandidat ima položiti državni ispit. Posle toga može se proglasiti stalnim, a može se i usled nesposobnosti otpustiti. Tendencija je politike generalne direkcije šuma, da se tzv. praktičan ispit ukine, jer i ako je on reformisan na praktičnoj bazi, ipak se smatra nepotrebnim s obzirom na dužinu privremene službe, na trgovačko-industrijski karakter rada čitave administracije i na mogućnost otpuštanja i posle ispita.

Za fakultetsko stručno osoblje postojala su do prošle godine tri fakulteta: u Varšavi, Poznanju i Lavovu. Ova dva poslednja su ukinuta i ostao je samo onaj u Varšavi.

Za šumare (Lesniczy-pomoćno osoblje i šefovi triaža) postoje 5 škola. U škole se primaju oni, koji su svršili 7 razreda osnovne škole ili 4 razreda gimnazije i proveli godinu na praksi u šumarskoj administraciji. Škola traje 11 punih meseci.

Za čuvare šuma (gajowy) primaju se pismeni isluženi podoficiri ili oni, koji su svršili neki specijalni kurs ili položili lugarski ispit.

Prosečna veličina šumskih uprava iznosi 11.500—14.000 ha, a šumskih triaža 3.500—4.000 ha; veličina lugarskih srezova 684 ha poprečno ili od 400—900 ha.

Plate su osoblja gotovo indentične sa platama naših činovnika i kreću se između 150 i 500 zlot (zlot 8.85 dinara ili okruglo 9 dinara — kod menjača) s tom razlikom, da apsolutno sve osoblje na terenu, direkcijama, šumskim upravama, triažama i lugarskim srezovima ima besplatan državni stan. Sve osoblje na terenu ima deputat u drvima, zemlji i pravo paše. Osim toga postoji dosta znatna suma u budžetu svake ogdine za nagrade i premije za uspešan rad Upravnici pilana imaju platu svoje radne grupe, ako su stalni, ili platu po ugovoru, ako su kontraktualni, i još jedan stalan dodatak.

Budžet za lične izdatke i administraciju u godinama 1930/31 1931/32 bio je sledeći:

	1930/31	1931/31
plate činovnika i službenika	22,247.085.82	18,677.261.15
pomoć, nagrade i premije	1,683.750.19	1,281.750 —
pomoć za školarinu	112.832.08	75.420.—
uniformiranje (stipendije) osoblja	258.569.61	—.—
osiguranje	761.487.06	438.725.—
u novcu za deputat na drvo i zemlju	1,093.420.34	749.827.42
kancelarijski materijal	1,257.247.22	1,163.140.52
putni i selidbeni troškovi	2,110.704.02	1,562.759.29
osvetljenje ogrev i kirije	487.072.25	493.047.03
Ukupno:	30,012.168.59	24,388.930.41
	sve u zlotima.	

Uređenje šuma:

Od 1931 god. Administracija državnih šuma Republike Poljske ima 100% uredenih šuma. Do kraja 1930 imala je 74% uredenih šuma. Tokom 1931 godine provedena je koje revizija starih privrednih planova, koje izradivanje novih na površini 342 šumskih uprava od 2,021.641.01 ha. Na tome poslu bilo je zauzeto 305 stručnjaka.

Eta glavnih prihoda po površini iznosi za desetogodište 1931—1942 — 251.509 ha odnosno 25.150 ha godišnje, po masi 56,829.208 m³ za 10 godina odnosno 5,682.420 m³ godišnje.

Eta međuprihoda (proreda) iznosi 20% od glavnog prihoda t. j. 12,819.248 m³ za deset godina odnosno 1,281.924 m³ godišnje.

Ophodnja je 80 (183.449.33 ha), 100 (1,468.054.09) i 120 (203.281 ha) i 150 god. (166.886 ha).

Seča je čista za 75%, dok je 25% preborna. Čista seča je sa veštačkim pošumljenjem — sadnjom biljaka i sejanjem semena.

Što je čista seča pravilo, to je razumljivo, jer se radi većinom o borovim šumama u ravnici i u lako brežuljkastom terenu. Međutim valja naglasiti, da su površine tih čistih seča vrlo malo na jednom mestu: 1—2 ha najviše. Sečine imaju oblik većinom pravilno uskih pravougaonika, razbacane su po čitavom sekoredu. Po izvršenoj seči odmah idućeg proleća ili jeseni vrši se pošumljavanje tih sečina. Pošumljenje je u svima sečinama, koje je potpisani pregledao, odlično uspelo. Uostalom posao nije ni malo težak, jer se radi o belom boru u ravnici na peskovitom, silicioznom tlu, sa jednom dosta povoljnom klimom. Razgledane su sečine iz 1932, 1931,

1930, 1929, 1928, 1827 god. prema privrednom planu, dok je štih-probe za posmatranje birao sam potpisani. Time su hteli braća Poljaci da dokažu, da ma gdje i ma koju sečinu izabrao prema svojoj volji, da je svuda regeneracija potpuno provedena.** Tendencija je njihove taksacije da sa borom uvedu smrču i hrast u razmeru smese 0.7 bor. 0.2 hrast, 0.1 smrča. Za sada su sve tri vrste u dobrom izgledu. Kako će se kasnije ponašati hrast i smrča, teško je reći. Smrča je uvedena grupimično (po buketima) ovde i tamo. I ako u jugoistočnoj Poljskoj hrast dosta dobro uspeva, veliko je pitanje, da li će i kako će uspeti u krajevima severno i severoistočno od Varšave.

Treba naglasiti, kao što mi je rekao šef taksacije, da je težnja poljske taksacije da i u planinskim šumama Galicije uvede čistu seču sa veštačkim pošumljenjem. Kako izgledaju te sečine i kako će smrča, a naročito jela reagirati na takvo postupanje, ne može se ništa reći. Potpisani takve sečine uopšte nije video, a i nema ih mnogo. Za sada je u planini još uvek pravilo preborna šuma. Probe sa čistim sečama vrše se na vrlo malim površinama od 0.5 ha (uzane kulise). Razume se, da takvo gospodarstvo pretpostavlja vrlo gustu i razvijenu mrežu saobraćajnih sredstava.

U odelenju za uređivanje šuma pri Generalnoj direkciji šuma postoji ne samo evidencija svih privrednih planova za čitavu teritoriju državnih šuma po šumskim upravama i direkcijama, već i prvi original svih privrednih planova sa kartama. Osim toga kod šefa Taksacije postoji glavna knjiga taksacije, u njoj su izloženi prvo principi revizije, režim izrada novih planova 1931 godine, zatim sumarno po direkcijama i upravama rezultati gospodarenja za proteklo desetgodište i onda izvadak iz svakog privrednog plana po šumskim upravama sa bitnim podacima, inventar drvene mase po odelenjima, klase starosti i eta. Na kartama su obeležene sečine, koje dolaze na seču kao glavni prihod za nastupajuće desetgodište. Za prореdе se označuje samo površina, koja se ima preći, a masa, koja se ima izvaditi, samo je aproksimativno naznačena, dok je šefu uprave u tom pogledu ostavljena prilično velika sloboda.

Na taj način se ima slika celokupnog gospodarstva, kako za proteklih 10 godina, tako i plan gospodarenja za nastupajućih deset godina.

Eksplotacija šuma, organizacija prodaje.

Celokupni eta od oko 7,000.000 m³ drveta izrađuje se u vlastitoj režiji. Privatni kupci ili zakupci ne seku više drvo u državnim šumama, nego samo kupuju izrađeno drvo tehničko i gorivo loco šuma ili prerađeno na najbližoj željezničkoj stanici i na lagerima dotične šumske uprave.

Od onih 7,000.000 m³ godišnjeg etata oko 1,000.000 m³ godišnje alimentira 32 državne strugare, čija je gotovo sva produkcija određena za eksport. Ostatak od 6,000.000 m³ izrađuju šumske uprave u trupce, jamsko drvo, celulozno drvo, telegrafske stupce, pragove (domaće i razne druge za eksport, a najviše tzv. »šlipera« za Englesku), pilote, grede, duge.

Ekonomska godina počinje 1 oktobra jedne, a svršava se 30 septembra druge godine. 1 maja Trgovačko-ekonomsko odeljenje Generalne direkcije šuma šalje svima direkcijama jedan program, koji je izrađen na osnovu podataka o stanju i potrebi pijace u zemlji i inostranstvu kao i na osnovu iskustva iz ranijih godina, što se sve ima uraditi u idućoj godini po vrsti i količini sortimenata, a prema etatima pojedinih

** Prema evidenciji kod Odeljenja za taksaciju i prema statistici kod Trgovačkog ekonomskog odeljenja vidi se iz jedne tabele, koliko je sečeno i pošumljeno u razdoblju od 1921—1932. Prosečno godišnje sečeno je 29.016 ha, a pošumljeno prosečno godišnje 43.360 ha (tekuće sečine i stare goleti i nepošumljene sečine iz rata, okupacije i iz dugoročnih ugovora).

Najveći uspeh postignut je u 1931 godini, kada je posečeno 24.718 ha, a pošumljeno 69.725 ha.

direkcija. Do 15. avgusta sve direkcije odgovaraju i šalju detaljan program, što mogu da urade u granicama etata prema mestu i kakvoći tih godišnjih sečina, koje sortimente, kojih vrsta drveta, sa jednim kratkim predračunom.

Taj se program onda još u Generalnoj Direkciji šuma ispravlja i dopunjuje i do 15—IX—odobreni definitivni programi (preliminari) seča moraju biti u upravama. Svaki program ima detaljne tehničke uslove izrade za svaku vrstu sortimenata.

Ti programi Direkcija šuma odnosno šumskih uprava, koji postaju definitivni sa ili bez izmena, po odobrenju Generalne direkcije šuma sastoje se u stvari iz jedne pregledne skice, na kojoj je izražen čitav program rada, sa centrima eksploatacije (grafički raspored etata), vrsti sortimenata i daljine izvoza do pilane, pijace ili željezničke stanice. Skici je pridodata jedna vrlo kratka kalkulacija o troškovima izrade i jedan sasvim kratak referat — obrazloženje.

U kalkulaciju ulaze samo faktični troškovi seče, izrade i izvoza sa datumom gotovosti robe u šumi i izvoza na stanicu. Sve tehničke uslove programa za Kampanju 1932/33 i 1933/34 potpisani je dobio, što se inače smatra kao administrativna i poslovna tajna, te je to bio osobiti znak poverenja Gospodina Generalnog direktora Loreta. Gotovo svi sortimenti rade se po tipu izrada nordijskih država Finske, Švedske i Rusije, a za potrebe severnih država: Engleske (koja je glavni poljski uvoznik), Holandije i Belgije.

Sličan je postupak i kod pilana. Kad upravnici pilana dobiju od šumske uprave, na čijoj se teritoriji nalaze ili čijim kompleksima gravitiraju, etate sa rasporedom na terenu, oni sa šefovima uprava pregledaju i izaberu, šta i koliko mogu upotrebiti za svoju pilanu. Na osnovu toga oni šalju jedan ekspozé Generalnoj direkciji šuma, koja prema stanju pijace ili već izvršenim zaključcima daje definitivne naloge sa detaljno utvrđenim i izrađenim tehničkim uslovima.

Kako šumske uprave tako i pilane šalju petnajst-dnevne izveštaje o stanju svojih lagera sa gotovom robom. Hitni nalozi izdaju se telefonom, a posle potvrđuju pismeno — redovnim administrativnim putem.

O stanju pijaca u inostranstvu Generalna direkcija šuma se obaveštava preko svojih predstavnika »brokera«, koji su većinom velike firme u Engleskoj, Belgiji i Holandiji. U svakoj zemlji ima se obično po dva brokera, koji se biraju između najvećih uglednih firmi — konkurenta jedna drugoj — po sistemu špijunaža i kontrašpijunaža. Ti brokeri ne samo da izveštavaju Generalnu direkciju šuma o stanju, cenama i potrebama pijace sa detaljnim tehničkim uslovima, već oni vrše i prodaju robe, kod čega imaju 5% provizije.

Kao što je napomenuto, od sveukupnog etata jedan deo tehničkog drveta (oko 1.000.000 m³.) ide za alimentaciju sopstvenih pilana, čiji je bolji deo produkcije namenjen izvozu u inostranstvo. Te prodaje direktno vrši Generalna direkcija šuma (oko 10% po masi od svih prodaja). Drugi deo velikoprodaje vrše i od građevnog drveta za unutrašnju upotrebu prodaju direkcije šuma. Tu nema granice, do koje količine i do koje vrednosti (26% od svih prodaja). Treći deo (za lokalnu potrebu, potrebe zemljoradnika i malih pilana) prodaju šumske uprave. Od ove količine 28% podleži odobrenju direkcije šuma, a 36% odobravaju uprave u svojoj kompetenciji. Ovi procenti su sredina za poslednje tri godine.

Što se tiče gorivog drveta, velike prodaje odobravaju direkcije šuma, a sve maloprodaje i za lokalnu potrebu vrše šumske uprave. 71% od svih prodaja gorivog drveta pada na šumske uprave, a 29% na direkcije šuma, t. j. veliko-prodaje.

Što treba naročito istaći, to je da od 1930. godine nema više javnih licitacija za prodaju drveta iz državnih šuma. Sva se prodaja vrši direktnim putem iz slobodne ruke. Do te odluke došla je Administracija državnih šuma dugogodišnjim iskustvom i po definitivnom prelazu na trgovački sistem gospodarenja i prodaja. Zapadna Poljska, koja je industrijom vrlo bogata i kojoj ide dobar deo proizvodnje, naučena na pruski

način prodaje, nije mogla nikako da se privikne na licitacioni sistem niti da dode do ubedenja, da je dugački put pun formalnosti i odgovornosti, kojim ide licitacijski sistem, put kojim treba da ide trgovački odnos između prodavca i kupca. Rezultat je bio, da su licitacije ostajale neposećene ili bez uspeha zbog preterano niskih cena, a iza čega je virio uglavljeni sporazum licitacija.

Tako je npr. pri direkciji šuma Bjelovljenji tokom 1929/30 bilo 122 licitacije obuhvatajući 336.000 m³ drveta; 115 licitacija sa 316.000 m³. ostalo je potpuno bezuspešno, dok je samo 20.000 m³. prodato ili 6%. Kasnije te iste grupe prodane su iz slobodne ruke direktno po 30—45% povoljnijim cenama, nego one koje su dobijene na licitacijama. Isti slučaj u istoj godini bio je kod Direkcije u Lucku, u Vilni i Lvovu.

Licitacija je dakle potpuno napuštena kao oblik prodaje drveta iz državnih šuma.

Prodaje se samo iz slobodne ruke i putem ofertata. Pri tome šumske uprave ili direkcije šuma u oglasima ili objavama za prodaju ne daju nikad procenbenu cenu, već samo daju količinu, sortimente i kvalitet. Kupci u ofertima onda nude cene, pri čemu se onda biraju najpovoljniji. Najpovoljniji ne znači uvek i onoga, koji nudi najviše cene, već se pri oceni uzimaju i ostali trgovački uslovi: solidnost oferenta, način opšte otplate kupovine, količine koju kupuje itd.

Za maloprodaje, kako za tehničko oblo drvo tako i za gorivo kao i za sortimente rezane robe, koja nije namenjena izvozu, postoje cenovnici. U cenovnicima su tzv. minimalne tarife, tj. takse ispod kojih upravitelj šumske uprave ne sme da ide, ali više kojih sme da ide. Tendencija je ovakvog sistema da što bolje razvije trgovački duh kod šumara. U koliko postiže veću cenu iznad minimalne tarife, u toliko ima prava na veći udeo pri podeli nagrada i premija.

Jedan naročiti put prodaje, koji smo prvi put sreli u Poljskoj, to je put kreditiranja. Državna šumska administracija prodaje stanovništvu robu na kredit i poček.

Drvo se na kredit daje seoskom stanovništvu, seoskim zanatlijama i gradskom malegradanstvu. Tako je npr. tokom prethodne godine dano na kredit 25.733 licima i to 244.915 m³ građevnog, 202.996 m³ gorivog drveta i 30.900 m³ granja — u ukupnoj vrednosti od 10.385.623.08 zloti. Svi su dužnici na vreme otplatili dug osim njih 348 (što čini 1.3%), od kojih je dug naplaćen sudskim putem. Tokom prošle godine taj način kreditiranja se znatno proširio, a drvna masa znatno uvećala, što se smatra i beleži u jedan veliki uspeh trgovačke politike administracije državnih šuma.

Državnim ustanovama također administracija državnih šuma prodaje izrađeno drvo. Tako je u prethodnoj godini prodano raznim državnim ustanovama (saobraćaju, pošti — vojsci) 108.342 m³. oblog tehničkog drveta, 54. 936 m³. rezanog i tesanog materijala i 53.973 prm. gorivog u vrednosti 7.685.000 zloti.

Šta je i koliko je od koje vrsti sortimenata prerađeno i proizvedeno, koliko oblog drveta, trupaca, celuloznog i jamskog, telegrafskih stupova, pragova, greda, drva za duge, zatim rezanog materijala i gorivog drveta, zatim semena, šišarki, sadn'ca, smole, terpentina, drvenog uglja, cigle, gline peska, kamena, poljoprivrednih proizvoda, nalazi se u svakom bilansu za proteklu godinu. Daleko bi nas odvelo, ako bi sve te cifre iznosili jer bi predavanje, koje je i onako veliko, bilo još za jednu četvrtinu veće. Napominjemo da raspolažemo sa dva bilansa za 1929/30 i 1931/32 god., a uskoro ćemo imati i za 1932/33 god., te će stojati svakom na raspoloženje, koji se interesuje za te bilanse.

Osim pobrojanih postrojenja zaboravljeno je spomenuti tri državne strugare, koje rade isključivo ploče od ukočenog drveta. Ukočeno drvo se radi od breze (1mm.) od johe (2 mm) i od bora 5 mm (I. klasa). Izvozi se najviše u Njemačku i dobija se za m³ 58 dolara. Interesantno je napomenuti, da su se čak i od klena proizvodile sperrplatte sa suvim i mokrim lepljenjem.

Cene, uspeh i efekat gospodarenja.

Cene postignute veoma su različite prema godini, prema vrsti drveta i prema direkciji.

Pojedini sortimenti prodaju se direktno preko brokera u inostranstvu i imaju cene u šilinzima ili dolarima. Tako npr., kao što je malo čas napomenuto, za m³. ukočenog drveta dobija se 58 dolara. Za eksportne borove trupce loco granica dobijalo se u kampanji 1929/30 po m³. 94-126 zlota, za 1930-31 godinu 65-80 zlota, za 1931-32 godinu 42-54, u 1932-33 god. 46-60 zlota. Za hrastovu furnir robu prve klase u 1929-30 livr. sterlinga 10.3 šilinga, 1930-31 god. 8 livr. st. 2 šil., 1931-32 god. 5 livr. st. 3 šil. i 1932-33 god. 6 livr. st. 2 šil. Hrastovi trupci između 40 i 76 zlota (u istom razdoblju). Joha-furnirska roba I. kl. 58-130 zl. (najviše i najniže cene u istom razdoblju 1929-30), II. kl. 52-120 zlota. Jovovo rezano drvo od 46-87 zlota — sve cene loco utovarna stanica. Telegrafski stupovi 28-46 zlota po m³. Pragovi normalni za unutrašnju upotrebu od 3.20-6.15 zlota po komadu (neimpregnisani). Borove klade (za unutrašnju potrošnju i maloprodaju koju su vršile šumske uprave) 24-40 zlota po m³., smrčeve klade 17-30 zlota po m³., celulozno drvo 13-27 zlota po prostor. metru, hrastovi trupci 40-70 zlota, jamsko drvo 12-29 zlota po m³., rezana roba od 38-100 zlota po m³. — 1.000 pilana, ogrev 5-13 zlota po pr. metru 1000 šuma ili 8-16 zlota po prm. 1000 utovarna stanica.

Cene postignute po m³. tehničkog drveta prosečno u šumi kod panja — za sve direkcije prosečno:

1927/28	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
28.71	29.39	24.51	15.88	10.56
67.21	59.91	50.06	31.87	24.04

cene tržišne prosečne u zlotima.

Da bi se video izgled jednog završnog računa Administracije državnih šuma, izložićemo ovde u glavnim ciframa završni račun za 1931/32 (dakle u jeku krize), a iz bilanse za tu godinu (Tabela br. 1). Tablica br. 2. pokazuje, koliko je Administracija drž. šuma u Poljskoj uplatila Glavnoj Državnoj Blagajni na ime **čistog prihoda** od 1924-1932. Tablica br. 3. pokazuje čist prihod po izrađenom m³. drveta u Poljskoj i Pruskoj — izraženo u zlotima. Kao što se vidi, Pruska ima gubitak u 1931/32 god. od 4.33 po m³., a u 1932/33 god. 2.11 zl. po m³. Podaci su dobiveni od statističkog odseka gener. Direkcije Šuma u Varšavi.

Od 1925 do 1930 — tj. od vremena, kada se aktivnije pristupilo izradi u vlastitoj režiji osim investicija (pilana, fabrika, željeznica, kuća) i isplate oštete zakupcima radi oslobođenja dugoročnih ugovora — pored sume efektivno uplaćene Državnoj blagajni na ime čistog prihoda od 540,061.358 zlota, Adm. držav. šuma kupila je i 100.000 ha privatnih šuma i otkupila je servitute.

Poljska državna šumska administracija ne spada u red onih administracija, koje su po tradiciji radile u režiji ili da je takav sistem nasledila od tri države, na čijim se delovima ujedinila (od Rusije, Austrije i Nemačke). Samo u delu zapadne Poljske, koji je nasledjen od Nemačke, bilo je režije i to samo izrada u oblom, balvana i gorivog drveta. Na ruskom i austrijskom delu nasledila je 21 dugoročni ugovor: na ruskom jedan veliki u Bjelovježi, a u austrijskom mnoštvo manjih i većih.

Ti dugoročni ugovori imali su atribute svih dugoročnih ugovora: seklo se mnogo više, nego što se sme seći, sve veće i veće goleti ulazile su u nepokretni inventar državnog gospodarstva, cene (i onako niske) nisu redovno plaćane, tražila se uvek odgoda plaćanja i zaduživanje. Poređenjem sa onim upravama, u kojima se radilo u režiji, konstatovao se užasan gubitak prema onom, što bi država mogla imati, da ceo svoj eta preraduje u režiji. Tako n. pr. jedna od najvećih firmi Centyry, koja je jedina plaćala u procentima od prodajne cene u Engleskoj, plaćala je 12 zlota

onda, kada je država za isto drvo u zemlji (i to u šumi kod panja) dobijala 32 zlot. Usled neorganizovane trgovine, a i zbog toga što su firme dobijale jeftino drvo putem ugovora iz državnih šuma, drvo poljsko, koje je išlo u inozemstvo pod imenom danciškog drveta i koje je mešano sa drugim drvetom iz drugih šuma (rdave prerađevine) sve je više gubilo na ceni u Engleskoj. Tako je došlo do jedne apsurdne situacije (dobrim delom i pod uticajem presija i špekulacija firme Centyry, koja je imala po svome ugovoru eta od 400.000 m³), da je u Engleskoj cena padala, a u Poljskoj rasla.

Većina ostalih ugovora, imala je cene tzv. minimalne po tarifi.

Jedno šumsko-uzgojno, a drugo šumsko,gospodarstveni i fiskalni momenti, zatim nešto i povređeni nacionalni ponos, što je poljsko drvo pod imenom danciškog drveta uživalo vrlo rdav glas i bilo potcenjeno u inozemstvu, kao i činjenica, da je sva ta trgovina i nesavesna špekulacija sa poljskim drvetom u zemlji i inostranstvu bila u rukama poljskih i inostranih sitnih trgovaca, koji su raznim putevima dolazili do niskih cena, a uništavali šumu, učinjeno je da se protiv dugoročnih ugovora stvori čitav pokret, koji je sa struke prešao u javnost i dobio zamah pravog narodnog pokreta. Proces je za tim išao neverovatnom brzinom. Sa većinom firmi, koje su imale minimalne tarife po cenovniku, posao je bio srazmerno lak. U prvoj narednoj godini tarifa je podignuta za 100%. Većina je firmi izjavila, da pod tim taksama ne može raditi. Dok su se neke dobrovoljno odrekle ugovora, druge su išle na sud. Sud je međutim stao na gledište, da su tarife po cenovniku, koje propisuje Ministarstvo poljoprivrede, javnopravnog karaktera, da one ne podleže diskusiji i kome je do kupovanja u državnoj šumi, da ima plaćati one takse, koje propisuje Ministar poljoprivrede, ili uopšte ne kupovati. Pošto su firme išle na sve instancije, to je stvar na kraju krajeva potvrđena i u kasaciji, a firme upućene na poravnanje sa administracijom drž. šuma, u koliko imaju uloženi, a neamortizovanih investicija, koje će sada pripasti državi. Obrazovane su mešovite komisije, koje su procenile te investicije, i ugovori su kod većine na kraju a l'amiable likvidirani.

U drugim slučajevima ugovori su prosto raskinuti, jer su se firme formalno ogrešile o ugovor. Ukupno su firme ostale dužne državi za 80 miliona zlot.

Najteže je bilo sa firmom Centyry, gdje je bio angažovan veliki engleski kapital. Firma je međutim imala nekoliko krupnih grehova u odnosu na ugovor: ona je morala sama da radi po ugovoru, dok je ona u stvari svoj svakogodišnji eta izdavala pod zakup mnogobrojnim poljskim sitnim trgovcima. Ona je plaćala državi 12 zlot po kubiku, a izdavala pod zakup sa 32 zlot po kubiku. Do 1928 god. ona je državi dugovala znatne sume. Pa ipak razrešenje ovog ugovora nije išlo tako lako. Engleska banka angažovala je ljude, pa i čitave uticajne grupe. Vršila je stalnu presiju i stvar je pretila da dobije oblik političkog sukoba.

Mimo svega toga generalni direktor Loret jednim odlučnim potezom raskinuo je ugovor. Stvar je ušla u proces i na kraju se svršila poravnanjem sa 375.000 funti st. ošteta. Račun je za državu bio čist. Firma je eksploatisala 400.000 m³ po 12 zlot od kubika. Za to isto drvo dobijalo se 8.000.000 zlot godišnje. Isplativši firmi njenih 375.000 funti sterlinga, Administracija držav. šuma još je uvek bila na dobitku, jer je to drvo odmah prodavala za 32 zlot, a ugovor je trebao da traje 10 godina. Tako je u 1929 godini Administracija držav. šuma raskinula i poslednji dugoročni ugovor. Kako se koji ugovor raskidao, u toj istoj godini nastavljala je država rad u svojoj režiji. Niko ne odriče u Poljskoj, da je naročito u početku bilo znatnih teškoća. U samoj struci bilo je vrlo uglednih stručnjaka čak i među profesorima Univerziteta, koji su bili protiv nove politike. Naročito je bio slučaj sa stručnjacima nasleđenim od bivše austrijske administracije. Dok su se šumari iz Poznanjske i Pomeranije odnosno oni nasleđeni od nemačke i ruske administracije srazmerno brzo prilagođavali novom kursu »trgovačke politike u šumarstvu«, kako je Poljaci

rado nazivaju, dotle se bivši šumari iz Galicije nisu nikako akomodirali novom kursu u šumarskoj politici. Tamo je u ostalom i bilo najviše dugoročnih ugovora (na teritoriji direkcije šuma Lvove) i inicijatoru nove šumarske politike nije ostalo ništa drago, nego da sve one, koji su mu namerno ili nenamerno smetali u sprovođenju nove politike, likvidira.

U pogledu tehničkom stvar isto tako nije išla sasvim glatko, »ali mnogo lakše, nego što Vi sebi zamišljate« kazao je direktor Loret. Na pilanama, koje su nasleđivane i kupovane od firmi, u većini slučajeva zadržano je celokupno stručno osoblje u prvo vreme — u koliko je bilo poljske narodnosti ono je zadržano i danas bilo kao stalno bilo kao kontraktualno osoblje. Međutim postepeno za upravnike pilana dovedeni su većinom mlađi šumarski inženjeri.

Budući da Poljska gros svoga eksporta izvozi u Englesku, a zatim u Holandiju i Nemačku, to su za pojedine sortimente (usku rezanu englesku robu ili tzv. engleske šlipere i timbre) dovodeni specijalisti iz Engleske ili Nemačke i Holandije, koji su ugovorom ili honorarno uz velike nagrade za 6 meseci do godinu dana ostajali u zemlji i obučavali osoblje koje je vrlo brzo kapiralo i preuzelo čitavu izradu na sebe.

Šefovi eksploatacije i pilana u Generalnoj Direkciji šuma su dva mlada stručnjaka, koji su pre toga bili duže vremena na praksi kod privatnih firmi u Švedskoj i Nemačkoj. Oni često drže kratke kurseve i konferencije za pojedine grupe šumskih uprava i pilana, na kojima obučavaju šefove uprava i pilana u izradi bilo pojedinih novih sortimenata, koje zahteva pijaca, bilo (a to je najčešće) u sortiranju robe. Na taj način proizvodnja se stalno popravlja kvalitativno.

Kako je celokupan poljski izvoz ranije išao na Dancig, to je stvarno čitavom izvoznom trgovinom u Dancigu gospodarilo nekoliko poljskih i engleskih trgovaca, koji su drvo jeftino dobijali iz državnih šuma i jeftino prodavali u Engleskoj — ne pazeći na izradu, na sortimente itd., dajući jednom rečju vrlo rđavu robu, koja je potpuno ubila glas poljskom drvetu.

S uvođenjem nove politike u državnim šumama morala se voditi i jedna nova eksportna politika, koja bi imala za cilj da poljskom drvetu zadobije jedan dobar renome u inostranstvu. Prvi korak na tome pitanju bio je podizanje pristaništa Gdinje, koje je za nekoliko godina od jednog ribarskog seoceta postalo veliko morsko trgovačko pristanište — poslednja reč tehnike u pomorskom građevinarstvu. Drugi korak bio je ustanovljenje Pageda jedne specijalne agencije za ekspediciju robe. Paged je jedno privatno ekspediciono preduzeće, u kome država učestvuje sa 90%, a privatni imaju prava učešća sa 10%. Tako je teoretski, praktično je to još uvek jedno preduzeće, u kome država učestvuje sa 100%. Ono prima robu od šumskih uprava i pilana (koja dolazi Vislom i željeznicom) i slaže je i sortira po upravama i direkcijama, tovari je u brodove i ekspeduje dalje, na mesto opredeljenja. Sortiranje razne robe na stovarištu Pageda kontroliše šef pilane pri Generalnoj direkciji šuma.

Celokupna roba iz državnih šuma nosi znak crvenim PLP; na svakom štosu ima tablu, na kojoj je zapisano poreklo (direkcija šuma), vrsta drveta, klasa, dimenzije. Poreklo je potrebno, jer kupci sami diferenciraju robu na pr. iz Lucka ili Bjelovježe ili Lvova.

Iz priležeće tabele vidi se, kako se kretao eksport odnosno ekspedicija drveta iz državnih šuma za poslednje dve godine preko Pageda. Naročito treba naglasiti, da Paged ne vrši prodaju robe iz državnih šuma. On vrši samo prijem od uprava, lagerovanje utovar i ekspedovanje. Čitav taj posao veoma je uprošten, kako kod uprava i pilana tako i kod računovodstva Generalne direkcije šuma. Šumske uprave ili strugare šalju robu (eksportnu) direktno Pagedu sa 4 lista, u kojima je sistematizacija robe po vagonu (šlepu ili splavu). Jedan se list odmah šalje Generalnoj direkciji šuma. Pošto je Paged ekspedovao robu, on šalje u svom 15-dnevnom izveštaju iskaz primljene i utovarene ekspedicione robe sa svima troškovima. Iskazi su

po direkcijama, Računovodstvo po odbitku svih troškova priznaje odnosnim direkcijama ostvareni prihod za rashodovani materijal.

Čitav eksport iz poljskih državnih šuma, koji danas iznosi oko 500.000 m³ rezane robe, radi u računovodstvu svega 6 lica, dok čitavo računovodstvo ima svega 13 lica.

Administracija je uprošćena do granica mogućnosti. Delovodni protokol uopšte ne postoji, manipulacija je direktna i brza kao kod privatnih preduzeća. Predmeti nose stalne brojeve prema svojoj prirodi — n. pr. 735 je kočeno drvo, koje radi X referent broj 5, i sekretarijat odmah njemu doznačuje pismo. Taj predmet uvek nosi br. 735, dolazio iz Uprave na direkciju ili iz Direkcije u Generalnu direkciju ili obratno. Ili n. pr. 625 su telegrafski stupovi — i ma od kuda dolazi predmet, koji se odnosi na telegr. stupce, mora nositi taj broj. Arhive, kao što smo rekli nema, već samo sekretarijat, koji akta nigde ne zavodi, već samo dodeljuje. Predmet se po pravilu mora istog dana rešiti ili ako se nema po njemu šta raditi, ulaže se u dosje. Svi predmeti svršeni jedne vrste ostaju u odnosnom dosje-u kod dotičnog referenta. Piše se malo i kratko bez dugačkih referata i obrazloženja. U ostalom za to i nema potrebe.

Ministar nema gotovo nikakve kompetencije, tj. on potpisuje samo neto = budžet, instrukcije i zakone i postavljenja triju najstarijih grupa činovnika. Sve ostalo je razdvojeno na generalnog direktora, šefove odeljenja, direktore direkcija i šefove šumskih uprava.

Kao što se videlo, sve maloprodaje i velikoprodaje za unutrašnjost zemlje vrše i odobravaju šumske uprave i direkcije, dok generalna direkcija šuma vrši samo zaključke i prodaje sa inostranstvom. Baza čitavog poslovanja je poverenje. Poverenje pri administriranju, poverenje pri davanju kompetencije, poverenje pri izradi, poverenje pri prodaji »Ovde i tamo desi se po koja zloupotreba« rečeno mi je, ali to nisu zloupotrebe visoke korupcije, kakve je bilo, dok je bilo dugoročnih ugovora i dok je poljskim tržištem vladao Centyry. Svaka šumska uprava ima svoj eta, koji se ima preraditi prema ekonomsko-finansijskom planu u toliko raznih sortimenata, sa tim troškovima. Pre, posle i za vreme izrade vrši se stalna kontrola. Po završenoj izradi vrši se sortiranje, koje se posebno pregleda i onda pušta u prodaju. Postoji samo jasno opredeljena individualna odgovornost svakog pojedinca. Nema kolektivne odgovornosti — komisije ne postoje. Kod većine mladih stručnjaka na terenu postoji jedan neobičan elan, da se izradi što bolje i da se što skuplje proda. Manipuliranje sa kreditima i budžetom vrlo je prosto. Čim se odobri budžet, računovodstvo odmah izvesti sve filijale Narodne Banke, da tim upravama odnosno direkcijama ima za tu godinu (već prema ranijem izrađenom fin. ekonom. planu) otvoriti tekući račun u visini te i te sume. Dotična ustanova odnosno šef uprave ima se kretati u visini odobrenog računa, izraditi određen u količinu robe i trošiti novac prema potrebi. Manje t. j. jeftinije može i sme izraditi, skuplje ne. Ako se prevario u kalkulaciji, to je na njegovu sopstvenu štetu.

Da rezimiramo: Administracija drž. šuma u Poljskoj je posednik 3,005,452,85 ha šuma i šumskog tla, od čega 2,498,854,92 ha pod šumom. Ima 1668 km šumskih željeznica, 89 kaldrmisanih puteva, 1849 šoderovanih, 1775 km glinastih i 19.559 km izrađenih šumskih puteva, 32 pilane sa 101 gaterom, 1 fabriku suve destilacije, 3 strugare za izradu ukočenog drveta, 6 radionica za izradu terpentinskog ulja, 10 ciglana, 3 mlina, 1 stolarsku radionicu, 1 fabriku za izradu namještaja, 6388 drž. kuća, 3796 km telefonske mreže, zaposluje oko 12.000 lica koje činovnika, stručnjaka, službenika, manipulantu i t. d., ima 100% uredenih šuma, pošumila je više od 80% seča i goleti, koje su ostale iza dugoročnih ugovora i iza okupacije, kupila je 100.000 ha privatnih šuma i sa etatom od oko 7,000.000 m³ alimentira budžet, koji se kreće između 70,000.000 zlota (630,000.000 dinara) i 150,000.000 zlota (975,000.000 dinara (pomnoži sa 9 odnosno

sa 6.50), uplatila je efektivno na ime čiste dobiti Državnoj blagajni od 1923—1932 god. 540.061.358.15 zlotā, (3.267.368.827 dinara), čiji hektar šumske površine donosi između 28.5—45 zlotā (256 ili 292 dinara) po hektaru bruto-prihoda, a čiji kubik proizvedenog drveta donosi između 2.14 i 11.97 zlotā (19.26 i 72 dinara) čiste dobiti sa 33.6% od ukupne površine pod šumom u Poljskoj — ona drži 50% nacionalnog izvoza u drvetu i predstavlja najjačeg drvnog industrijalca u zemlji.

Napominje se, da je politička uprava pod Ministarstvom unutrašnjih dela potpuno odvojena od Uprave državnih šuma i među sobom one nemaju nikakve veze.

Privatna industrija drveta sastavljena većinom od malih trgovaca i velikih sopstvenika šuma i pilana, koja je ranije bila potpuno neorganizovana, a u jednom haotičnom stanju — pred tako moćnim proizvađačem drveta i najvećim industrijalcem u zemlji, koji je svoju proizvodnju uredio, svoje mnogobrojne artikle standardizovao; a čija je marka PLP. (poljski Lasov Panstvih — iz poljskih državnih šuma) stekla ugleda i afirmirala se na inostranim severnim pijacama, organizovala se također u Savet glavnog državnog saveza u Poljskoj, koji je tokom prošle i prethodne godine organizovao i celokupan izvoz četinjastog drveta iz privatnih šuma i od privatne industrije u Poljskoj u Regulamin Komitet Eksportowego Materijalow Tartych z drzew iglastych.

Ovaj komitet, koji je potpuno privatna ustanova i sastavljen od raznih privatnih društava, organizacija trgovaca drveta i sopstvenika šuma, vodi celokupnu eksportnu politiku četinjastog rezanog materijala. Bez njegove dozvole ne može se ni jedan kubik drveta četinjastog izvesti, on zastupa interese privatnog poljskog izvoza kod svih internacionalnih aranžmana. On saobražava izradu i politiku četinjastog rezanog drveta (izrađenog iz privat. šuma i od privatnih trgovaca i pilanara) politici administracije državnih šuma. Njegova je delatnost osim toga instruktorska i normalizatorska: on daje savete i instrukcije u pogledu izrade i standardizovanja pojedinih sortimenata.

Kao zasebno savetodavno telo Ministra poljoprivrede i trgovine osnovan je nedavno Šumarski savet sa čisto konsultativnom misijom. To je sasvim mlada organizacija, tek se rodila i o njenoj delatnosti se nema Bog zna šta kazati.

Radi potpunije slike neka nam je dovoljno ovo malo poređenje.

Kralj. Jugoslavija ima (prema našoj statistici) 3,619.566 ha šuma, a 2,850.683 ha pod šumom. Sa svojim etatom od 5,000.000—7,000.000 m³ ima verovatno (jer tu statistiku nemamo) 70% neuređenih šuma, ima kod uprave držav. šuma 2562 uposlena lica (od toga 504 činovnika, svih šumarskih sprema, 67 račun. činovnika i 1991 lugarsko lice), čiji se bruto-budžet kreće između 67,000.000 i 150,000.000 dinara, čiji se čisti prihod po hektaru kreće između 0.80 dinara i 33.08 dinara, a ukupni čisti prihod između 2 i 50 miliona, čiji kubik prodatog drveta na panju donosi između 0.36 i 14.50 dinara (ovo su sve aproksimativni računi, jer naša statistika još do danas nije ništa u tom pogledu dala). Oko 75% produkcije angažovano je dugoročnim ugovorima i rezervacijama za male pilane, ograničenje poseda još je neizvedeno, pitanje servituta još neuređeno, industrija i izvoz neorganizovani i u jednom haotičnom stanju slobodne trgovine, u kome svaki predaje što hoće, kako i koliko hoće i pošto hoće. Na internacionalnim organizacijama i u internacionalnim publikacijama pominju nas uvek kao primer jeftine i rdave produkcije.

Zaključak.

Do današnje strukture svoga državnog šumskog gospodarstva, koje smo u glavnim crtama izložili, Administracija drž. šuma u Poljskoj išla je sledećim putem: 1) likvidirala servitute; 2) likvidirala dugoročne ugovore; 3) uredila proizvodnju (ure-

dila šume); 4) izašla iz okvira opšte državne administracije i dobila potpunu nezavisnost sa jednom uproštenom administracijom na bazi poverenja; 5) ulazi u opšti državni budžet samo sa netto-prihodom, inače potpuno slobodno finansira; 6) industrijalizirala svoju proizvodnju; 7) uredila eksploataciju i eksport putem Pageda.

Ta konstrukcija držav. i šum. gospodarstva u Poljskoj je jedna realnost i niko danas tamo ne misli da se vraća na staro. I najgorčiji protivnici sadašnjeg kursa šumarske politike u Poljskoj ne odriču joj uspeh — oni joj pripisuju samo socijalističke tendence i preterano etatistički uticaj. Ali to je baš onaj najjači argumenat, kojim državna šumska administracija tuče u glavu svoje protivnike i kojim je učitala i najjače zagovornike starog sistema u javnosti i u Parlamentu, onaj socijalni momenat. Ako je nekoliko velikih trgovaca izbačeno iz državnih šuma, onaj mali čovek — radnik, manipulant, stručnjak — ostao je tu, samo sada sigurnije sa osiguranom stalnošću. A nadnice šumske, pilanske i u pristaništu u Gdinji podignute su između 40—60% od onih, koje su privatni zakupci plaćali u drž. šumama.

I Administraciji drž. šuma naročito se priznaje podizanje toga ekonomskog nivoa kod šumskog radništva, te s time u vezi i podizanje opšteg ekonomskog nivoa stanovništva i njegove kupovne moći.

Jedno veliko pitanje, koje je potpisanog naročito interesovalo, to je, kako je rešen taj problem birokracije, koji pritiskuje svaku državnu administraciju i koji je morao pritiskivati i poljsku, koja je u svom nasleđu primila dve čuvene birokracije — austrijsku i rusku. — Kako je nevaljali sistem zamenjen sa onim čisto trgovačkim sistemom ekspeditivnosti, brzine i poverenja?

Mora se konstatovati, da je to preduzeće (Administracija državnih šuma) pre svega jedna administracija, koja nosi karakter jedne redovne državne administracije, a ne nekog trgov. preduzeća. Postoji disciplina, postoji nadležnost, postoji budžet, postoji i Glavna kontrola ali sve je to uprošćeno, nivelirano i još se uvek nivelira, da se odbaci sve što je nepotrebno i što je ostatak jedne krute birokracije. Telefonom se obavljaju nalozi, koje nikad ne bi jedan naš Šef uprave ili direktor šuma primio bez propisnog akta sa svim potpisima i pečatima. Pisma su kratka i prosta, bez pretnji, bez formalnosti ili nepotrebnih obrazloženja.

Sama proizvodnja rezane robe — možda još ima prilično da poželi, ali svake je godine sve bolja, lepša i savršenija. Na strugarama je možda zaposleno mnogo više lica, nego što bi to na jednoj privatnoj bilo, ali to je ipak državna administracija, koja mora da vodi račun o tom socijalnom momentu.

Kako je rekao generalni direktor g. Loret »mi smo još u punom stvaranju, niveliranju i usavršavanju ambicija čitave struke, da posao dovedemo uspešno do kraja i da izgladimo sve rapavosti, koje ste u našoj organizaciji susreli.« Međutim iz onog, što smo izložili, jasno je, da je jedan ogroman uspeh postignut i u uređenju produkcije i na čisto fiskalnom polju.

U poređenju sa našim prilikama (a i potpuno nezavisno, uzev u ocenu poljski napor) ima nekoliko olakšavajućih momenata, koji su čitav ovaj razvitak i put, kojim je Administracija Lasow Panstovovich prošla, učinili nešto bržim, lakšim, glatkijim.

Pre svega biološki uslovi proizvodnje: geografska širina, topografski reljef. Mnogo severnije od nas oni nemaju one teškoće u uzgoju, koje mi imamo usled mediteranskog uticaja (duga i sušna leta). »Poljska klima« sa znatnim uticajem baltičkog mora je ravnomernija, vlažnija i bez onih velikih kolebanja, kakva se kod nas beleže. Osim toga 70% njihova teritorija je u jednoj ravnici ili, tačnije rečeno, u blažoj, tala-sastoj zaravni — sa izrazito silicioznom osnovom. Planinski teren imaju samo u Galiciji. Posledica je tih prirodnih uslova, da je beli bor, glavna (upravo pretežna)

vrsta drveta, pokrio više od 60% ukupne površine pod šumom. Osim toga je on, pored smrče, nesumnjivo jedna od najrentabilnijih vrsta drveta.

Dakle podmlađenje lako, eksploatacija usled terenskog reljefa laka, izvozi na sve strane (suvim i vodom) vrlo razvijeni, uređenje šuma odnosno uređenje produkcije (koje je tamo za 100% dovršeno) nema onih komplikovanih problema, kakve ima jedno planinsko uređenje šuma, gde često osim vrlo teških i prirodnih proizvodnih uslova (klima, ekstremi, vetrovi, krš, paša) dolaze isto tako teški eksploatacioni uslovi (težina tereta, nerazvijenost saobraćajnih sredstava u bližoj okolini, potreba velikih investicija).

Dovesti u ravnotežu: potrajnost gospodarenja, uzgojne i gospodarstvene zahteve jedne planinske šume sa rentabilnošću eksploatacije, sa opravdanošću investicija jedan je od najvećih problema uređenja i eksploatacije planinskih šuma. Međutim poljsko šumsko gospodarstvo u velikom svom delu ne poznaje tih teškoća. Čista seča na vrlo malim površinama, sa veštačkim podmlađenjem svakako je jedno od najprostijih, najlakših i najrentabilnijih rešenja uređenja šuma.

Ali ne sme se isto tako zaboraviti, da je Poljska A. L. P. rešila problem uređenja i eksploatacije šuma u Galiciji — dakle na planinskom terenu, pa makar to bilo i svega 35% — i da ni u Direkciji šuma Lvov nema nijedne pasivne uprave niti neuređene šume, a baš je ta direkcija primila od bivše austrijske administracije najviše dugoročnih ugovora.

Drugi momenat, koji je takoder bio od znatne važnosti prilikom prelaza na novi sistem trgovačkog gospodarenja (kako se to često u Poljskoj zove, nova politika, A. L. P.) je: da Poljska nije imala u svojoj zemlji velike drvne industrije sa moćnim kapitalom i moćne organizacije. Naprotiv to su sve bili manji ljudi i slabim kapitalom, sa nikakvom organizacijom i sa vrlo slabom preradom i proizvodnjom. Najveća firma Centyry (engleska) nije sama radila, već je svoj eta cepala u bezbroj delova i preprodavala malim trgovcima, koji su vrlo često opet samo preprodavali oblo drvo ili u zemlji ili eksportovali u Dancig i tamo prodavali dvojici ili trojici zakupaca čitavog poljskog izvoza za vrlo jeftinu cenu. Ovamo spada i jedan momenat, koji ne ulazi u kompleks onih momenata, koje smo nazvali olakšavajućim pri oceni poljskog napora, ali koji je momenat sui generis-psihološki, duševni i koji je imao izvesnu ne baš tako sporednu ulogu prilikom likvidiranja sa starim stanjem. Sva ta sitna i krupna trgovina u Poljskoj, sva ta vojska preprodavaoca bila je sastavljena isključivo od Jevreja. Antisemitizam u Poljskoj uvek je na dnevnom redu. Dakle velike nacionalne šumske industrije u Poljskoj nije bilo, sem strane, trgovina drvetom na malo veoma razvijena, ali dezorganizovana i u haotičnom stanju, te usled toga izvoz poljskog drveta veoma kompromitovan.

Ti su šumsko-gospodarstveni i nacionalno-ekonomski momenti paralelno diktirali za reorganizaciju čitavog drvnog šumskog gospodarstva.

Još je jedan momenat imao izvesnog udela kod prelaza na sopstvenu preradu drveta. Poljska je od ruskih i nemačkih vojnih komanda nasledila desetak pilana, doduše u derutnom stanju, ali one su bile tu u sredini šumskih kompleksa i materijale su poljske šumare da ih alimentiraju. Bila bi jedna stručna sramota za poljske šumare, da u svojoj rođenoj kući — na svom tlu — izdaju pod zakup ili prodaju strojeve za preradu drveta trgovcima i prerađivačima drveta.

Tako su stvorena prva središta, kod kojih su sticana prva iskustva i koja su davala nove podsticaje, da tako treba nastaviti, proširiti, usavršiti, jer da je tako ipak najbolje za šumu i najrentabilnije za sopstveni džep. Ipak sve te olakšavajuće okolnosti ne mogu da smanje uspeh i napor poljske šumarske struke, koji se toliko afirmirao kroz dve krize (one iz 1927 i ove od 1930 na ovamo), da danas niko više ne sme da pomisli da se vrati na staro.

Tabela 1.

ZAVRŠNI RAČUN ZA 1931/32.

Prihodi		Rashodi	
Naznaka	Suma zlota	Naznaka	Suma zlota
1. Administracija	94.521.26	1. Administracija	24,388.930.41
2. Eksploatacija	58,264.705.86	2. Gospodar. izdaci	6,001.671.11
3. Prihodi poljopriv.	59.253.12	3. Pokret. i nepokretnosti	8,494.596.07
4. Inventar pokretnosti i nepokretnosti	49.329.62	4. Razni izdaci	6,596.075.91
5. Razni prihodi	3,947.080.08	5. Penzije	2,051.188.53
6. Penzije	500.502.11		
Ukupno 62,915.392.05		Ukupno 47,532.462.03	
Višak izdataka nad prihodima	—	Višak prihoda nad izdacima	15,382.930.02
Prihodi nepredviđeni gospodarsko financij.	8,366.894.97	Izdaci nepredviđeni gospodarsko financijski	4,394.934.94
Ukupni prihodi	71,282.287.02	Ukupno 51,927.396.97	
Predviđeni i nepredviđeni gubitak	—	Dobit	19,354.890.05
Bilans 71,282.287.02		Bilans 71,282.287.02	

Tabela 2.

Iskaz čiste dobiti.

Naimenovanje	Pripadajuća čista dobit iskazano u bilansu		Uplaćeno državnoj kasi kao čist prihod budžeta	
	u godinama	suma	u godinama	suma
Državne šume	1924	19,982.478.17	1924	8,156.964.39
» »	1925	62,522.356.06	1925	39,467.792.22
» »	1926/1927	97,688.136.66	1926/1927	99,894.781.25
» »	1—IV—30. IX—27	74,141.988.24	1—IV—30. IX—27	61,583.918.30
» »	1927/1928	132,301.552.36	1927/1928	99,915.344.26
» »	1928/1929	101,765.159.85	1928/1929	89,000.000.—
» »	1929/1930	69,722.529.06	1929/1930	73,037.580.—
» »	1930/1931	21,155.794.89	1930/1931	47,000.000.—
	—	351.221.94		
		20,804.572.95		
	1931/1932	10,948.315.71	1931/1932	22,004.977.73
		589,877.089.06		540,061.358.15

Tabela 3.

Kubik proizvedenog drveta nosi čiste dobiti ili gubitka.

Godina	Poljska	na m ³ Pruska
1927/1928	11.97 zlota	11.02 zlota
1928/1929	10.38 »	14.36 »
1929/1930	9.14 »	9.41 »
1930/1931	3.33 »	3.30 »
1931/1932	2.14 »	4.33 » gubitka
1932/1933	3.17 »	2.11 » »

Tabela 4.

**Izvoz drvnog materijala putem Pageda preko Gdinje
i Gdanske u Ekonomskoj godini 1932/33.**

Mesec	Gdinja m ³	Gdansk m ³	Ukupno m ³
1932:			
Oktobar	31.824	3.323	35.147
Novembar	15.637	12.075	27.712
Decembar	15.641	13.173	28.814
1933:			
Januar	20.258	3.428	23.683
Februar	6.501	1.199	7.700
Mart	20.199	2.863	22.362
April	25.924	22.856	48.780
Maj	40.999	7.508	48.507
Juni	28.486	16.200	34.686
Juli	41.285	6.599	47.885
August	40.120	24.622	64.742
September	35.715	16.319	52.034
	322.557	130.194	452.051

KNJIŽEVNOST

DR. K. RUBNER: DIE PFLANZENGEOGRAPHISCHEN-ÖKOLOGISCHEN GRUNDLAGEN DES WALDBAUS. III. izdanje, Neudamm 1934.

Kada je godine 1924. Dr. K. Rubner izdao prvo izdanje gore navedene knjige (vidi objavu u S. L. 1924., str. 144), sve su ocjene iskazale autoru puno priznanje na uspjehu, što je s velikim trudom znao dobro sabrati, razvrstati i kritički prikazati rezultate mnogih istraživanja o djelovanju pojedinih prirodnih faktora na rasprostranjenje i uspijevanje vrsta drveća i cijelih šumskih sastojina. Naravno da je autor u tom djelu znio i svoje radove u tom pitanju. Tim je djelom bila u šumarskoj literaturi popunjena osjetljiva praznina, jer se njime dobila knjiga, u kojoj je sistematski razvrstano gradivo, koje se odnosi na nauku o utjecaju prirodnih sila na vegetaciju. Djelovanje tla (edafskih faktora) na biljnogeografske temelje uzgajanja šuma prikazao je već u prvom izdanju prof. Dr. Leininger-Westerburg. Da je ova knjiga naišla na vrlo dobar prijem među šumarima, vidi se po tom, što je već g. 1925. izašlo drugo njeno izdanje sa nešto proširenim gradivom (300 strana). U aprilu ove godine izdao je Rubner i treće izdanje ovoga svog djela, i opet s vrlo proširenim gradivom u usporedbi sa drugim izdanjem (580 str.). I u drugom (str. 110—154) kao i u trećem izdanju (str. 152—259) obradio je temeljito edafske faktore prof. Leininger. Mislim, da ću najbolje prikazati gradivo III. izdanja ove knjige, ako iznesem razdiobu cijelog sadržaja. Knjiga je razradena u slijedeća poglavlja:

1. **Klimatski faktori:** zrak, sunce, svjetlo, toplina, voda, gibanje zraka, klima na pojedinim mjestima u sastojini, djelovanje klime kao cjeline, karakter klime.

2. **Edafski faktori:** hranive soli, bilanca hranivih soli u šumskom tlu, tlo kao podloga za širenje korijenja, aciditet tla, nepovoljne promjene šumskog tla, šumsko tlo i zrak, šumsko tlo i voda, struktura tla, prilike tla na pijescima, vrištinama, tresetištima i na kršu, zone i tipovi tla, geomorfološki faktori.

3. **Materijal sastojina sa geografskog gledišta:** pridolazak šuma i drveća uopće (posebno u Evropi), historijski razvoj pridolaska vrsta drveća (prehistorijsko i historijsko doba), naravno nalazište pojedinih vrsta drveća, prirodna šumska područja u Evropi.

4. **Sociologija sastojina:** biotski faktori, evropske prašume kao prirodna zajednica, nauka o šumskim zajednicama, metode i rezultati istraživanja šum. tipologije i biljne sociologije.

Opseg III. izdanja povećan je (možda i previše) radi toga, jer je autor u ovom izdanju sakupio i prikazao i najnovija istraživanja kroz zadnjih 9 godina o tom predmetu. Osim toga donešena su i neka nova poglavlja, kao na pr.: naravna šumska područja u Evropi, metode i rezultati istraživanja na području šum. tipologije i biljne sociologije. U samom tekstu uvrštene su 173 slike i fotografije, a na koncu je priloženo 8 karata, koje predložuju klimatska područja, naravna šum. područja Njemačke i područja rasprostranjenja nekih vrsta drveća.

Skupljanje materijala ovog najnovijeg Rubner-ovog djela iziskivalo je svakako golem trud, a njegova obradba pokazuje odličnu spremu autora u ovom predmetu. Knjiga ima osobitu važnost za šumare, kojima je jedva moguće poslužiti se originalnim djelima ili člancima iz ove važne grane uzgajanja šuma.

Knjiga se može naručiti preko naših knjižara uz cijenu od RM 34 broš. ili RM 36 vezana (RM = 18 Din).

Prof. Dr. Petračić

ИНЖИЊЕРСКА ГЕОЛОГИЈА ОД ДРА МИЛАНА ЛУКОВИЋА, ПРОФЕСОРА УНИВЕРЗИТЕТА, Београд 1933. Наша шумарска литература од уједињења овамо показала је леп напредак. Добили смо неколико приручних књига из специјалних шумарских дисциплина, као што су узгајање, уређење, искоришћавање шума, дендрометрија и т. д. Али тиме ни издалека нису попуњене све празнине, које се у пракси осећају. Нама су потребне приручне књиге не само специјалних него и примењених шумарских знаности, као што су шумарска геологија, шумарска кемија, шумарска ботаника, шумарска зоологија и т. д. Таквих књига ми још немамо, а колико су нам потребне, то добро знају наши студенти шумарства и стручњаци из праксе.

Стога сам с великим интересовањем узео у руке Инжињерску геологију дра Луковића, јер сам у првом реду желео да знам, колико та књига задовољава потребе шумарског инжињера. Но већ из увода књиге излази, да је књига намењена грађевинским и хидротехничким инжињерима. Према томе је и садржај књиге одабран и распоређен овако :

I. Одељак. Минерали. Ту писац излаже морфолошке, физичке и оптичке особине, као и опис најважнијих минерала, који улазе у састав стена.

II. Одељак. Стене. Овај одељак садржи поделу стена по начину постанка, затим физичка и техничка својства стена.

III. Одељак. Поремећаји у земљиној кори. Овде је изложен кратак преглед и технички значај тектонских поремећаја.

IV. Одељак. Геолошке карте и профили. Стратиметрија. Кратак садржај овога одељка види се из самог написа.

V. Одељак. Подземна вода и извори. У овом одељку књиге објашњене су све подземне воде и извори, дакле и карсна хидрографија.

VI. Одељак. Стене као средина у којој се ради. Овај одељак садржи класификацију стена према физичким особинама; затим отпорност, стабилност и

носивост стена, примену геологије при изradi тунела и водојажа, те коначно примену геологије у рату.

Као што се из садржаја види, највећи део књиге заузимају питања грађевинске и хидротехничке струке, која су у вези са геологијом, а сама геологија обрађена је само као уводно градиво. Историјска геологија је само споменута. Нису објашњене трансгресије мора и друге пертурбације у историји земље, а познато је, да се састав земљине коре без историјске геологије не може разумети. Кад се још узме да су и друга питања обрађена једнострано и доста кратко, онда је садржај књиге и сувише скучен. То би био недостатак ове књиге. Иначе књига је издата у лепој опреми у октавском формату. Има 348 страница, а између текста садржи 271 слику и скицу, којима се текст објашњава и надовуђује. Писана је ћирилицом и лепим језиком. Стил је концизан и јасан, само има више штампарских грешака, као н. пр. ширијаш место шаријаш, тотајница место потајница и т. д., а то је свакако на штету књиге.

Но поред свега тога књига заслужује пажњу шумарских инжењера, јер може добро послужити свима, а нарочито онима, који се баве градњама макар које врсте. Цена књиге је око 130 динара.

Инг. Илија Слијепчевић

IZ UDRUŽENJA

IZVADAK IZ ZAPISNIKA

III. sjednice Upravnog odbora Jugoslovenskog šumarskog udruženja, koja je održana dne 16. aprila 1934. godine u Beogradu.

Prisutni: pretsjednik ing. Milan Lenarčić, potpredsjednik: Ing. Josip Grünwald, tajnik: Nikola Neidhardt, blagajnik: Dragutin Hradil, odbornici: Dr. Josip Balen, ing. F. Pahernik, ing. P. Rohr, ing. D. Jasić, ing. B. Manojlović, ing. J. Borošić, Dr. D. Petrović, ing. J. Savić, ing. I. Smilaj, ing. P. Prpić, ing. O. Miklau.

1) Čita se zapisnik sjednice održane dne 4. februara.

Ovjerovljuju gg. Dr. Petrović i ing. Miklau.

2) Zaključuje se projekat Uredbe za reorganizaciju Ministarstva šuma, koju je sastavio g. odbornik ing. S. Baranac razmnožiti, odaslati svim odbornicima s time, da užem odboru dostave svoje primjetbe u roku od 14 dana. Uži odbor je za taj predmet izabran na prošloj sjednici. Naredna sjednica Upravnog odbora provesti će debatu po predmetu na temelju izvještaja užeg odbora, koji će se zamoliti da predmet što skorije razmotri.

Zaključuje se, platiti iz društvenih sredstava trošak prepisivanja, koji je do sada po tome predmetu učinjen po g. ing. Barancu.

3) Zaključuje se tražiti od Praštedione isplatu društvenog novca makar i u obrocima.

4) Tajnik izvještava, da su do sada stigle od tri podružnice primjetbe na projekat novih Pravila (vidi Šumarski List 1932 god. str. 271). Izvještava o važnijim promjenama, koje podružnice predlažu.

Među važnijim promjenama Sarajevska podružnica predlaže, da se predvidi obligatno članstvo u podružnicama t. j. svaki član udruženja sa teritorije, na kojoj

je pravovaljano osnovana podružnica, mora biti članom podružnice. Članovi iz banovina, u kojima još nema podružnica da se mogu začlaniti u susjedne podružnice.

Banjalučka podružnica predlaže također obbligatorno članstvo u podružnicama.

Beogradska podružnica među važnijim promjenama predlaže: a) da Beogradska podružnica može u hitnim slučajevima samostalno zastupati Udruženje, a njen predsjednik da se ima obavezano birati za potpredsjednika Jugoslovenskog šumarskog udruženja; c) samo 5 odbornika Udruženja da bira Glavna skupština, ostale da delegiraju podružnice, svaka po jednoga; d) da urednik Šumarskog Lista ne mora biti sa svojim boravištem u Zagrebu; e) da se promijene §§ glede isključenja članova; f) da se nadopune §§ glede izdavanja stručnih knjiga; g) da se osim podružnica predvide još i sekcije kao prvi stepen u organizaciji Udruženja, Sekcije bi obuhvatale područja jednog ili više susjednih srezova unutar podružnice.

Sve spomenute tri podružnice osim toga predlažu, da mogu redovnim članovima biti ne samo stručnjaci, već i nestručni činovnici resora Ministarstva šuma.

Zaključuje se urgirati ostale podružnice, da dostave svoje primjetbe, pa će Upravni odbor, tek kad sve podružnice daju mišljenja, uzeti predmet u pretres.

5) Na predlog Beogradske podružnice se zaključuje, poslati Ministarstvu šuma predstavku, kojom se traži povišenje putnih paušala za državne šum. uprave tako, da se paušal povisi za I kategoriju bar na 1000 Dinara za II kategoriju bar na 900 Dinara i za III na 800 Dinara.

6) Na predlog Beogradske podružnice se zaključuje poslati Ministarstvu šuma obrazloženu rezoluciju, da se za odmjeravanje godišnjeg odmora priznaju državnim činovnicima i ratne godine. Osim toga će se uputiti nadležnima predstavka uopće o priznavanju ratnih godina službe.

7) Tajnik izvještava o predstavi ing. T. Đurđića u predmetu uproštavanja šumarske administracije.

Zaključuje se raspravljati o predmetu u vezi sa pitanjem reorganizacije uprave sa državnim šumama, koja je sada aktuelna.

8) Tajnik čita molbu za potporu udove Kern.

Zaključuje se dodijeliti potporu od 200 Din.

9) Čita se slijedeći odgovor Ministarstva šuma na predstavku Udruženja, štampanu u Šumarskom Listu 1934. god. str. 119. »Jugoslovenskom šumarskom udruženju, Zagreb. U vezi Vaše predstavke Br. 83 od 4. februara 1934. god. čast je izvijestiti Udruženje da je u Finansijski zakon za 1934/35 ušlo ovlašćenje za g. Ministara šuma i rudnika, da se ima izraditi Uredba o organizaciji Ministarstva šuma i rudnika na bazi potpunog izdvajanja samostalne uprave državnih šuma, gdje će biti predviđeno sukcesivno uvođenje iskorišćavanja državnih šuma u sopstvenoj režiji u smislu predloga Udruženja.

Sledstveno tome vršiće se i postepeno likvidiranje eksploatacije državnih šuma putem dugoročnih ugovora u koliko i kada ugovorne odredbe i dani momenti i prilike to budu iziskivale i dozvoljavale.

Odgovor se uzima na znanje.

10) Čita se slijedeći odgovor Ministarstva šuma:

»Jugoslovenskom šumarskom udruženju, Zagreb. Na molbu toga Udruženja broj 102 od 7 II 1934 čast je Odeljenju za šumarstvo Ministarstva šuma i rudnika izvestiti, da su po čl. 2 Uredbe o izvođenju javnih radova za pobijanje nezaposlenosti kao javni radovi predviđeni i radovi na uređenju bujica i pošumljavanju goleti, pa se i ovi radovi mogu obavljati iz kredita odobrenih za suzbijanje bezposlice.

Međutim Ministarstvo šuma i rudnika nije u mogućnosti da upliviše na samu razdeobu tih kredita, jer je odredbom čl. 4. iste Uredbe stavljeno u dužnost sreskim odborima za javne radove da utvrđuju potrebe javnih radova u svome srezu, a banovinski odbori su nadležni da vrše raspored samih radova.

Prema tome iz sredstava za javne radove mogu se vršiti šumarski radovi samo-
onda, ako to sreski, odnosno banovinski odbori prema mesnim prilikama nađu za
shodno.«

Odgovor se uzima na znanje.

11) Tajnik čita tajnički izvještaj, koji se uzima na znanje.

12) Čita se predlog Beogradske podružnice, kojim se predlaže, da se Udruženje
zauzme glede isplaćivanja razlike po § 259.

Pošto je predmet riješen finansijskim zakonom za 1934/35 god. zaključuje se
da nije potrebno ponovo uputiti predstavku nadležnima. (Vidi po istom predmetu
predstavku u Šum. Listu 1933 god. str. 673).

13) Čita se predlog da se propaganda šumarstva povede u listu »Težak« Srp-
skog poljoprivrednog društva.

Prihvaća se predlog i zaključuje se dostaviti ga g. ing. Mikla-u kao referentu za
propagandu.

14) Tajnik izvještava, da je na prošloj sjednici izabrani uži odbor sastavio
slijedeću predstavku u predmetu imovnih općina i predao ju Ministru šuma i rudnika:

»Gospodine Ministre.

Jugoslovensko šumarsko udruženje, koje imade dužnost, da s jedne strane kao
stručno šumarsko udruženje vodi računa o svim prilikama šumarstva u našoj državi,
koje mogu imati odlučnog upliva na boljitak naroda, a s druge strane kao staleško
udruženje da čuva i brani interese svojih članova, pretreslo je na svojoj glavnoj go-
dišnjoj skupštini, održanoj 3 septembra 1933 god. u Banja-Luci očajno stanje imovnih
općina, te je u vezi sa nacrtom Zakona o imovnim općinama sastavljenom u Ministar-
stvu šuma i rudnika donijelo jednoglasno rezoluciju, koja je dostavljena i Gospodinu
Ministru šuma i rudnika. U toj rezoluciji stoji Udruženje u glavnom na stanovištu
spomenutog nacrtu Zakona o imovnim općinama, te traži prvenstveno za sve imovne
općine sniženje poreza i ostalih javnih daća kao i djelomičan oprost od istih, dok u
pitanju stručne uprave stoji na stanovištu suprotnom od nacrtu Zakona i traži potpuno
podržavljenje iste, t. j. traži integralnu provedbu naredbe Ministra šuma i rudnika
od 4. maja 1922. godine Br. 13.054 time, da država izravno plaća troškove te uprave,
koje će joj imovne općine refundirati prema njihovoj finacijalnoj mogućnosti.

Na tu rezoluciju Udruženje je dobilo odgovor Ministarstva šuma i rudnika.
Odeljenje za šumarstvo od 3 novembra 1933 god. Br. 22.210, u kom odgovoru Ministar-
stvo predlaže Udruženju da sastavi svoj nacrt Zakona u smislu zaključka glavne skup-
štine udruženja; ujedno saopćuje Udruženju da ne može akceptirati zahtjev tač. 1.
rezolucije o plaćanju troškova uprave sa strane države, koje bi joj imovne općine imale
refundirati prema finansijalnoj mogućnosti. U istom odgovoru Ministarstvo priznaje
da je današnje stanje imovnih općina u svakom pogledu postalo neodrživo, pa prepo-
ruča Jugoslovenskom šumarskom udruženju da zainteresuje i gg. narodne poslanike i
senatore sa područja imovnih općina za to pitanje da se ono na bilo koji način
krene s mrtve tačke.

Upravni odbor Jugoslovenskog šumarskog udruženja na svojoj sjednici od 4
februara 1934 god. uzeo je u pretres gornji odgovor Ministarstva šuma i rudnika, te
je došao do uvjerenja da nije shodno ni potrebno kraj nekoliko postojećih nacrtu
Zakona sastavljati još jedan novi nacrt, već je zaključio da posebna deputacija članova
upravnog odbora posjeti Vas, Gospodine Ministre, i da Vas zamoli da svojim moćnim
uplivom uznastojite da se riješavanje očajnog stanja imovnih općina zbilja krene sa
mrtve tačke, što prije, jer je današnje stanje neodrživo, pa da se kod toga riješavanja
imovne općine u prvom redu odterete sniženjem odnosno djelomičnim oprostom javnih
daća, koje one prema danšnjim njihovim prihodima apsolutno nisu u stanju plaćati,
a osoblje stručne uprave da se obezbjedi integralnom provedbom naredbe Gospodina
Ministra šuma i rudnika od 4 maja 1922 god. Br. 13.054, t. j. da osoblje stručne uprave

plaća država, a imovne općine da joj te troškove refundiraju prema njihovim finansijskim mogućnostima.

Osim prednjega zaključio je upravni odbor da Vas se Gospodine Ministre zamoli, da se onim imovnim općinama, koje svome aktivnom i penzionisanom osoblju duguju njihove prinadležnosti pomogne bilo potporom ili bezkamatnim zajmom sa strane države, kao i da se sadanji dugovi na javnim daćama oproste.

Izvršujući zaključak upravnog odbora Jugoslovenskog šumarskog udruženja potpisani su slobodni predložiti Vam, Gospodine Ministre ovu predstavku sa molbom da ju izvolite uzeti u razmatranje i da svojim moćnim uplivom poradite da se imovnim općinama prema napred navedenom što prije pritekne u pomoć.

Izvolite primiti, Gospodine Ministre, uvjerenje našeg osobitog poštovanja.

Za Jugoslovensko šumarsko udruženje. Beograd 13—II—1934. Dušan Jasić, s. r.; Ivan Smilaj, s. r.; Bogdan Babić, s. r.; Slobodan Baranac, s. r.; Josip Borošić, s. r. Uzima se na znanje.

15) Tajnik čita poziv Českoslovačkog šum. udruženja na svoju glavnu skupštinu u Piseku.

Zaključuje se, da g. Dr. prof. Balen zastupa kao delegat naše Udruženje. U tu svrhu se odobrava iz stavke budžeta »reprezentacije« iznos od 3000 dinara.

16) Primaju se novi članovi:

Za redovite primaju se gg. Ing. Pašalić Julije, šum. pristav direkcija šuma Čačak; Ing. Manić Milutin čin. pripravnik Kraljevo; Ing. Vujović Matija, čin. pripravnik Kraljevo; Ing. Bašagić Husejin, čin. pripravnik Sjetlina šum. uprava; Ing. Piškorić Oskar, čin. pripravnik Zagreb, sresko načelstvo; Ing. Jovković Branislav, čin. pripravnik drž. dobra Belje Kneževo; Ing. Žiromski Nikola, šum. pripravnik Korenica šum. uprava; Pleško Franjo, Ljubljana Stari trg; Ing. Plavšić Milenko, asistent stolice za uređ. šuma Zagreb.

Za članove pomagače primaju se gg. Antoljak Rudolf, stud. forest Zagreb; Armić Bogomir, stud. forest Zagreb; Zavadink Eugen, stud. forest Zagreb; Majnarić Milivoj, stud. Forest Zagreb.

Umro: Ing. Lampe Franc, šum. nadsavjetnik Ljubljana.

NOVI ČLANOVI KEREŠKENJIJEVE PRIPOMOĆNE ZAKLADE

U Kereškenjijevu pripomoćnu zakladu pristupili su za vreme od 1. januara 1934. slijedeća gospoda:

Ing. Beltram Vladislav, Supetar; Ing. Novak Viktor, Ljubljana; Ing. Kovačević Roko, Sisak; Ing. Grahovac Petar, Vinkovci; Ing. Faj Josip, Beograd; Ing. Đurđić Todor, Morović; Ing. Abramović Ante, Zagreb; Ing. Krstić Orestije, Skoplje; Ing. Rugole Josip, Skoplje; Ing. Vančetović Živojin, Skoplje; Ing. Novaković Svetozar, Skoplje; Ing. Šikić Branislav, Kičevo; Ing. Šalajev Nikola, Berovo; Ing. Zaljesov Aleksander, Djevdjelija; Ing. Djoković Radovan, Prizren; Ing. Öhm Hans, Skoplje; Ing. Bojić Dimitrije, Skoplje; svaki sa iznosom od sto Dinara.

Umoljavaју se gg. članovi, koji još nisu članovi te pripomoćne zaklade, da što prije pristupe istoj.

Uprava JŠU.

UPLATA ČLANARINE U MJESECU FEBRUARU GODINE 1934.

Redovitihi članova: Bećiragić Rasim, Ravna Gora Din. 100. za god. 1934; Belecki Nikola, Cetinje Din 100.— za god. 1934; Demokidov Emanuel, Cetinje Din 100.— za god. 1934; Drnić Milan, Zagreb Din 100.— za god. 1933; Fitze Karlo, Bijelo Polje Din 100.— za god. 1934; Finke Mihajlo, Sušak Din 100.— za god. 1934; Gordov Aleksander, Kragujevac Din 100.— za god. 1933; Hanika Ivan, Zagreb Din 100.— za god. 1934;

Jovanović Jovan, Podr. Slatina Din 100.— za god. 1934; Jelenčić Ladislav, Otok Din 300.— za god. 1932, 1933 i 1934; Jerbić Ivan, Zagreb Din 200.— za god. 1932 i 1933; Kajfež Drago, Lekenik Din 100.— za god. 1934; Kovačević Pero, Podr. Slatina Din 100.— za god. 1934; Lovrić Ninoslav, Zagreb Din 100.— za god. 1933; Muždeka Damjan, Vinkovci Din 200.— za god. 1932 i 1933; Marković Miodrag, Aleksinac Din 25.— za ¼ 1934; Mujdrica Mihajlo, Majur Din 100.— za god. 1934; Marčić Josip, Split Din 100.— za god. 1934; Miodragović Bogoljub Aleksinac, Din 100.— za god. 1934; Ott Bela, Sv. Rok Din 50.— za II. polg. 1933; Prokopljević Nenad, Vrbovsko Din 200.— za god. 1932 i 1933; Pichler Milan, Zagreb Din 100.— za god. 1934; Pajc Mišo, Sl. Brod Din 100.— za god. 1934; Rakovšček Vjekoslav, Vinjerac, Din 100.— za god. 1931; Rohr Petar, Našice Din 200.— za god. 1933 i 1934; Selak Josip, Zagreb Din 50.— za I. polg. 1935; Siter Georgije, Kalje Din 100.— za god. 1933; Studijanov Nikola, Nikšić Din 100.— za god. 1934; Štefović Josip, Križevci Din 200.— za god. 1932 i 1933.

Uplata redovitih članova sa područja podružnice Ljubljana.

Šivic Ante, Ljubljana Din 100.— za god. 1934; Žagar Bogoslav, Kočevje Din 50.— za I. polg. 1934; Novak Viktor, Ljubljana Din 100.— za god. 1934.

Uplata redovitih članova sa područja podružnice Beograd.

Jerbić Marjan, Beždan Din 100.— za god. 1934; Milovanović Dragoljub, Beograd Din 200.— za god. 1933 i 1934; Petrović Radiša, Novi-Sad Din 100.— za god. 1934; Simunović Živan, Beograd Din 100.— za god. 1933; Savić Jovan Doroslovo Din 100.— za god. 1934; Schaller Koloman, Apatin Din 50.— za II polg. 1934 i Din 50.— za I. polg. 1935; Dr. Vasić Milivoje, Beograd Din 100.— za god. 1935;

Uplata redovitih članova sa područja podružnice Banja-Luka: Balić Mehmed, Prijedor Din 50.— za II. polg. 1933; Čebašek Stanislav, Banja-Luka Din 50.— za II. polg. 1933; Brbac Ivan, Banja-Luka Din 120.— za godinu 1933 i upisnina; Jukić Mehmed, Potoci Din 100.— za god. 1934; Meseldžić Jovan, Oštrej Din 100.— za god. 1934; Mundorfer Lujo, Drvar Din 200.— za god. 1933 i 1934.

Uplata redovitih članova sa područja podružnice Skoplje: Popović Relja, Skoplje Din 120.— za god. 1933 i upisnina; Radojević Milovan, Tetovo Din 100.— za god. 1934; Šalajev Nikola, Berovo Din 100.— za god. 1934.

Uplata redovitih članova sa područja podružnice Sarajevo: Bila Jovan, Sarajevo Din 100.— za god. 1934; Cvijić Vaso, Foča Din 50.— za I. polg. 1934; Klimeš Josip, Sjetlina Din 100.— za god. 1934; Osman-agić Halil, Konjic Din 50.— za I. polg. 1934; Obradović Ljubomir, Višegrad Din 100.— za god. 1933; Šibalić Dušan, Sarajevo Din 50.— za I. polg. 1934; Tvrtković Stevan, Travnik Din 40.— a conto za god. 1934; Vučković Milan, Županja Din 100.— za god. 1934; Waszner Josip, Sarajevo Din 100.— za god. 1934.

Uplata članarine članova pomagača: Jovković Borislav, Knežvo Din 50.— za god. 1934; Korumović Nikola, Zemun Din 50.— za god. 1934; Momirović Borivoj, Pančevo Din 50.— za god. 1934; Popović Momčilo, Zemun Din 25.— za I. polg. 1934; Šavor Ivan, Đurđevac Din 50.— za god. 1933; Vujičić Lazar, Boljevac Din 25.— za I. polg. 1934; Antoljak Rudolf, Zagreb Din 60.— za god. 1934 i upisninu; Kostić Metodije, Zagreb Din 50.— za god. 1934; Krasojević Mihajlo, Zagreb Din 50.— za god. 1934; Štajduhar Franjo, Zagreb Din 30.— za I. polg. 1934; Vujić Pavle, Vinkovci Din 50.— za god. 1933; Zavodnik Eugen Zagreb, Din 30.— za I. polg. 1934; Delić Vukašin Dobrljin Din 14.— za god. 1932 a conto.

Pretplata na Šumarski List u mjesecu februaru 1934. godine: Direkcija šumobrodske imovne općine Oinkovci Din 1.200.— za jedanaest područnih šumskih uprava i za Direkciju, za god. 1934; — Direkcija šuma ogulinske imovne općine Ogulin Din 100.— za god. 1934.

UPLATA ČLANARINE U MJESECU MARTU GODINE 1934.

Redoviti članova: Asančaić Ivan, Drenje Din 100.— za god. 1933; Ištaković Blaž, Vinkovci Din 50.— za I. polg. 1933; Jovanović Milan, Kraljevo Din 120.— za god. 1934. i upisnina; Klumper Pavao, Slat. Drenovac Din 100.— za god. 1934; Kereškenji Velimir, Zagreb Din 200.— za god. 1933 i 1934; Lončar Ilija, Zagreb Din 100.— za god. 1933; Marković Ivan, Garešnica Din 102.— za god. 1932; Miljuš Petar, Zagreb Din 100.— za god. 1934; Marković Ivan, Garešnica Din 48.— za I. polg. 1933; Petračić Andrija, Zagreb Din 100.— za god. 1934; Šmidt Josip, Bjelovar Din 100.— za god. 1934; Šustić Josip, Zagreb Din 100.— za god. 1934; Trumić Danilo, Vinkovci Din 100.— za god. 1934; Uzelac Petar, Banova-Jaruga Din 100.— za god. 1934; Virnik Franjo, Čakovac Din 100.— za god. 1934;

Redoviti članova sa područja podružnice Ljubljana: Božić Cvjetko, Ljubljana Din 100.— za g. 1934; Pleško Franc, Ljubljana Din 100.— za god. 1934 i 20 za upisninu; Zierfeld Zmago, Maribor Din 100.— za god. 1934.

Redoviti članova sa područja podružnice Beograd: Dr. Balen Josip, Zemun, 48.— za I. polg. 1934.

Redoviti članova sa područja podružnice Skoplje: Petronijević Slavko, Cetinje Din 100.— za god. 1934.

Redoviti članova sa područja podružnice Banja-Luka: Janković Miloš, Banja-Luka Din 100.— za god. 1933; Milošević Ante, Teslić Din 100.— za god. 1934.

Redoviti članova sa područja podružnice Sarajevo: Avramović Marko, Din 200.— za god. 1931. i 1932; Bujčić Živko, Turbe Din 100.— za god. 1934; Babić Marko, Sarajevo Din 300.— za god. 1931, 1932 i 1933; Čivša Dušan, Srednje Din 100.— za god. 1934; Dragaš Stevo, Sarajevo Din 120.— za god. 1933 i upisninu; Đurdić Todor, Morović Din 100.— za god. 1934; Hangi Antun, Zavidović Din 100.— za god. 1934; Ivić Martin, Srebrenica Din 100.— za god. 1933; Kolarović Stevan, Sr. Mitrovića Din 100.— za god. 1933; Radimir Dragutin, Sarajevo Din 100.— za god. 1934; Stošić Mihajlo, Užice Din 120.— za god. 1934 i upis; Šonta Teodor, Sarajevo Din 50.— za I. polg. 1934; Tvrtković Stjepan, Travnik Din 40.— za I. polg. 1934.

Uplata članarine članova pomagača u mjesecu martu 1934. god.: Serbinov Leonid, Zagreb Din 50.— za god. 1933; Margetić Đuro, Zagreb Din 55.— za II. polg. 1933 i I. polg. 1934; Majnarić Milivoj, Zagreb Din 30.— za I. polg. 1934; Armić Bogomir, Zagreb Din 60.— za god. 1934 i upis; Koščak Franc, Din 50.— za god. 1933; Duić Ante, Samobor Din 10.— za god. 1932 i Din 30.— za god. 1933.

Uplata na pretplati u mjesecu Martu god. 1934.: Kr. Banska uprava drav. banovine Ljubljana Din 800.— za god. 1933 (za 8 srezova); Kr. banska uprava Sarajevo Din 100.— za god. 1934; Križnička uprava, Vel. Nedjelja Din 100.— za god. 1934; Stanić Radovan Trstenik Din 50.— za I. polg. 1933; Uprava sreskog načelstva Gospić, Din 100.— za god. 1934; Kr. Direkcija šuma Vinkovci Din 980.— za god. 1933 (za direkciju i 9 šum. uprava).

UPLATA ČLANARINE U MJESECU APRILU GODINE 1934.

Redoviti članova: Asančaić Ivan, Drenje Din 50.— za god. 1934; Brnjas Dragutin, Zagreb Din 100.— za god. 1934; Benić Emil, Vinkovci Din 100.— za god. 1934; Braljinac Mihajlo, Kraljevo Din 100.— za god. 1934; Bilinski Stanko, Zagreb Din 300.— za god. 1932, 1933 i 1934; Bucalić Janko, Nova-Gradiška Din 100.— za god. 1934;

Dragišić Petar, Ivanovo Selo Din 100.— za god. 1933 i 50.— za I. polugod. 1934; Dražić Juraj, Zagreb Din 200.— za god. 1932 i 1933; Filipan Franjo, Nova-Kapela-Batrina Din 200.— za god. 1932 i 1933; Ficko Dragutin, Đakovo Din 100.— za god. 1934; Ferić Ivo, Dubica Din 200.— za god. 1933 i 1934; Frušić Andrija, Nova-Gradiška Din 200.— za god. 1933 i 1934; Hradil Dragutin, Zagreb Din 100.— za god. 1934; Horvat August, Zagreb Din 200.— za god. 1932 i 1933; Jovanovac Antun, Zagreb Din 100.— za god. 1933; Kos Velimir, Zagreb Din 100.— za god. 1934; Lovrić Ante, Fužine Din 300.— za god. 1932, 1933 i 1934; Lewitski Leonid, Ljubinje Din 100.— za god. 1933; Lovrić Slavko, Pakrac Din 100.— za god. 1933; Madjarević Srećko, Zagreb Din 200.— za god. 1932 i 1933; Neidhardt Nikola, Zagreb Din 100.— za god. 1934; Rotter Ivan, Bjelovar, Din 100.— za god. 1933; Rukavina Josip, Zagreb Din 100.— za god. 1933; Sokolić Ante, Zagreb Din 50.— za II polugod. 1933 i 50.— za I polugod. 1934; Sačar Ivan, Garčin Din 100.— za god. 1933; Španović Teodor, Apatin Din 100.— za god. 1934; Tomac Matjan, Raška Din 100.— za god. 1934; Valentić Petar, Lipovljani Din 100.— za g. 1933.

Redovitih članova sa područja podružnice Ljubljana: K. Auersperg g. ured Soteška Din 100.— za god. 1934; Božić Cvjetko, Ljubljana Din 100.— za god. 1935; Detela Oton, Turn Din 200.— za god. 1933 i 1934; Gorišek Milan, Sv. Henart Din 100.— za god. 1933; Heinrihar Franjo, Škofja-Loka Din 200.— za god. 1933 i 1934; Šodnik Antun, Ljubljana Din 100.— za god. 1934.

Redovitih članova sa područja podružnice Beograd: Bogičević Aleksander, Beograd Din 100.— za god. 1934; Branković Mihajlo, Novi-Sad Din 100.— za god. 1933; Dereta Mihajlo, Sr. Mitrovica Din 100.— za god. 1934; Graiser Janko, Deliblato Din 100.— za god. 1934; Gačić Jovan, Beograd Din 100.— za god. 1933; Perušić Andrija, Beograd Din 50.— za II polugod. 1933 i 50.— za I polugod. 1934; Petrak Juraj, Beograd Din 100.— za god. 1933; Ranitović Svetozar, Beograd Din 100.— za god. 1933.

Redovitih članova sa područja podružnice Skoplje: Kutlešić Miodrag, Veles Din 100.— za god. 1933; Kelez Marin, Skoplje Din 100.— za god. 1933; Maksimović Vladimir, Skoplje Din 200.— za god. 1931 i 1932; Popović Pavle, Gor. Milanovac Din 50.— za II polugod. 1933 i 50.— za I. polugod. 1934; Tanasijević Milenko, Vranja Din 200.— za god. 1932 i 1933.

Redovitih članova sa područja podružnice Banjalučke: Bajić Milan, Banjaluka Din 100.— za god. 1934; Cerić Husein, Teslić Din 100.— za god. 1934; Sekulić Dragiša, Banjaluka Din 50.— za god. 1933.

Redovitih članova sa područja podružnice Sarajevo: Bulut Dane, Zavidović Din 100.— za god. 1933; Budimlić Mehmed, Ljubuški Din 100.— za god. 1933; Jankač Franjo, Sarajevo Din 50.— za I polugod. 1934; Kušan Stjepan, Sarajevo Din 200.— za god. 1933 i 1934; Knežetić Milan, Sarajevo Din 170.— za god. 1932 i 1933; Vučković Blažimir, Bajina-Bašta Din 100.— za god. 1934; Zastavniković Slavko, Čačak Din 100.— za god. 1934.

Uplata članova pomagača: Koch Mirko, Bjelovar Din 100.— za god. 1933 i 1934; Petrović Dimitrije, Beograd Din 50.— za god. 1934; Simonović S. Dušan Beograd Din 50.— za god. 1934; Dorčić Dragomir, Zagreb Din 30.— za II polugod. 1933; Isajev Ivan, Zagreb Din 100.— za god. 1933 i 1934; Špiranec Mirko, Din 25.— za I polugod. 1934; Alikalić Fazlija Praha Din 50.— za god. 1934.

Uplata na pretplati za Šumarski List: Drž. lugarska škola u Sarajevu Din 97.— za god. 1934.

UPLATA ČLANARINE U MJESECU MAJU GODINE 1934.

Redovitih članova: Čaić Rudolf, Nevesinje Din 100.— za god. 1932; Dremil Oskar, Zagreb Din 50.— za II polugod. 1933; Despot Aleksander, Krasno Din 50.— za I. polugod. 1934; Gijperborejski Boris, Imotski Din 50.— za I. polugod. 1934; Helebrant Adolf, Zagreb Din 100.— za god. 1934; Jošovac Adolf, Zagreb Din 100.— za god. 1934;

Jovanović Ilija, Uroševac Din 300.— za god. 1932, 1933 i 1934; Janković Mirko, Nova-Rača Din 120.— za god. 1934 i upisnina; Körber Rudolf, Dragović-Pakrac Din 100.— za god. 1933; Lazić Nedeljko, Bitolj Din 200.— za god. 1932 i 1933; Marković Trifun, Niš Din 300.— za god. 1932, 1933 i 1934; Metlaš Jovan, Zagreb Din 100.— za god. 1933; Odžić Vladimir, Zagreb Din 200.— za god. 1933 i 1934; Pleško Bartol, Krapina Din 100.— za god. 1934; Rukavina Josip, Zagreb Din 100.— za god. 1934; Rakušček Vjekoslav, Vinjerac Din 100.— za god. 1932; Strapajević Đuro, Zagreb Din 70.— za god. 1932; Spielfogel Oiktor, Našice Din 100.— za god. 1934; Tropper Ivan, Vinkovci Din 100.— za god. 1934; Valentić Petar, Lipovljani Din 100.— za god. 1934; Veličković Dragoslav, Pirot Din 100.— za god. 1933; Žiromski Nikola, Otočac Din 120.— za god. 1934 i upisninu.

Redovitihi članova sa područja podružnice Ljubljana: Dr Glaučnik Franc, Maribor Din 200.— za god. 1933 i 1934; Karba Mirko, Maribor Din 20.— za upisninu; Lenarčić Milan, Ribnica Din 100.— za god. 1934.

Redovitihi članova sa područja podružnice Beograd: Balkovsky Aleksander, Sr. Karlovci Din 100.— za god. 1934; Dereta Branko, Apatin Din 100.— za god. 1934; Divjak Manojlo, Beograd Din 200.— za god. 1933 i 1934; Huša Jaroslav, Apatin Din 100.— za god. 1933; Marković Mihajlo, Pančevo Din 300.— za god. 1932, 1933 i 1934; Perušić Andrija, Beograd Din 50.— za II polugod. 1934; Petrović Dragoljub, Beograd Din 100.— za god. 1934.

Redovitihi članova sa područja podružnice Skoplje: Bojić Dimitrije, Skoplje Din 100.— za god. 1934; Dolgij Pantelejmon, Skoplje Din 124.— za god. 1933 i $\frac{1}{4}$ 1934; Djoković Radovan, Prizren Din 92.— za god. 1934; Krstić Orestije, Skoplje Din 100.— za god. 1934; Marković Ljubomir, Skoplje Din 100.— za god. 1934; Maksimović Vladimir, Gostivar Din 244.— za god. 1933, 1934 i dio za 1935; Novaković Svetozar Din 300.— za god. 1932, 1933 i 1934; Rugole Josip, Skoplje Din 300.— za god. 1932, 1933 i 1934; Šikić Branislav, Kičevo Din 100.— za god. 1934; Veličković Dimitrije, Skoplje Din 84.— za god. 1934; Vančetović Živojin, Skoplje Din 100.— za god. 1934; Zloch Karlo, Leskovac Din 104.— za god. 1934.

Redovitihi članova sa područja podružnice Banjaluka: Böhm Viktor, Banjaluka Din 200.— za god. 1933 i 1934; Krajštnik Mustafa, Teslić Din 100.— za god. 1933; Sušić Mato, Bos. Gradiška Din 200.— za god. 1933 i 1934.

Redovitihi članova sa područja podružnice Sarajevo: Anđić Simo, Sarajevo Din 200.— za god. 1933 i 1934; Begović Hranislav, Nemila Din 250.— za II polugod. 1929, II polugod. 1932, celu god. 1933 i I polugod. 1934; Javor Milan, Turbe, Din 100.— za god. 1933; Joksimović Kostar, Arandelovac Din 100.— za god. 1934; Novković Dušan, Bjelina Din 50.— za I. polugod. 1934; Šerbetić Adolf, Busovača Din 200.— za god. 1933 i 1934.

Uplata članova pomagača: Strineka Milan, Vinkovci Din 100.— za god. 1933 i 1934; Milić Dragorad, Zemun Din 60.— za god. 1934 i upis; Fabijan Ferdinand, Zagreb Din 60.— za god. 1934 i upis; Volk Drago, Zagreb Din 30.— za I. polugod. 1934.

Uplata na pretplati za Šumarski List: Maksimović Milan, Crkveni-Bok Din 100.— za god. 1934; Ministarstvo Vojske i Mornarice, Beograd Din 100.— za god. 1933.

IZ UREDNIŠTVA.

Molimo gg. saradnike, koji sami sastavljaju rezime u franc. jeziku, da svoj rezime (naročito ako je nešto duži) uvijek dadu prepisati na stroju, jer ćemo inače biti prisiljeni da taj rezime ispustimo i sami sastavimo sasvim kratak rezime.

Pisanje rezimea na stroju bezuslovno je potrebno radi slagarskog osoblja, koje ga ne može da čita, ako je pisan rukom, pa se tako silnim pogreškama neizbjegljivo, a nepotrebno opterećuje i štamparija i uredništvo.

LIČNE VIJESTI

PROMJENA U LIČNOSTI MINISTRA ŠUMA I RUDNIKA.

Ukazom od 18. aprila o. g. imenovan je u rekonstruiranoj vladi g. Nikole Uzunovića za Ministra šuma i rudnika g. Dr. Milan Ulmanjski, dosadašnji generalni direktor šumsko-industrijskog preduzeća Dobrljin-Drvar. Time je resor šuma i rudnika došao prvi puta u ruke privrednika, koji već dugo godina stoji u uskom kontaktu sa šumarstvom i dobro pozna njegove potrebe. Poznata organizatorska sposobnost novoga g. Ministra šuma i rudnika i njegov vrlo dobri prvi nastup na ministarskom položaju daju opravdane nade, da će uskoro za naše šumarstvo nastupiti dani bolji nego ikad do sada. — Želimo g. Ministru pun uspjeh.

JEDNA DVADESETGODIŠNJICA.

Ove godine slave dvadesetgodišnjicu apsolviranja šumar. akademije u Zagrebu:

1) Ambrinac ing. Josip, šum. savjetnik i šef šum. uprave u Sokolovcu; 2) Bogičević ing. Aca, savjetnik Min. Šuma i Rudnika; 3) Dereta ing. Branko, savjetnik Direkcije Šuma u Apatinu; 4) Jošovec ing. Adolf, viši savjetnik Direkcije Šuma u Zagrebu; 5) Kanoti ing. Stjepan, savjetnik banske uprave u Sarajevu; 6) Majnarić ing. Marijan, savjetnik Direkcije Šuma u Zagrebu; 7) Mihaldžić ing. Boško, u penziji radi bolesti; 8) Mihaldžić ing. Vidoje, šum. savjetnik i šef, šum. uprave u Garešnici; 9) Nikšić ing. Stjepan, šum. savjetnik i šef šum. uprave u Gospiću; 10) Polak ing. Velimir, šum. savjetnik i šef. šum. uprave u Karlovcu; 11) Ubišz ing. Feliks, služi u Poljskoj.

Svi su apsolventi na životu, premda su preturili svjetski rat.

PROMJENE U SLUŽBI.

Unapređeni su:

Djulepa inž. Mustafa, za šumar. višeg pristava 7 grupe i šefa šum. uprave u Varešu;

Stepančić inž. Franjo, za šum. višeg pristava 7 grupe kod šumarskog odseka Kr. banske uprave u Splitu;

Baranac inž. Slobodan, za savjetnika Ministarstva 5 grupe kod odelenja za šumarstvo Ministarstva šuma i rudnika;

Bilić Marko, za rač. kontrolora 7 grupe kod računovodstva Direkcije šuma u Banjaluci;

Marković Milica, za rač. inspektora 6 grupe kod računovodstva Ministar. šuma i rudnika;

Debrečin Steva, za rač. inspektora 6 grupe kod računovodstva Direkcije šuma u Zagrebu;

Popjanov inž. Nikola, za šum. pristava 8 grupe kod šum. odseka kr. ban. uprave u Banjaluci;

Poplavski inž. Većeslav, za šum. pristava 8 grupe kod šum. odseka Kr. banske uprave u Banjaluci.

Šterić inž. Dragomir, za šum. pristava 8 grupe i sres. šum. referenta kod sres. načelstva u Nišu.

Kolaković inž. Ragib, za šum. pristava 8 grupe i šefa šum. uprave u Kuršumliji.

Šalajev inž. Nikola, za šum. pristava 8 grupe sreskog šum. referenta kod sreskog načelstva u Berovu.

Sazonov inž. Nikolaj, za šum. pristava 8 grupe i sres. šum. referenta kod sreskog načelstva u Kratovu.

Zaljesov inž. Nikolaj, za šum. pristava 8 grupe i sres, šum. referenta kod sreskog načelstva u Skoplju.

Gordov inž. Aleksander, za šum. pristava 8 grupe i sres. šum. referenta kod sres. načelstva u Kragujevcu.

Vlaisavljević inž. Ljubomir, za šum. pristava 8 grupe kod šum. odseka Kr. banske uprave u Nišu.

Stevanović inž. Milivoj, za šum. pristava 8 grupe kod Direkcije šuma u Banjaluci.

Džepina inž. Branko, za šum. pristava 8 grupe kod Dir. šuma u Banjaluci.

Kazakov inž. Vadin, za šum. pristava 8 grupe i šefa šum. uprave u Gor. Milanovcu.

Demokidov inž. Emanuel, za šum. pristava 8 grupe i šefa šum. uprave Sv. Ivan-Žabno, križ. im. općina.

Stanišić Jelena, za pom. tehnič. manipulantu 10 grupe kod odeljenja za šumarstvo Min. šuma i rudnika Beograd.

Jovanović Slavko, za pom. tehnič. manipulantu 8 grupe kod Dir. šuma Petrov. im. općine Sr. Mitrovica.

Srećković inž. Ljubomir, za višeg pristava 7 grupe kod odeljenja za šumarstvo Ministarstva šuma u Beogradu.

Dragišić inž. Petar, za višeg šum. pristava 7 grupe čin. i šefa šum. uprave u Ivanovom-Selu.

Jelenić inž. Ivo, za višeg šum. pristava 7 grupe čin. i šefa šum. uprave u Plaškom.

Kudović inž. Sulejman, za višeg šum. pristava 7 grupe i šefa šum. uprave Prača-Sjetlina.

Jovanović inž. Miodrag, za višeg šum. pristava 7 grupe i šefa šum. uprave u Loznici.

Vajler inž. Adolf, za višeg šum. pristava 7 grupe i sreskog šum. referenta kod sres. načelstva u Kutini.

Vujičić Jovo, za potšumara 1 klase 7 grupe kod Dir. šuma I banske im. općine u Glini.

Tomše Valentin, za potšumara 1 klase 7 grupe kod šum. odseka Kr. banske uprave u Ljubljani.

Kordon Gustav, za potšumara 1 klase 7 grupe čin. kod sres. načelstva Logatec.

Dobler Stevan, za pom. knjigovodu 9 grupe računovodstva Dir. šuma Apatin.

Gaković Dušan, za višeg šum. povjerenika 6 grupe čin. i šefa šum. uprave Turbetu.

Jovanović Đ. Matija, za potšumara 1 klase 7 grupe čin. kod šum. uprave u Kruševcu.

Komljenović G. Branko za pomoćnog tehničkog manipulantu 9 grupe kod šum. uprave u Busovači;

Ostojić Gojko za pom. knjigovodu 9 grupe kod Dir. šuma brodske imovne općine u Vinkovcima;

Vujačić inž. Dušan za šum. višeg pristava 7 grupe i sreskog šum. referenta kod sres. načelstva u Vršcu;

Dolgij inž. Pantelejmon za šum. pristava 8 grupe kod šum. odseka Kr. banske uprave u Skoplju;

Terzić inž. Salih za šum. pristava 8 grupe kod odeljenja za šumarstvo Ministarstva šuma i rudnika u Beogradu;

Stanimirović inž. Jovan za šum. pristava 8 grupe kod Direkcije šuma u Sarajevu;

Mihajlović inž. Dragomir za šum. pristava 8 grupe i šefa šum. uprave Berane;

Vuković inž. Veljko za šum. pristava 8 grupe kod šum. odsepa Kr. banske uprave u Sarajevu;

Djorić inž. Mihajlo za šum. pristava 8 grupe kod šum. uprave u Beogradu;

Jankavić inž. Ilija, za šum. pristava 8 grupe kod šum. odseka Kr. banske uprave u Banjaluci;

Petrović ing. Radiša za šum. pristava 8 grupe kod šum. odseka Kr. banske uprave u Novom Sadu;

Marjanović inž. Pavle za šum. pristava 8 grupe i sreskog šum. referenta kod sres. načelstva u Šavniku;

Kutlešić ing. Miodrag za šum. pristava 8 grupe i sres. šum. referenta kod sres. načelstva u Velesu;

Soljanik ing. Vlan za šum. pristava 8 grupe i sres. šum. referenta kod sres. načelstva u Knjaževcu;

Sučić Mate za pom. tehnič. manipulanta 10 grupe kod šum. uprave u Bosanskoj Gradiški;

Mazanko inž. Konstantin za šum. pristava 8 grupe kod šum. odseka Kr. banske uprave u Nišu;

Mihalić inž. Stjepan za šum. pristava 8 grupe i sreskog šum. referenta kod sreskog načelstva u Čabru;

Savić inž. Đorđe za šum. savetnika 6 grupe Direkcije šuma otočke imovne općine u Otočcu;

Premješteni su:

Virnik inž. Franjo, šum. pristav 8 grupe od sres. načelstva Jastrebarsko k sreskom načelstvu u Čakovac;

Konjar ing. Stanko, šum. pristav 8 grupe od šum. uprave Šipoš k sres. načelstvu u Sanski Most;

Ercog Lazar, podšumar I. kl. 8 grupe od sreskog načelstva Sanski-Most k Direkciji šuma u Banjaluku;

Zirnfeld Zmago, viši savjetnik 4 grupe I. stepena od Direkcije šuma u Ljubljani k šum. odseku kr. banske uprave u Ljubljani;

Saćer inž. Ivan, šum. pristav 8 grupe od Direkcije šuma otoč. imovne općine Otočac, za šefa šum. uprave brod. im. općine u Trnjane;

Nekod inž. Čedomir, šum. pristav 8 grupe od šum. uprave Parčevo, za šefa šum. uprave u Ohrid;

Behm inž. Viktor, viši šum. savjetnik 4 grupe II. stepena od šum. odseka kr. banske uprave k Direkciji šuma u Banja-Luku;

Hans inž. Ehm, šum. savjetnik 6 grupe od kr. banske uprave šum. odseka u Skoplju k Direkciji šuma u Skoplju;

Savić inž. Đorđe, šum. viši pristav 7 grupe od šum. uprave Trnjani k Dir. šuma otočke imovne općine u Otočcu;

Draščić Ivan, podšumar I. klase 8 grupe od sreskog načelstva iz Korčule, šum. odseku kr. banske uprave u Split;

Savin inž. Jovan, viši savjetnik 4 grupe I. stepena od šum. odseka kr. banske uprave k Direkciji šuma u Banjaluku;

Serdar inž. Stjepan, šum. savjetnik 5 grupe od šum. odseka Kr. banske uprave u Zagrebu k Direkciji šuma na Sušak;

Bogojević Stanko, rač. inspektor 6 grupe od Dir. šuma iz Sarajeva za šefa računovodstva Dir. šuma Banjaluka;

Balvanović Ivan, rač. inspektor 6 grupe od Dir. šuma Banjaluka k Dir. šuma u Sarajevu;

Ivić inž. Martin, šum. pristav 8 grupe od Dir. šuma iz Sarajeva za šefa šum. uprave u Srebrenicu;

Ivanović inž. Strahija, šum. pristav 8 grupe od Direkcije šuma u Skoplju Kr. Banskoj upravi u Skoplje;

Klimov inž. Vasilije, šum. pristav 8 grupe od Dir. šuma Skoplje, za šefa šum. uprave u Štip;

Ivanov inž. Mihajlo, kontr. čin. od šum. uprave Foča, k šum. upravi u Banjaluku;

Umirovljeni su:

Cividini Aleksandar, rač. inspektor 6 grupe I. stepena kod računovodstva Direkcije šuma na Sušaku;

Zarić Blagoje, viši tehnički manipulant 7 grupe kod prometne uprave drž. šumske željeznice Usora-Pribinić.

Živanović inž. Živko viši savjetnik 4 grupe 2 stepena kod Dir. šuma Petrovaradinske im. općine Sr. Mitrovica.

Gradsko načelstvo Vršac

OGLASI

Broj 9894/1934.

OBJAVA STEČAJA.

Na osnovi 131 § Zakona o šumama i naredenja Ministarstva šuma i rudnika br. 11320/933 i 13510/932 kao i nar. Kr. Banske uprave III. br. 21.240/1932 i odluke gradskog odbora zap. br. 84 sav. 6093/934, ovim se raspisuje stečaj za postavljanje stručne šumske Uprave za gradsku šumu.

Ovo mesto ima se popuniti u smislu gore citiranog člana zakona o šumama i odnosnih naredenja Ministarstva šuma i rudnika privremeno, bez sistemizovanih be-riva i po pogodbi.

Na ovo mesto mogu se ponuditi samo lica koja su svršila šumarski fakultet i položila praktični ispit za samostalno vođenje šumarskog gospodarstva. Prilikom stav-ljanja ponude svaki reflektant je dužan dokazati da ima gore navedeno osposobljenje i ako je državni činovnik odobrenje od nadležne vlasti.

Svaki kompetent ima da naznači godišnji honorar za koji je voljan vršiti stručnu upravu nad gradskom šumom bez prava na ikakovu drugu nagradu ili putne troškove.

Rok za podnošenje ponuda je do zaključno 31 jula 1934 god. Otkazni rok s obadve strane je šest meseci.

Iz sednice Saveta grada Vršca, održane 14 juna 1934 god.

Štampilj:

Za gradskog načelnika vel. beležnik (potpis nečitljiv).

NATJEČAJ.

Opština Imotski raspisuje natječaj na mjesto šumarskog stručnjaka. Natjecati se mogu samo oni, koji imaju šumarski fakultet. — Plata 800.— putni paušal 600.— Din. mjesečno.

Oni, koji se žele natjecati i mogu tražiti od ove opštine detaljni natječaj.

Br. 4868 dne 6. OI 1934

Opštinska Uprava Imotski, Primorska banovina.

NAŠIČKA TVORNICA TANINA I PAROPILA

D. D.

**Centrala Zagreb
Marulićev trg broj 18.**

KRNDIJA

gospodarska i šumarska industrija d. d.
u Zagrebu

Uprava gospodarsiva i šumarstva :

NAŠICE, SLAVONIJA.

Proizvodi i eksportira svekolike
gospodarske i šumske proizvode

Šumska industrija

Filipa Deutscha Sinovi

Vrhovčeva ulica 1 ZAGREB Telefon broj 30-47

Parna pilana u Turopolju.

Export najfinije hrastovine. Na skladištu ima velike količine potpuno suve hrastove gradje svih dimenzija
Utemeljeno godine 1860. Utemeljeno godine 1860.

Z A K U Ć A N S T V O:

19501 Zastor iz madrasa vrlo dobar u pranju. Sa utkivom u crvenoj, zelenoj i plavoj boji, širina 45×240 cm, veličina draperije 50×160 cm.

Din 76.—

19502 Zidni sag iz pamučnog tkiva, veličina 70×175 iz Jutte-smyrne, imite., a

Din 86.—

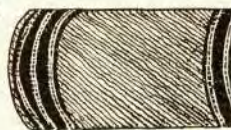
19503 Prestirač pred krevet vrlo lijepim bojama na obadvije strane jednak, vel. 50×100 cm

Din 52.—

19504 Zidni sag, iz jute-smyrna, u pravim perzijskim uzorcima, vel. 80×180 cm.

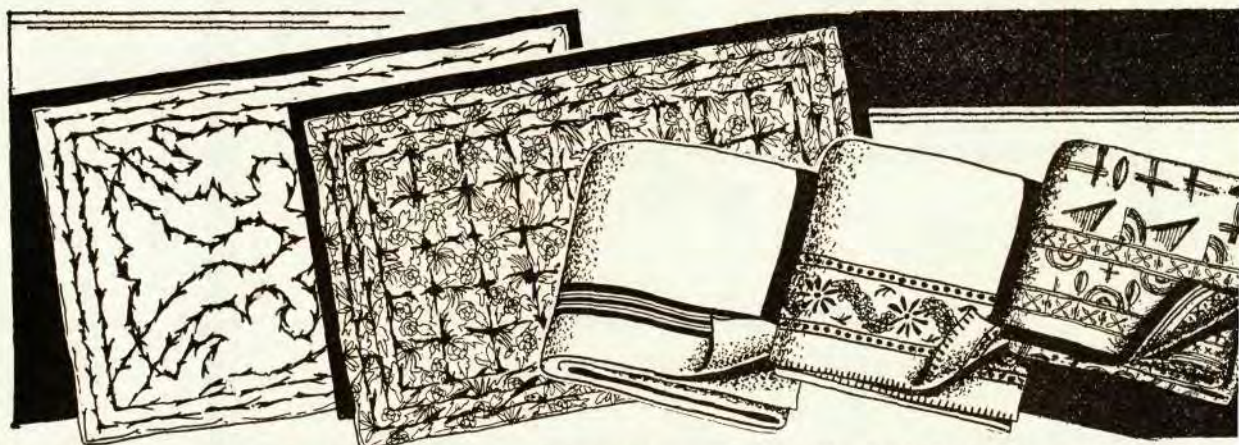
Din 140.—

19505 Sag iz špagelenom, crvenom vom bordurom si po metru D

19506 Sag iz špagenim bordurama.

19507 Poplun, s jedne i s druge strane jednobojni glot, izrađen strojem sa dobrom vatom, u boji bordo sa žutim, bordo sa plavim ili bordo sa fres, vel. 120×185 cm

Din 120.—

19508 Poplun iz glota, s jedne strane šaren, s druge jednobojan, sa dobrom bijelom vatom, sa strojem izrađen, u boji plavo, žuto, ljubičasto i fres, veličina 128×185 cm

Din 240.—

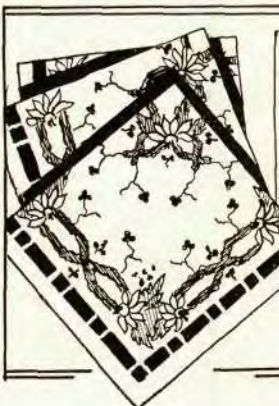
19509 Pokrivač pamučni u boji drap, vrlo praktična boja, veličina 120×180 cm

Din 48.—

19510 Pokrivač pamučni, u boji drap, vrlo praktična boja, vel. 130×190 cm

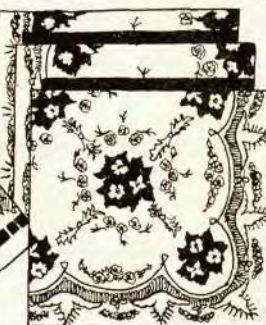
Din 78.—

19511 Pokrivač u raznim lijepim vel. 130×190 cm

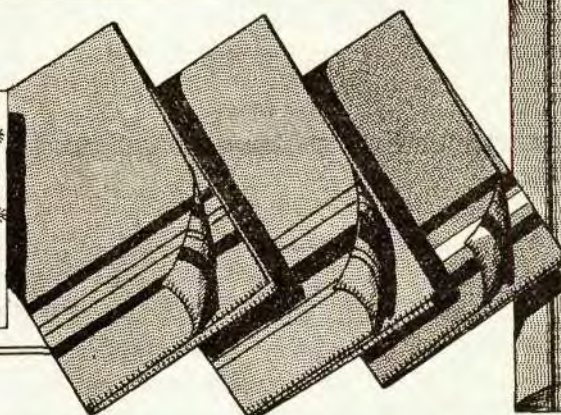
19512 Garnitura za krevete, sastoji se iz dva krevetna pokrivača i jednoga stolnjaka, iz dobrog pamuka u crvenkastoj ili zelenkastoj boji

Din 230.—

19513 Garnitura za krevete, iz gobelin tkiva, sastoji se iz dva krevetna pokrivača i jednoga stolnjaka, u lijepim zelenkastim, plavkastim i crvenkastim bojama

Din 340.—

19514 Pokrivač pamučni u sivoj boji sa plavom ili zelenom bordurom, vel. 130×175 cm

Din 32.—

19515 Pokrivač pamučni u tamno sivoj boji sa bordurom, veličina 120×190 cm

Din 35.—

19516 Pokrivač »Tigar« u sivoj boji sa bordurom, vel. 120×180 cm

Din 38.—

19517 Slamni veličina: 110×180 cm 110×190 cm

Mušterijama izvan Zagreba šaljem o na zahtjev besplatni naš glavni katalog, dajemo pregled o 3857 vrsta razne robe. — Jamčimo za jeftu

Domaća stručna djela iz područja šumarstva

T. br.	Ime autora	Naslov knjige	Knjiga se nabavlja kod	Cijena je knjizi	
				Din	za stud. Din
1.	Инг. Др. Петровић Драгољуб	„Шуме и шум. привреда у Македонији“	Југ. шум. удруж. Загреб Вуковинићева ул. 2	10.—	
2.	Dr. Levaković Antun	„Dendometrija“		članovi 70 nečlanovi 100	50.—
3.	Dr. Nenadić Djuro	„Računanje vrijednosti šuma“		članovi 70 nečlanovi 100	50.—
4.	Dr. Ugrenović Aleksandar	„Pola stoljeća šumarstva“		200.—	
5.	Ing. Ružić Ante	„Zakon o šumama“ (projekat iz g. 1924)		50.—	
6.	Hufnagl-Veseli-Miletić	„Praktično uređivanje šuma“		20.—	
7.	Јекић М. Јов.	Прилози за Историју Шумарства у Србији	писца, Београд, Војводе Добриња 52.	60.—	
8.	Dr. A. Petračić	Uzgaјanje šuma, I. dio II. dio	pisca, Zagreb, Vukotinićeva 2.	100.— 140.—	
9.	Ing. V. Mihaldžić	Tablice za obračunavanje njemačke hačvarske robe	pisca, Garešnica (kraj Bjelovara)	50.—	40.—
10.	Dr. J. Balen	„O proredama“	pisca, Beograd, Novopazarska 51.	50.—	
11.	„	„Naš goli Krš“	„	115.—	
12.	Dr. Balen— Dr. Sagadin	„Zakon o šumama“	Tiskara Narodnih Novina, Zagreb	100.—	
13.	Dr. Đ. Nenadić	„Uređivanje šuma“	pisca, Zagreb, Vukotinićeva 2.	150.—	120.—
14.	„	„Osnovi šumarstva“	„	80.—	60.—
15.	„	Šumarski kalendar“	„	25.—	20.—
16.	Dr. Ugrenović	„Zakoni i propisi o šumama i pilanama“	Tipografija d. d. Zagreb	120.—	
17.	Dr. Ugrenović	Iskorišćavanje šuma I.	g. Dane Tomičić, Zagreb, Tehnički fakultet	80.—	60.—
18.	„	Iskorišćavanje šuma II. Tehnologija drveta	„	152.—	120.—
19.	Veseli D. Drag.	Uzgaјanje šuma	pisca, Sarajevo, Bolnička ul. 15.	Rasprodano. Priprema se novo prošireno izdanje	
20.	„	Заштита шума	„	30.—	25.—
21.	„	Упораба шума	„	40.—	35.—
22.	„	Дендрометрија	„	20.—	15.—
23.	„	Геодезија	„	40.—	35.—
24.	„	Lovstvo i ribarstvo	„	30.—	25.—
25.	„	Šumarska botanika	„	25.—	20.—

T. br.	Ime autora	Naslov knjige	Knjiga se nabavlja kod	Cijena je knjizi	
				Din	za stud. Din
26.	Veseli D. Drag.	Kađenje šumara u uspr. železnicama	pisca, Sarajevo, Bolnička ul. 15.	15.—	12.—
27.	"	Slat. i nazivlje š. drvača i grmlja	"	10.—	8.—
28.	"	Povjesa. prtiца о шумама Босне и Херцеговине	"	15.—	12.—
29.	"	Sušenje naših čet. šuma	"	10.—	8.—
30.	Др. Ђ. Јовановић	Механичка прерада дрвета	писца, Београд, Милоша Поцерца 23 и Загреб, Народна шума, Катачићева улица.	50.—	
31.	Др. М. Мариновић	Privredni značaj lova u Jugoslaviji	писца, Београд, Котеж Neimar, Rejonska 45.	60.—	šumari i lovci 40.—
32.	"	Вначај шума у привредном и културном животу нашег народа.	Српска кр. Академија	10.—	преко 5 ком. Д 6.—
33.	Др. М. Јосифовић	Биљна патологија ва шумаре	г. Ст. Шербан, Београд, Гарашанинова 18.	70.—	Студенти 60.—
34.	Ing. Љуб. Марковић	Шуме и шумарство нашега Југа	писац, Скопље, Банска управа	30.—	
35.	Fritz Fink	Kubični sadržaj klada	Drvotrzac, Zagreb, Praška 6.	45.—	
36.	Ing. I. Čević	Lovački kalendar	писца, Загреб, Radišina 2.	25.—	20.—
37.	Љ. Малетић	Уређење бујица	Владо Ђурић, Шумарски факултет, Земун	65.—	
38.	Др. инж. Ж. Милетић	Општи поглед на шумарство Моравске бановине	писца, Београд Министарство шума	15.—	
39.	Ing. S. Mađarević	Naše šume	писца, Загреб, Palmotićeva 68.	120.—	
40.	Инг. С. Баранац	Карта административне поделе шума крајинских имовних општина (У 5 боја 1:700.000)	аутора, Београд Министарство шума	25.—	20.—
41.	"	Наше шумарство и ловство у слици и речи за народ	"	20.—	15.—
42.	"	Šumsko gospodarstvo imovnih opština (1919—1931 g.)	"	120.—	100.—
43.	"	Pokretna poljoprivredna izložba i škola (s naročitim osvrtom na šum. deo izložbe)	"	15.—	
44.	Ing. J. Borošić	Sematizam i status šum. osoblja	Београд, Министарство шума	30.—	
45.	Ing. J. Miklavžič	Kmetско gozdarstvo	"	8.—	
46.	Ing. V. Novak	O urejanju gospodarstva z gozdi	Šum. odsjek Kr. banske uprave Ljubljana	30.—	
47.	Friz Fink	"Površine pojedinih neobrubljenih dasaka	Drvotrzac Zagreb, Praška 6	20.—	16.—
48.	"	"Preračunavanje engleskih stopa i palaca"	"	5.—	4.—
49.	"	"Površine srednjača" (Centreplanks)	"	20.—	16.—

UPOZORENJE!

Na svojoj sjednici od 15. decembra 1929. stvorila je Glavna uprava J. Š. U. slijedeći zaključak:

Kako bi se poduprle domaće šumarske knjige, štampati će J. Š. U. u Šumarskom Listu stalan pregled sviju izašliх stručnih knjiga. Pri tome će se napose označiti, gdje se pojedina knjiga može nabaviti i uz koju cijenu.

Molimo gg. autore, koji žele da im knjige budu u tome spisku označene, da to izvole javiti što skorije tajništvu J. Š. U., Zagreb, Vukotinovićeva 2. Vidi gornji pregled.